Druk nr 1009

Warszawa, 4 lutego 2025 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-5-25

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw.

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Jednocześnie, ze względu na istotę rozwiązań i wagę sprawy, w tym konieczność pilnego wprowadzenia rozwiązań mających na celu dostosowanie przepisów krajowych do przepisów UE w zakresie mechanizmu warunkowości społecznej oraz wdrożenie nowego ekoschematu, dotyczącego płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, na podstawie art. 51 ust. 2 Regulaminu Sejmu przedstawiam wniosek o skrócenie postępowania z projektem ustawy przez przystąpienie do pierwszego czytania bez zachowania terminu określonego w art. 37 ust. 4 Regulaminu Sejmu, przystąpienie do drugiego czytania bez zachowania terminu określonego w art. 44 ust. 3 Regulaminu Sejmu, przystąpienie do trzeciego czytania bez kierowania projektu do komisji w razie zgłoszenia w drugim czytaniu poprawek i wniosków oraz o rozpatrzenie przez Sejm sprawozdania komisji o uchwale Senatu w sprawie ustawy bez zachowania terminu określonego w art. 54 ust 5 Regulaminu Sejmu.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Projekt

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz niektórych innych ustaw[1), 2)]

Art. 1. W ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:
   a) pkt 14 otrzymuje brzmienie:
      „14) kara administracyjna – karę administracyjną, o której mowa w art. 84 i art. 87 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia 2021/2116;”,
   b) po pkt 17 dodaje się pkt 17a w brzmieniu:
      „17a) niezgodność z wymogami warunkowości społecznej – niezgodność z wymogami wskazanymi w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115;”,
   c) w pkt 29 po wyrazach „po uprawie lub zaoraniu” dodaje się wyrazy „ , z wyłączeniem uprawy traw w siewie czystym,”,
   d) po pkt 31 dodaje się pkt 31a w brzmieniu:
      „31a) wymogi warunkowości społecznej – wymogi wskazane w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115;”;
2) w art. 6 w ust. 4 w pkt 3 w lit. g kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. h w brzmieniu:

---

1) Niniejsza ustawa służy stosowaniu:
   1) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1, Dz. Urz. UE L 119 z 21.04.2022, str. 1, Dz. Urz. UE L 181 z 07.07.2022, str. 35, Dz. Urz. UE L 227 z 01.09.2022, str. 136, Dz. Urz. UE L 102 z 17.04.2023, str. 1, Dz. Urz. UE L 148 z 08.06.2023, str. 130, Dz. Urz. UE L 2024/946 z 26.03.2024 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1468 z 24.05.2024);
   2) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 187, Dz. Urz. UE L 29 z 10.02.2022, str. 45, Dz. Urz. UE L 216 z 19.08.2022, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1468 z 24.05.2024).

2) Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy oraz ustawę z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

„h) Głównemu Inspektorowi Pracy – w przypadku wytycznych dotyczących wymogów warunkowości społecznej.”;

3) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu:

„Art. 14a. 1. Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze tworzą i prowadzą bazę danych zawierającą wyniki badań agrochemicznych w celu, o którym mowa w art. 140 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia 2021/2115.

2. Badania agrochemiczne są wykonywane na podstawie planu opracowanego przez instytucję zarządzającą i przekazanego Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej.

3. Plan, o którym mowa w ust. 2:

1) jest przekazywany do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok, w którym mają być wykonane badania agrochemiczne ujęte w tym planie;

2) zawiera:

a) zakres parametrów, które będą podlegały badaniom agrochemicznym,

b) metody, zgodnie z którymi zostaną wykonane badania agrochemiczne,

c) liczbę obiektów pomiarowych, w których zostaną wykonane badania agrochemiczne,

d) terminy wykonania badań agrochemicznych.”;

4) w art. 30:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) do biologicznej uprawy;”,

b) po pkt 5a dodaje się pkt 5b w brzmieniu:

„5b) do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany;”;

5) w art. 33 uchyla się pkt 2;

6) w art. 34:

a) w ust. 1 wyrazy „Płatności do biologicznej ochrony upraw” zastępuje się wyrazami „Płatności do biologicznej uprawy”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Płatności do biologicznej uprawy są przyznawane również do powierzchni gruntów określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1, położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których ten rolnik zastosował nawozowy produkt mikrobiologiczny

w rozumieniu art. 2 pkt 10a ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2024 r. poz. 105) wpisany do wykazu, o którym mowa w art. 25a ust. 1 tej ustawy.”;

7) po art. 35a dodaje się art. 35b w brzmieniu:

„Art. 35b. Płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany są przyznawane do powierzchni gruntów ornych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1, położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których jest stosowany materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany zbóż, roślin strączkowych oraz ziemniaków.”;

8) w art. 48 w ust. 1 w pkt 1 lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) płatności w ramach ekoschematów, o których mowa w art. 30 pkt 1 i 3–5b,”;

9) w art. 51:

a) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) jest określona w przepisach ustawy i w przepisach wydanych na podstawie art. 57a ust. 5, art. 70 i art. 71.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kar nie nakłada się w przypadkach określonych w art. 59 ust. 5 akapit drugi, art. 84 ust. 2 lit. c i art. 88 ust. 2 lit. b rozporządzenia 2021/2116.”,

c) dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. W przypadku gdy nie jest możliwe nałożenie kary w decyzji w sprawie o przyznanie danej pomocy, kwota wypłaconej pomocy w wysokości odpowiadającej wysokości tej kary podlega zwrotowi zgodnie z przepisami art. 29 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199 oraz z 2025 r. poz. 39 i …).”;

10) w art. 53 w ust. 3 skreśla się wyrazy „(Dz. U. z 2023 r. poz. 1199)”;

11) po art. 57 dodaje się art. 57a w brzmieniu:

„Art. 57a. 1. W przypadku nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej na podmioty ubiegające się o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, nakłada się kary administracyjne.

2. Kary administracyjnej z tytułu nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej nie stosuje się, jeżeli ta kara nie przekracza równowartości w złotych kwoty, o której mowa w art. 88 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2021/2116.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, w decyzjach w sprawach o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4:

1) podaje się informację o niezastosowaniu kary administracyjnej;
2) nakazuje się realizację działań naprawczych mających na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności z wymogami warunkowości społecznej oraz ustala się termin realizacji tych działań, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym stwierdzono nieprzestrzeganie wymogów warunkowości społecznej.

4. W przypadku gdy podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, nie podjął działań naprawczych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, w terminie wyznaczonym w decyzji w sprawie o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, stosuje się przepisy art. 29 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

5. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia:

1) liczbę punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w ramach oceny wagi według kryterium zasięgu, dotkliwości i trwałości w zależności od rodzaju stwierdzonego naruszenia,
2) wyrażoną w procentach wielkość kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej,
3) przypadki poważnej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej lub kryteria uznawania niezgodności z wymogami warunkowości społecznej za poważną niezgodność

– mając na względzie przeprowadzenie oceny zgodnie z zasadami określonymi w przepisach rozporządzenia 2021/2116 i w przepisach wydanych na podstawie rozporządzenia 2021/2116.”;

12) w art. 61 w ust. 1:
    a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
        „5) płatności w ramach ekoschematów, o których mowa w art. 30 pkt 1–5b,”,
    b) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:
        „5a) płatności dla małych gospodarstw,”;
13) po art. 105 dodaje się art. 105a w brzmieniu:

„Art. 105a. 1. Kontrolę wymogów warunkowości społecznej przeprowadza Państwowa Inspekcja Pracy, zwana dalej „Inspekcją”, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712 oraz z 2025 r. poz. …).

2. W celu umożliwienia kontroli wymogów warunkowości społecznej Agencja przekazuje Głównemu Inspektorowi Pracy, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, wykaz rolników, którzy w poprzednim roku złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, i którzy:

1) są pracodawcami albo
2) nie będąc pracodawcami są:
   a) przedsiębiorcami albo
   b) innymi jednostkami organizacyjnymi

– o których mowa w art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy.

3. Wykaz rolników, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

1) imię, nazwisko i adres – w przypadku rolnika będącego osobą fizyczną;
2) nazwę, numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), siedzibę i adres – w przypadku rolnika niebędącego osobą fizyczną.

4. Nie później niż do dnia 31 października każdego roku Inspekcja przekazuje Agencji informacje o rolnikach, którzy zostali poddani kontroli wymogów warunkowości społecznej, zawierające dane, o których mowa w ust. 3, oraz informacje o niezgodnościach z wymogami warunkowości społecznej stwierdzonych u rolnika, który został poddany kontroli wymogów warunkowości społecznej, niezbędne do ustalenia wysokości kary administracyjnej, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli wymogów warunkowości społecznej w decyzjach wymienionych w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy orzeczono o nakazach lub zakazach.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w ust. 1 po pkt 15d dodaje się pkt 15e w brzmieniu:
   „15e) kontrola wymogów warunkowości społecznej w rozumieniu art. 2 pkt 31a ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. poz. …);”;

2) w art. 14 w ust. 1 wyrazy „i samorządu terytorialnego” zastępuje się wyrazami „ , samorządu terytorialnego i Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa”.

Art. 3. W ustawie z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199 oraz z 2025 r. poz. 39) w art. 29:

1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. O ustaleniu kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych organ, o którym mowa w ust. 2 pkt 1:

1) rozstrzyga w decyzji w sprawie przyznania płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1 – w przypadku gdy ta kwota nie jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro przeliczonej na złote według kursu euro ustalonego dla danego funduszu Unii Europejskiej zgodnie z odrębnymi przepisami;

2) może rozstrzygnąć w decyzji w sprawie przyznania płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1 – w przypadku gdy ta kwota jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro przeliczonej na złote według kursu euro ustalonego dla danego funduszu Unii Europejskiej zgodnie z odrębnymi przepisami.”;

2) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, strony nie zawiadamia się o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych.”;

3) w ust. 4 wyrazy „ust. 3” zastępuje się wyrazami „ust. 3 pkt 1”;

4) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Jeżeli kwota nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych, o których mowa w ust. 1, ustalona w decyzji, o której mowa w ust. 3 pkt 1, przekracza wysokość płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, przyznanej w tej decyzji, ta kwota podlega potrąceniu z bezspornej i wymagalnej wierzytelności lub należności dłużnika z tytułu płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, przez 3 lata kalendarzowe od wypłaty tej kwoty.”.

Art. 4. 1. W terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekaże Głównemu Inspektorowi Pracy wykaz

rolników niebędących osobami fizycznymi, którzy w 2024 r. złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, zawiera nazwę rolnika i jego numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), siedzibę i adres.

Art. 5. Do płatności określonych w art. 20 pkt 1–5 ustawy zmienianej w art. 1 i do postępowań w sprawach dotyczących tych płatności:

1) wszczętych i niezakończonych ostateczną decyzją przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy,
2) zakończonych ostateczną decyzją wydaną na podstawie dotychczasowych przepisów, które zostały wznowione od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy

– stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 15 marca 2025 r.

UZASADNIENIE

Głównym celem projektowanej ustawy jest zmiana przepisów ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741), zwanej dalej „ustawą PS WPR", oraz ustaw, które są z nią powiązane, tj. ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712) i ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199, z późn. zm.).

Pozostałe zmiany i uzupełnienia przepisów ustawy PS WPR zaproponowane w projekcie wynikają z doświadczeń zdobytych w trakcie obowiązywania przepisów regulujących wdrożenie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.

Do projektu ustawy włączono zmianę:

1) ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, zwanej dalej „ustawą PIP", w celu wdrożenia mechanizmu warunkowości społecznej oraz

2) ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwanej dalej „ustawą ARiMR", w celu uproszczenia trybu, w jakim jest ustalana oraz odzyskiwana kwota nienależnie lub nadmiernie pobranych środków, której wysokość nie przekracza równowartości w złotych kwoty 100 euro (przeliczonej na złote według kursu euro).

Zgodnie z przepisami art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2115", państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzenia od dnia 1 stycznia 2025 r. do krajowego porządku prawnego mechanizmu warunkowości społecznej. Mechanizm ten polega na uzależnieniu wysokości udzielanego wsparcia od przestrzegania wybranych przepisów z zakresu prawa pracy (m.in. poprawność zatrudnienia pracowników w gospodarstwie czy warunki BHP).

Zgodnie z przepisami art. 87 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 187, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem

2021/2116", państwa członkowskie ustanawiają system przewidujący stosowanie kar administracyjnych wobec beneficjentów, o których mowa w art. 14 rozporządzenia 2021/2115, i którzy nie przestrzegają przepisów dotyczących mechanizmu warunkowości społecznej wymienionych w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115. W tym celu państwa członkowskie wykorzystują swoje mające zastosowanie systemy kontroli i egzekwowania prawodawstwa w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia oraz mające zastosowanie normy pracy, w celu zapewnienia, aby beneficjenci pomocy spełniali obowiązki, o których mowa w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115.

W załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115 zostały wymienione wybrane przepisy dyrektyw:

1) w obszarze: Zatrudnienie: dyrektywy (UE) 2019/1152,

2) w obszarze: Bezpieczeństwo i higiena pracy: dyrektywy 89/391/EWG oraz dyrektywy 2009/104/WE

– których wymogi podlegają kontrolom w ramach warunkowości społecznej, w kształcie, w jakim są one wdrożone w państwie członkowskim.

Wdrożenie mechanizmu warunkowości społecznej nie będzie zatem skutkować wprowadzeniem obowiązku „aby zatrudnienie w rolnictwie odbywało się na podstawie umowy o pracę", jak został określony wymóg z art. 4 dyrektywy 2019/1152 wymieniony w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115. W rzeczywistości art. 4 dyrektywy 2019/1152 dotyczy obowiązku informowania o zatrudnieniu, zgodnie z którym państwa członkowskie zapewniają, aby pracodawcy mieli obowiązek informowania pracowników o zasadniczych aspektach zatrudnienia.

Ponadto kontrole warunkowości społecznej będą miały zastosowanie do osób zatrudnionych w rolnictwie niezależnie od tego, na jakiej podstawie nastąpiło to zatrudnienie. Projektowane przepisy nie wprowadzają ograniczeń w zakresie form zatrudnienia, natomiast wymagają, aby te formy były należycie udokumentowane – odpowiednio do formy, w jakiej to zatrudnienie zostało dokonane.

Z przytoczonych powyżej przepisów UE wynika, że państwa członkowskie są zobowiązane wykorzystać istniejące w tych państwach systemy kontroli i egzekwowania prawodawstwa w dziedzinie prawa pracy i zasad BHP.

Zgodnie z przepisami art. 1 ustawy PIP, Państwowa Inspekcja Pracy (PIP) jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a więc jest organem odpowiedzialnym za

egzekwowanie prawodawstwa w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia oraz mających zastosowanie norm pracy, o którym mowa w przepisach rozporządzenia 2021/2116.

W projekcie ustawy proponuje się zatem, aby system kontroli w ramach warunkowości społecznej bazował na istniejącym w Polsce systemie kontroli prawa pracy i zasad BHP sprawowanym przez PIP. Za kontrole odpowiedzialna będzie PIP, a za przyznanie i wypłatę płatności (po uwzględnieniu wyników kontroli) – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), która pełni funkcje agencji płatniczej. Zakres podmiotowy kontroli PIP określa ustawa PIP.

Mając na uwadze powyższe, w art. 105a projektu ustawy proponuje się, aby co roku (do dnia 31 stycznia) ARiMR przekazywała Głównemu Inspektorowi Pracy wykaz rolników, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy PS WPR, w roku poprzednim, i którzy spełniają warunki podmiotowe, o których mowa w art. 13 pkt 1 ustawy PIP. Wykaz miałby zawierać dane osobowe rolnika. Dane rolników mają zostać wykorzystane przez PIP w kontrolach tych rolników.

Projektowany przepis art. 105a ust. 2 dotyczy przekazywania przez ARiMR danych osobowych rolników. Zgodnie z przepisami art. 6 ust. 3 w związku z ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych – RODO) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) przetwarzanie jest zgodne z prawem, jeżeli jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, a podstawa przetwarzania jest określona w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Cel przetwarzania musi być określony w tej podstawie prawnej. Zawarte w projektowanym art. 105a ust. 2 wyrażenie „w celu umożliwienia kontroli” stanowi zatem wskazanie celu przetwarzania, a więc jest wypełnieniem obowiązku wynikającego wprost z cytowanych powyżej przepisów RODO.

Dane o rolnikach, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy PS WPR, ARiMR gromadzi jako agencja płatnicza. Natomiast informacje, czy dany rolnik jest pracodawcą albo, nie będąc pracodawcą, jest przedsiębiorcą albo inną jednostką organizacyjną, o których mowa w art. 13 pkt 1 ustawy PIP, ARiMR zbierze od rolników, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń. Rolnik co roku będzie obowiązany złożyć oświadczenie dotyczące takich informacji, co wymaga zmiany przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty podstawowego

wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją do powierzchni upraw i płatności związanych z produkcją do zwierząt, płatności dla małych gospodarstw i przejściowego wsparcia krajowego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 482, z późn. zm.).
W 2025 r. proponuje się, aby ARiMR przekazała Głównemu Inspektorowi Pracy dane rolników, których będzie dotyczyć warunkowość społeczna, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (art. 4 projektu). Z uwagi na brak danych historycznych, w pierwszym roku wdrożenia warunkowości społecznej proponuje się, aby ARiMR przekazała Głównemu Inspektorowi Pracy dane rolników, którzy w 2024 r. złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy PS WPR, i którzy nie są osobami fizycznymi wpisanymi do ewidencji producentów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2023 r. poz. 885).
Zgodnie z przepisami UE mechanizmem warunkowości społecznej zostali objęci rolnicy, którzy wnioskują o przyznanie:

1) płatności bezpośrednich, w tym: podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją, płatności w ramach ekoschematów (w tym dobrostanowej) oraz płatności dla małych gospodarstw,
2) płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, płatności ekologicznych lub premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych,
3) płatności ONW.

PIP będzie dokonywała kontroli na podstawie historii kontroli tych podmiotów, wpływających skarg oraz priorytetów kontrolnych PIP przyjętych na dany rok – głównie przy uwzględnieniu ostatnich zmian legislacyjnych, a także powstających problemów na rynku pracy, w tym wzrostu poziomu zagrożeń zawodowych i wypadkowych. Dodatkowo zostaną wykorzystane dane zebrane przez agencję płatniczą.
Zgodnie z projektowanymi przepisami (art. 105a ust. 4 ustawy PS WPR), po przeprowadzeniu kontroli PIP przekaże ARiMR, nie później niż do dnia 31 października każdego roku, informacje (zwierające dane osobowe) o rolnikach, u których przeprowadzono kontrole, oraz o wynikach tych kontroli niezbędne do ustalenia wysokości kary administracyjnej. Pozwoli to ARiMR na załatwianie spraw o przyznanie płatności z uwzględnieniem wyników kontroli przeprowadzonych przez PIP.
W projekcie zaproponowano, aby ww. informacja przekazywana przez PIP dotyczyła m.in. stwierdzonych u danego rolnika niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, jeżeli w

wyniku przeprowadzonej kontroli wymogów warunkowości społecznej orzeczono o nakazach lub zakazach w decyzjach, wymienionych w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy PIP. Zatem ARiMR otrzyma od PIP informacje o niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, o których mowa w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115, jeżeli w wyniku kontroli przeprowadzonej przez inspektorów lub pracowników PIP orzeczono o nakazach lub zakazach w decyzjach wymienionych w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy PIP. Zgodnie z przepisami art. 88 ust. 1 rozporządzenia 2021/2116, w ramach systemu, o którym mowa w art. 87 ust. 1 akapit pierwszy, co najmniej raz w roku agencja płatnicza jest powiadamiana o przypadkach niezgodności, w przypadku gdy właściwe organy lub jednostki, o których mowa w art. 87 ust. 2, podjęły podlegające wykonaniu decyzje w tym zakresie.

Projektowany art. 105a ust. 4 dotyczy przekazywania ARiMR przez PIP danych osobowych rolników, którzy zostali skontrolowani (tj. tych spośród rolników, których dane ARiMR przekazała wcześniej Głównemu Inspektorowi Pracy zgodnie z ust. 2 art. 105a), oraz o wynikach przeprowadzonych u nich kontroli.

Zgodnie z przepisami art. 6 ust. 3 w związku z ust.1 lit. c rozporządzenia RODO, przetwarzanie jest zgodne z prawem, jeżeli jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, a podstawa przetwarzania jest określona w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Cel przetwarzania musi być określony w tej podstawie prawnej. Powyższe obligatoryjne wymogi zostały spełnione w przepisach ustawy PS WPR przez wskazanie w projektowanym art. 105a ust. 4 celu przetwarzania, tj. dane niezbędne do ustalenia wysokości kary administracyjnej.

W przypadku otrzymania przez agencję płatniczą od PIP informacji, o których mowa w projektowanym ust. 4 w art. 105a, agencja płatnicza będzie obowiązana zmniejszyć należne płatności (kara administracyjna), zgodnie z projektowanym art. 57a ust. 1 ustawy PS WPR.

W projektowanym art. 57a ust. 2 (art. 1 pkt 11 projektu ustawy) zaproponowano, aby nie nakładać kary administracyjnej z tytułu nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej, jeżeli kara nie przekracza równowartości w złotych kwoty, o której mowa w art. 88 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2021/2116, tj. wynosi 100 euro lub mniej w odniesieniu do danego rolnika na rok kalendarzowy. Rolnika powiadamia się jednak o stwierdzeniu niezgodności i o obowiązku podjęcia działania naprawczego w ustalonym terminie. Analogicznie jak w przypadku warunkowości, tj. niezgodności z normami (uregulowanej już w ustawie PS WPR), jeżeli ubiegający się o przyznanie pomocy nie podjął działań naprawczych w terminie wyznaczonym w decyzji, proponuje się odzyskiwanie należności w trybie przepisów ustawy ARiMR.

Ponadto w celu wdrożenia przepisów UE dotyczących warunkowości społecznej w art. 1 pkt 1 lit. a projektu ustawy uzupełniono dotychczasową definicję kary administracyjnej o karę nakładaną w wyniku zastosowania warunkowości społecznej (pkt 14 dodany w art. 2 ustawy PS WPR). Zgodnie z przepisami art. 87 ust. 1 rozporządzenia 2021/2116 państwa członkowskie ustanawiają system przewidujący stosowanie kar administracyjnych wobec beneficjentów, o których mowa w art. 14 rozporządzenia 2021/2115 i którzy nie przestrzegają przepisów dotyczących mechanizmu warunkowości społecznej wymienionych w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115.

W dodanym w art. 2 ustawy PS WPR projektowanym pkt 17a (art. 1 pkt 1 lit. b projektu ustawy) wprowadzono definicję niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, odnosząc się do wymogów wymienionych w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115, zgodnie z przepisami art. 87 ust. 1 rozporządzenia 2021/2116.

W dodanym w art. 2 ustawy PS WPR projektowanym pkt 31a (art. 1 pkt 1 lit. d projektu ustawy) wyjaśniono używane w tekście projektu ustawy pojęcie wymogów warunkowości społecznej.

W art. 1 pkt 2 projektu ustawy zaproponowano poszerzenie kręgu podmiotów, którym jest przekazywany do zaopiniowania projekt wytycznych instytucji zarządzającej i ich zmian o Głównego Inspektora Pracy, w przypadku wytycznych dotyczących wymogów warunkowości społecznej (art. 6 ust. 4 pkt 3 lit. h ustawy PS WPR). Wynika to z planowanego wykorzystywania na potrzeby warunkowości społecznej wyników kontroli przeprowadzanych przez PIP.

Zmiana zaproponowana w pkt 9 lit. a oraz b projektu ustawy dotyczy art. 51 ustawy PS WPR i ma na celu objęcie przepisami o karach (nakładanie i wysokość kar), w tym karach administracyjnych, mechanizmu warunkowości społecznej. Zgodnie z projektowanymi przepisami (art. 51 ust. 3 ustawy PS WPR) proponuje się nie nakładać kar, jeżeli niezgodność z wymogami warunkowości społecznej wynika z działania siły wyższej albo niezgodność jest wynikiem nakazu wydanego przez organ publiczny (zgodnie z przepisem art. 84 ust. 2 lit. c rozporządzenia 2021/2116).

W pkt 11 projektu ustawy (dodany art. 57a ustawy PS WPR) i pkt 13 (art. 105a ustawy PS WPR) uregulowano nakładanie kar administracyjnych w przypadku nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej oraz przetwarzanie danych osobowych w związku z kontrolami tych wymogów.

W projektowanym art. 57a ust. 5 zamieszczono upoważnienie ustawowe dla ministra właściwego do spraw rozwoju wsi do określenia, w drodze rozporządzenia:

1) liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w ramach oceny wagi według kryterium zasięgu, dotkliwości i trwałości w zależności od rodzaju stwierdzonego naruszenia,
2) wyrażonej w procentach wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej,
3) przypadków poważnej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej lub kryteriów uznawania niezgodności z wymogami warunkowości społecznej za poważną niezgodność.

W akcie stanowiącym wykonanie powyższego upoważnienia zostanie określona w szczególności liczba punktów, która odpowiada niezgodności z wymogiem albo wymogami prawa krajowego wdrażającego dyrektywy, o których mowa w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115. Powyższa regulacja umożliwi również ustalenie wysokości zmniejszenia płatności z uwzględnieniem oceny i gradacji, tj. dotkliwości, zasięgu, trwałości lub powtarzalności i umyślności danej niezgodności, ponieważ zgodnie z przepisem art. 14 ust. 3 rozporządzenia 2021/2115 państwo członkowskie jest zobowiązane do ustalenia skutecznego i proporcjonalnego systemu kar administracyjnych. Przepisy te są zgodne z odpowiednimi wymogami określonymi w tytule IV rozdziału V rozporządzenia 2021/2116. Analogiczne upoważnienie obowiązuje w przypadku warunkowości, tj. niezgodności z normami (art. 55 ust. 2 ustawy PS WPR).

Odnosząc się pozostałych zmian zaproponowanych w ustawie PS WPR, należy wyjaśnić, że zmiana w art. 1 pkt 1 lit. c projektu ustawy dotyczy doprecyzowania definicji trwałych użytków zielonych (TUZ). Zgodnie z art. 4 ust. 3 lit. c rozporządzenia 2021/2115 państwa członkowskie doprecyzowują w krajowych planach strategicznych WPR pojęcie m.in. trwałych użytków zielonych, z uwzględnieniem podanej w tym przepisie definicji pojęcia oraz wskazanych w tym przepisie kryteriów. W art. 4 ust. 3 lit. c rozporządzenia 2021/2115 uregulowano, że trwałe użytki zielone oznaczają „grunty, które są wykorzystywane do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych) i które nie były objęte zmianowaniem upraw danego gospodarstwa przez okres co najmniej pięciu lat". Zaproponowana w art. 2 pkt 29 ustawy PS WPR zmiana definicji pojęcia TUZ (dodanie wyrazów „z wyłączeniem uprawy traw w siewie czystym") będzie powodować to, że w przypadku prowadzenia uprawy traw w siewie czystym grunt orny nie będzie musiał zostać przekwalifikowany na TUZ.

W Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027) wskazano, że zaoranie, uprawianie oraz ponowne obsianie innymi rodzajami traw lub innymi zielnymi roślinami pastewnymi nie ma wpływu na zmianę klasyfikacji TUZ. TUZ tworzą mieszanki składające się z różnych gatunków traw lub z różnych gatunków zielnych roślin pastewnych, dlatego też proponuje się doprecyzowanie definicji TUZ w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych przez wskazanie, że w przypadku uprawy traw w siewie czystym grunt orny nie będzie musiał zostać przekwalifikowany na TUZ.

Zmiana zaproponowana w art. 1 pkt 3 projektu ustawy (art. 14a ustawy PS WPR) ma na celu wykorzystanie bazy danych zawierającej wyniki badań agrochemicznych gleb przy przeprowadzaniu ewaluacji PS WPR 2023–2027 w okresie wdrażania i ex post. Wyniki badań agrochemicznych gleb są wykorzystywane w ramach rozszerzonego monitoringu gleb, którego celem jest monitorowanie i ewaluacja interwencji prowadzonych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Do przeprowadzenia takiej ewaluacji państwa członkowskie są zobowiązane zgodnie z art. 140 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia 2021/2115. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniały procedury generowania i gromadzenia danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji (art. 140 ust. 3 rozporządzenia 2021/2115). Baza danych jest prowadzona przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze na podstawie przepisów art. 5 ust. 6 w ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2298) na potrzeby ewaluacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Zmiany zaproponowane w art. 1 pkt 4 lit. a oraz pkt 6 projektu ustawy odnoszą się do płatności do biologicznej ochrony upraw (płatność w ramach ekoschematów), uregulowanej w art. 30 pkt 4 oraz art. 34 ustawy PS WPR. W projekcie ustawy zaproponowano zmianę nazwy tej płatności, tj. wyrazy „biologiczna ochrona upraw” zastąpiono wyrazami „biologiczna uprawa” (zmiana brzmienia pkt 4 w art. 30 ustawy PS WPR) oraz zasad przyznawania tej płatności (zmiana brzmienia art. 34 ustawy PS WPR). Dotychczas płatności w ramach tego ekoschematu dotyczyły jedynie biologicznej ochrony upraw. W art. 1 pkt 6 projektu ustawy (art. 34 ustawy PS WPR) zaproponowano rozszerzenie zakresu dotychczasowego wsparcia przez umożliwienie rolnikom otrzymania wsparcia za stosowanie nawozowych produktów mikrobiologicznych w celu poprawy aktywności biologicznej gleby oraz stymulacji procesu odżywiania roślin (przez dodanie ust. 3 w art. 34 ustawy PS WPR). Zgodnie z projektowanymi

przepisami te płatności będą przyznawane do powierzchni gruntów określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1 ustawy PS WPR położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których zastosował nawozowy produkt mikrobiologiczny w rozumieniu art. 2 pkt 10a ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2024 r. poz. 105) ujęty w wykazie, o którym mowa w art. 25a ust.1 tej ustawy.

Zmiany przepisów ustawy PS WPR zawarte w projektowanych przepisach art. 1 pkt 4 lit. b oraz art. 1 pkt 7 i 8 i pkt 12 lit. a mają na celu uregulowanie nowej formy wsparcia (w ramach ekoschematów), tj. płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany. Rolnik będzie mógł dobrowolnie podjąć zobowiązanie polegające na stosowaniu na gruntach ornych do siewu lub sadzenia materiału kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany takich gatunków roślin, jak w przypadku dopłat udzielanych w ramach pomocy de minimis w rolnictwie, tj. zbóż, roślin strączkowych oraz ziemniaków. Jest to przyjazna dla środowiska metoda ograniczająca stosowanie nawożenia mineralnego oraz środków ochrony roślin. Stosowanie zdrowego, dobrej jakości kwalifikowanego materiału siewnego gwarantuje wysoką wartość siewną nasion i pozytywnie wpływa na ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin w trakcie ich uprawy. Efektem tych działań jest dostarczanie bezpiecznej żywności o wysokiej jakości, przy jednoczesnym zapewnieniu jak największej ochrony środowiska.

Odnosząc się do zmian projektowanych w art. 1 pkt 5 projektu ustawy (art. 33 ustawy PS WPR), to należy wyjaśnić, że dotyczą one zmiany przepisów regulujących zasady przyznawania płatności do integrowanej produkcji roślin (płatności w ramach ekoschematów). Dotychczas w ramach tego ekoschematu obowiązywała jedna stawka płatności. Mając na uwadze, że koszty ponoszone przez rolników są różne w zależności od grupy uprawy (uprawy sadownicze, uprawy warzywne czy uprawy jagodowe), jest zasadne odzwierciedlenie tych różnic w wysokości stawek płatności. Podobne zróżnicowanie stawek występuje w płatnościach ekologicznych. Tym samym płatności będą stanowiły rekompensatę dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w przypadku prowadzenia upraw zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin i nie będą realizowane w odniesieniu do TUZ, dla których nie ma opracowanych metodyk integrowanej produkcji roślin. Mając na uwadze powyższe, zasadne jest nadanie nowego brzmienia przepisom w art. 33, a w szczególności uchylenie pkt 2 w art. 33 ustawy PS WPR.

Zmiana zaproponowana w art. 1 pkt 9 lit. c projektu ustawy (art. 51 ust. 7 ustawy PS WPR) ma na celu uregulowanie możliwości odzyskania kwoty kary, w tym kary administracyjnej, w

przypadku gdy decyzja o przyznaniu pomocy została już wydana i środki zostały wypłacone. Brak jest również podstaw do zastosowania trybów nadzwyczajnych w celu wzruszenia podjętego rozstrzygnięcia. Z obowiązujących przepisów wynika, że karę nakłada się w decyzji w sprawie o przyznanie danej pomocy i z tytułu nałożenia tej kary pomniejsza się wysokość przyznanej pomocy (art. 51 ust. 4 ustawy PS WPR). Proponuje się zatem, aby w sytuacji, gdy jest niezbędne nałożenie kary pomniejszającej wysokość przyznanej pomocy, a wydano już decyzję w sprawie o przyznanie danej pomocy, do zwrotu kwoty odpowiadającej wysokości tej kary stosować przepisy art. 29 ustawy ARiMR dotyczące zwrotu kwot nienależnie pobranych środków publicznych.

W art. 1 pkt 12 lit. b projektu ustawy (dodanie pkt 5a w art. 61 ust. 1 ustawy PS WPR) proponuje się zmianę polegającą na dodaniu wyrazów „płatności dla małych gospodarstw", która ma na celu doprecyzowanie, że wniosek o przyznanie płatności dla małych gospodarstw również stanowi wniosek geoprzestrzenny, o którym mowa w art. 65 ust. 4 lit. a rozporządzenia 2021/2116. W następstwie tej zmiany przepisy UE i przepisy krajowe dotyczące wniosku geoprzestrzennego będą miały zastosowanie również do płatności dla małych gospodarstw (podobnie jak w przypadku pozostałych płatności bezpośrednich). Zmiana ma charakter porządkujący. Zgodnie z art. 65 ust. 4 lit. a rozporządzenia 2021/2116 wniosek geoprzestrzenny oznacza elektroniczny formularz wniosku, który obejmuje również aplikację informatyczną opartą na systemie informacji geograficznej umożliwiającym beneficjentom przestrzenne deklarowanie działek rolnych gospodarstwa w rozumieniu art. 3 pkt 2 rozporządzenia 2021/2115 i gruntów nierolniczych zgłoszonych do płatności.

Zgodnie z art. 2 projektu ustawy, tj. zmianą przepisów art. 10 ust. 1 pkt 15e oraz art. 14 ust. 1 ustawy PIP, Inspekcja, wykonując swoje zadania, przeprowadza również kontrole wymogów warunkowości społecznej i w zakresie tych kontroli współdziała z ARiMR.

W art. 3 projektowanej ustawy zaproponowano uzupełnienie przepisów art. 29 ustawy ARiMR o szczególne regulacje dotyczące uproszczenia procedury ustalania oraz odzyskiwania kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków, w przypadku gdy ta kwota nie jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro (przeliczonej na złote według kursu euro). W projekcie ustawy proponuje się, aby ustalenie kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych w takiej wysokości było dokonywane w decyzji w sprawie przyznania płatności lub pomocy, ale aby nie wymagało to zawiadomienia strony. Proponuje się, aby odzyskanie tak ustalonej kwoty następowało w wyniku potrącenia przez maksymalnie 3 lata kalendarzowe od jej wypłaty. Po tym okresie kwota może podlegać umorzeniu w trybie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 września 2017 r. w sprawie szczegółowych

zasad i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat należności przypadających agencji płatniczej w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (Dz. U. poz. 1687, z późn. zm.).

W obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. rozporządzeniu 2021/2116 nie ma przepisu analogicznego do art. 54 ust. 3 lit. a pkt i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 549, z późn. zm.), zgodnie z którym w należycie uzasadnionych przypadkach państwa członkowskie mogą zadecydować o zaprzestaniu odzyskiwania. Taka decyzja może zostać podjęta jedynie w przypadku, gdy łączna kwota już dokonanych oraz przewidywanych kosztów odzyskiwania przewyższa kwotę do odzyskania, a ten warunek uznaje się za spełniony, jeżeli kwota do odzyskania od beneficjenta w kontekście płatności indywidualnej w ramach programu pomocy lub środka wsparcia nie przekracza 100 euro, nie licząc odsetek.

Jednak zaproponowana powyżej zmiana przepisów art. 29 ustawy ARiMR znajduje umocowanie w przepisach UE. Zgodnie z motywem 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r. określającego przepisy dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości (Dz. Urz. UE L 20 z 31.01.2022, str. 131) „skutecznym i wydajnym pod względem kosztów sposobem odzyskiwania zaległych należności jest odliczanie ich od przyszłych płatności przewidzianych na rzecz dłużnika, po tym jak wysokość długu została ustalona zgodnie z ustawodawstwem krajowym”, a „stosowanie tej metody odzyskiwania długów powinno być zatem obowiązkowe dla państw członkowskich”, ale jednocześnie w motywie tym jest mowa, że „bez uszczerbku dla krajowych kwot de minimis nieprzeznaczonych do odzyskania zobowiązanie państw członkowskich do odzyskiwania nienależnych płatności może być realizowane na wiele sposobów”. Ponadto zgodnie z przepisami art. 30 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r., państwa członkowskie odpowiednio uzasadniają umorzenie długu i decyzję o niekontynuowaniu odzyskiwania długu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi. Z przepisu tego wynika zatem, że istnieje możliwość określenia w przepisach krajowych sytuacji, gdy jest uzasadnione umorzenie długu lub niekontynuowanie jego odzyskiwania.

W art. 5 projektowanej ustawy proponuje się, aby do postępowań w sprawach dotyczących płatności określonych w art. 20 pkt. 1–5 ustawy PS WPR miały zastosowanie przepisy dotychczasowe.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 15 marca 2025 r. (projektowany art. 6), ponieważ regulacje dotyczące płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany powinny wejść w życie najpóźniej z dniem 15 marca 2025 r., kiedy zaczyna się nabór wniosków. Również zaproponowane w projektowanej ustawie regulacje dotyczące mechanizmu warunkowości społecznej powinny mieć zastosowanie już w kampanii 2025 r.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Uchwalenie proponowanych regulacji generuje dodatkowe skutki dla budżetu państwa z powodu konieczności uwzględnienia kosztów osobowych (20 nowych etatów dla PIP) oraz kosztów stanowiskowych (wyposażenie stanowiska pracy, szkolenia, delegacje).

Jeżeli chodzi o wpływ proponowanych regulacji na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, to można się spodziewać wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 105) (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku nr IV). Przepisy prawa pracy i zasady BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane. Wdrożenie warunkowości społecznej będzie się natomiast wiązać ze wzrostem liczby kontrolowanych podmiotów w obszarze rolnictwa w ramach ogólnej liczby kontroli przeprowadzanych przez PIP.

Projektowane przepisy nie będą miały bezpośredniego wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.).

Projekt ustawy został umieszczony w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UC78.

Nazwa projektu
Projekt ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz niektórych innych ustaw

Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu
Stefan Krajewski – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu
Tomasz Figurski, Zastępca Dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
tel. 22 623 12 34,
adres e-mail: tomasz.figurski@minrol.gov.pl

Data sporządzenia
październik 2024 r.

Źródło:
Prawo Unii Europejskiej:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem 2021/2115";
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 187, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem 2021/2116".

Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów – UC78

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Podstawowym problemem jest konieczność dostosowania przepisów krajowych do przepisów UE w zakresie mechanizmu warunkowości społecznej. Ponadto w projekcie wprowadzono zmiany i uzupełniono przepisy w konsekwencji doświadczeń zdobytych w trakcie obowiązywania przepisów regulujących wdrożenie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027).

1. Mechanizm warunkowości społecznej
Zgodnie z przepisami UE państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzenia do krajowego porządku prawnego mechanizmu warunkowości społecznej, tj. uzależniania wysokości płatności od przestrzegania krajowych przepisów prawa pracy i zasad BHP (już obowiązujących i kontrolowanych obecnie). Z tego powodu do projektu ustawy włączono również zmianę ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712).

2. Wprowadzenie nowego ekoschematu w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany ma na celu rozwiązanie problemu, jakim jest nadmierne stosowanie nawożenia mineralnego oraz środków ochrony roślin.

3. Poszerzenie możliwości przyznawania płatności do biologicznej uprawy (w ramach ekoschematów) w przypadku stosowania nawozowych produktów mikrobiologicznych ma na celu rozwiązanie problemu, jakim jest niewystarczająca aktywność mikrobiologiczna gleb, co utrudnia przyswajalność składników pokarmowych przez rośliny**.**

4. Zmiana przepisów regulujących zasady przyznawania płatności do integrowanej produkcji roślin (w ramach ekoschematów) ma na celu rozwiązanie problemu, jakim jest brak zróżnicowania stawki tych płatności ze względu na grupy uprawy objęte tą płatnością.

5. Doprecyzowanie definicji trwałych użytków zielonych (TUZ) ma na celu rozwiązanie problemu „przekwalifikowywania" na TUZ gruntów ornych, na których są uprawiane trawy w siewie czystym.

6. Wykorzystanie bazy danych, zawierającej wyniki badań agrochemicznych gleb, prowadzonej przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze, ma na celu rozwiązanie problemu, jakim jest konieczność zgromadzenia danych na potrzeby przeprowadzania ewaluacji PS WPR 2023–2027 w okresie wdrażania i ex post.

7. Uregulowanie odzyskania kwoty kary, w tym kary administracyjnej, w przypadku gdy decyzja o przyznaniu pomocy została już wydana i środki zostały wypłacone, ma na celu rozwiązanie problemu, jakim jest brak możliwości odzyskania kwoty takiej kary w obecnym stanie prawnym.

8. Do projektu ustawy włączono również **zmianę ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy** w celu rozwiązania problemu, jakim jest konieczność dostosowania przepisów krajowych do przepisów UE w zakresie mechanizmu warunkowości społecznej.

10. Zmiana ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199, z późn. zm.) ma na celu rozwiązanie problemu niewspółmierności nakładów do wysokości ustalanej, a następnie odzyskiwanej należności, jeżeli nie jest ona wyższa od kwoty stanowiącej równowartość w złotych kwoty 100 euro. W projekcie ustawy zaproponowano uproszczenie trybu, w jakim taka należność jest ustalana i odzyskiwana (potrącana), co wpłynie na redukcję kosztów administracyjnych ARiMR oraz odbiurokratyzowanie działania agencji płatniczej w kontaktach z rolnikami.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji i oczekiwany efekt

Rekomendowanym rozwiązaniem ww. problemów jest podjęcie działań legislacyjnych.

Oczekiwanego efektu, jakim jest stworzenie podstaw prawnych umożliwiających terminowe i zgodne z prawem UE oraz prawem krajowym wydatkowanie i rozliczenie środków finansowych, nie można bowiem osiągnąć działaniem innym niż legislacyjne, dlatego w szczególności wprowadzenie nowej formy wsparcia finansowego dla rolników (w ramach ekoschematów), w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany, wymaga zmiany ustawy PS WPR.

1. Wprowadzenie mechanizmu warunkowości społecznej

Stworzenie podstaw prawnych dla wdrożenia warunkowości społecznej wymaga zmiany przepisów ustawy PS WPR, ale również przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy.

Z przepisów UE wynika, że państwa członkowskie są zobowiązane wykorzystać istniejące w tych państwach systemy kontroli i egzekwowania prawodawstwa w dziedzinie prawa pracy i zasad BHP. W projekcie ustawy proponuje się zatem, aby system kontroli w ramach warunkowości społecznej bazował na istniejącym w Polsce systemie kontroli prawa pracy i zasad BHP sprawowanym przez Państwową Inspekcję Pracy (PIP) oraz systemie przyznawania i wypłaty płatności sprawowanym przez agencję płatniczą, której funkcję pełni Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Za kontrole odpowiedzialna będzie zatem PIP, a za przyznanie i wypłatę płatności ARiMR.

2. Wprowadzenie nowego ekoschematu w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany. Rolnik będzie mógł dobrowolnie podjąć zobowiązanie polegające na stosowaniu na gruntach ornych do siewu lub sadzenia materiału kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany zbóż, roślin strączkowych oraz ziemniaków. Jest to przyjazna dla środowiska metoda, ograniczająca stosowanie nawożenia mineralnego oraz środków ochrony roślin.

3. Poszerzenie możliwości przyznawania płatności do biologicznej uprawy (w ramach ekoschematów) przez umożliwienie rolnikom otrzymania wsparcia również za stosowanie nawozowych produktów mikrobiologicznych w celu poprawy aktywności mikrobiologicznej gleby oraz stymulacji procesu odżywiania roślin. Dotychczas płatności w ramach tego ekoschematu dotyczyły jedynie biologicznej ochrony upraw, co skutkowało przyznaniem płatności tylko za stosownie mikrobiologicznych środków ochrony roślin.

4. Zmiana przepisów regulujących zasady przyznawania płatności do integrowanej produkcji roślin (w ramach ekoschematów). Dotychczas w ramach tego ekoschematu obowiązywała jedna stawka płatności. Mając na uwadze, że koszty ponoszone przez rolników są różne w zależności od grupy uprawy (uprawy sadownicze, uprawy warzywne czy uprawy jagodowe), jest zasadne odzwierciedlenie tych różnic w wysokości stawek płatności. Podobne zróżnicowanie stawek występuje w płatnościach ekologicznych.

5. Doprecyzowanie definicji trwałych użytków zielonych (TUZ) w taki sposób, aby w przypadku uprawy traw w siewie czystym grunt orny nie podlegał „przekwalifikowaniu" na TUZ.

6. Wykorzystanie bazy danych zawierającej wyniki badań agrochemicznych gleb przy przeprowadzaniu ewaluacji PS WPR 2023–2027, prowadzonej przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze, w okresie wdrażania i ex post. Wyniki badań agrochemicznych gleb są wykorzystywane w ramach rozszerzonego monitoringu gleb, którego celem jest monitorowanie i ewaluacja interwencji prowadzonych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

7. Zmiana przepisów w celu uregulowania możliwości odzyskania kwoty kary, w tym kary administracyjnej, w przypadku gdy decyzja o przyznaniu pomocy została już wydana, a środki zostały wypłacone.

8. Zmiana ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Rekomendowanym rozwiązaniem problemu, jakim jest niewspółmierność nakładów ponoszonych przez ARiMR w celu odzyskania należności, która nie przekracza równowartości w złotych kwoty 100 euro, jest podjęcie działań legislacyjnych, tj. zmiana przepisów ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Ponadto z przepisów UE wynika, że „skutecznym i wydajnym pod względem kosztów sposobem odzyskiwania zaległych należności jest odliczanie ich od przyszłych płatności przewidzianych na rzecz dłużnika, po tym jak wysokość długu została ustalona zgodnie z ustawodawstwem krajowym" (motyw 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r. określającego przepisy dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości (Dz. Urz. UE L 20 z 31.01.2022, str. 131)). W projekcie zaproponowano uzupełnienie przepisów art. 29 ww. ustawy o regulacje dotyczące uproszczonej procedury ustalania i potrącania takiej kwoty należności.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Na podstawie przepisów UE każdy z krajów członkowskich opracowuje szczegóły zasad wdrażania krajowego Planu Strategicznego w sposób indywidualny. Wdrażanie i zarządzanie Planem Strategicznym w państwach członkowskich jest uzależnione od struktury samego państwa i może być bardzo zróżnicowane. Przepisy UE nie narzucają państwom członkowskim stosowania jednolitych rozwiązań, a określają jedynie ramy prawne, w których mogą się poruszać się państwa członkowskie. Biorąc pod uwagę, że przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2115" oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 187, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2116", są wdrażane do porządków prawnych państw członkowskich, należy oczekiwać, że w poszczególnych państwach UE zostaną zastosowane rozwiązania dostosowane do potrzeb i możliwości tych państw.

Należy wyjaśnić, że w przypadku schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt przepisy unijne (art. 31 rozporządzenie 2021/2115) obligują państwa członkowskie do wdrożenia takiego rodzaju wsparcia. Niemniej jednak każde państwo członkowskie opracowuje zakres i sposób jego wdrożenia indywidualnie. Polska wdrożyła ten rodzaj wsparcia w ustawie PS WPR w postaci płatności w ramach ekoschematów. W projekcie zaproponowano wprowadzenie nowej płatności w ramach ekoschematów, tj. płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany.

Wdrażanie wsparcia w państwach członkowskich jest uzależnione od struktury samego państwa i może być bardzo zróżnicowane.

Na podstawie przepisów UE każdy z krajów członkowskich jest zobowiązany do wdrożenia mechanizmu warunkowości społecznej w sposób indywidualny. Z przepisów UE wynika, że począwszy od dnia 1 stycznia 2025 r. państwa członkowskie są zobowiązane wykorzystać istniejące w tych państwach systemy kontroli oraz egzekwowania prawodawstwa w dziedzinie prawa pracy i zasad BHP w celu uzależnienia wysokości wsparcia finansowego przyznawanego rolnikom od przestrzegania tych przepisów.

W trakcie prac nad wdrożeniem mechanizmu warunkowości społecznej uzyskano i potwierdzono informację, że mechanizm został wdrożony w 2023 r. w Austrii i we Francji.

W Austrii inspektoraty rolne i leśne w krajach związkowych są odpowiedzialne za kontrolowanie pracodawców rolnych. Austriacka Agencja Płatnicza (AMA) jest powiadamiana tylko o tych wykroczeniach przeciwko warunkowości społecznej, które zostały potwierdzone przez administracyjne organy karne lub sądy odpowiedzialne za ocenę faktów i stały się prawnie wiążące. W 2023 r. skontrolowano 1439 gospodarstw rolnych (nie ma jeszcze danych za 2024 r. – kontrole nie zostały zakończone). AMA rozpatruje obecnie 1 sprawę, w której została powiadomiona o naruszeniu przepisów (w ramach warunkowości społecznej) i rozpatruje możliwą redukcję płatności.

Również Francja zdecydowała się na wprowadzenie warunkowości społecznej od dnia 1 stycznia 2023 r. System opiera się na współpracy między departamentami Ministerstwa Rolnictwa i Ministerstwa Pracy. Kontrole są przeprowadzane przez agentów (przedstawicieli) systemu kontroli Ministerstwa Pracy. Siatka korelacji jest tworzona między niezgodnościami stwierdzonymi podczas inspekcji prawa pracy a karami finansowymi nakładanymi w ramach WPR. Podobnie jak w przypadku „klasycznej" zasady wzajemnej zgodności, wskaźniki redukcji stosowane w ramach WPR uwzględniają wagę niezgodności i wszelkich powtórzeń. Kontrolą są objęci rolnicy zajmujący się produkcją lub osoby prawne (przedsiębiorstwa, władze lokalne, stowarzyszenia) prowadzące działalność rolniczą. W związku z tym, że 2023 r. był pierwszym rokiem wdrażania, władze francuskie nie dysponują jeszcze skonsolidowanymi danymi, które można by przekazać na temat liczby rolników objętych redukcjami finansowymi (wymaga to ukończenia gromadzenia wszystkich sankcji karnych nałożonych (orzeczonych) za 2023 r., z uwzględnieniem czasu rozpatrywania przez sąd.

We Włoszech warunkowość społeczna zostanie wdrożona w 2025 r. AGEA Coordination jako „agencja płatnicza" (jest także „organem koordynującym" regionalne agencje płatnicze) zawiera porozumienia z krajowymi organami administracji odpowiedzialnymi za stosowanie przepisów dotyczących warunkowości społecznej (tj. Krajowa Inspekcja Pracy; Lokalne organy ds. zdrowia, Straż Pożarna). Organy te informują AGEA Coordination o naruszonych artykułach dotyczących ww. zasad, przypadkach trwałości lub ponownego wystąpienia danego naruszenia oraz o umyślności popełnienia danego naruszenia.

Jeżeli chodzi o dotkliwość, rozważa się zastosowanie procentów redukcji w wysokości 3 % –5 % –10 % w zależności od artykułów naruszonych dyrektyw. Do każdej pozycji powiązano indeks (od 1 do 7:1 dla pozycji, które powodują niskie szkody dla pracowników i 7 dla pozycji, które powodują duże szkody dla pracowników – przede wszystkim związane z bezpieczeństwem), suma wskaźników odnoszących się do pozycji, w odniesieniu do których stwierdzono naruszenie, określa procent redukcji, który należy zastosować (tj.: wynik indeksu od 1 do 3 –> 3 % redukcji, wynik indeksu od 4 do 18 – >5 % redukcji, wynik indeksu od 19 do 111 – > 10 % redukcji). Jeżeli jest zaangażowanych więcej niż 8 pracowników, w każdym przypadku stosuje się 10 %. W przypadku trwałości lub ponownego wystąpienia redukcja wynosi 20 %. W przypadku umyślności redukcja wynosi 30 %.

Za „prawomocne orzeczenie” (podlegające wykonaniu) uważa się przypadki, w których naruszenie zostało ostatecznie stwierdzone. Występuje to wówczas, gdy:
a) rolnik przestrzega naruszonej zasady w terminach wskazanych przez właściwy organ (tj. rolnik akceptuje naruszenie i płaci karę) lub
b) po wydaniu prawomocnego wyroku rolnik zostaje uznany za winnego.
W Danii warunkowość społeczna zostanie wdrożona w 2025 r. W Danii organami odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów socjalnych i prawa pracy są:
1) Duński Urząd Inspekcji Pracy (WEA) – Arbejdstilsynet, który egzekwuje dyrektywę 89/391/EWG i dyrektywę 2009/104/WE. W 2023 r. Duński Urząd Inspekcji Pacy przeprowadził 2325 kontroli, przy czym dotyczyło to całego sektora rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa.
2) dyrektywa (UE) 2019/1152 jest objęta układem zbiorowym. Egzekucja następuje w zależności od tego, czy strony są zorganizowane w związki zawodowe, czy też nie (jeżeli spór nie zostanie rozstrzygnięty) za pośrednictwem sądów powszechnych (niezorganizowanych w związkach zawodowych) lub sądu pracy (zorganizowanych w związkach zawodowych).
Niezależnie od statusu organizacyjnego, wszyscy wnioskodawcy (zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne) są objęci warunkowością społeczną. Ponieważ warunkowość społeczna jest związana z obowiązującymi warunkami pracy i zatrudnienia lub obowiązkami pracodawcy, to większość stanowią przedsiębiorcy.
W Szwecji warunkowość społeczna zostanie wdrożona od dnia 1 stycznia 2025 r. Szwedzki model rynku pracy sprawia, że jak opisano poniżej, tylko orzeczenia sądowe będą orzeczeniami wykonalnymi. W dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy szwedzkie organy posiadają uprawnienia do przeprowadzania inspekcji. Szwedzki Urząd ds. Inspekcji Pracy egzekwuje i nadzoruje przestrzeganie ustawy o środowisku pracy, rozporządzenia w sprawie środowiska pracy i przepisów dotyczących środowiska pracy. W Szwecji nie istnieje żaden organ publiczny ani inny podmiot finansowany ze środków publicznych, który byłby odpowiedzialny za egzekwowanie przepisów ustawy o ochronie zatrudnienia, wdrażającej m.in. dyrektywę w sprawie warunków pracy. Podstawowym elementem tego, co powszechnie określa się mianem szwedzkiego modelu rynku pracy, jest duży stopień autonomii, jaki partnerzy społeczni mają w zakresie samodzielnego regulowania warunków na rynku pracy za pomocą układów zbiorowych. Zadanie nadzorowania przepisów prawa pracy określonych w ustawie i układach zbiorowych spoczywa przede wszystkim na organizacjach pracowników, których rolą w tym kontekście jest reprezentowanie swoich członków w sprawach z zakresu prawa pracy i w sporach z pracodawcą. Do sądu są kierowane wyłącznie sprawy, które nie zostały rozwiązane w drodze ugody.
Wsparcie dla rolnictwa jest zmniejszane w przypadku niezgodności z przepisami socjalnymi objętymi warunkowością społeczną zdefiniowaną w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115, ustanowionym w drodze wykonalnego orzeczenia. Egzekwowalne decyzje (decyzje wykonalne) są wydawane przez sądy, szwedzką prokuraturę i szwedzki Urząd ds. Inspekcji Pracy, które są zobowiązane do przesyłania decyzji, w przypadku stwierdzenia niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, do właściwej Rady Administracyjnej Hrabstwa. Radzie Administracyjnej Hrabstwa powierzono zadanie ustalania kar za nieprzestrzeganie warunkowości społecznej. Rada Administracyjna Hrabstwa jest obecnie odpowiedzialna za podejmowanie decyzji o zmniejszeniu pomocy w przypadku niespełnienia warunków określonych w WPR. Od decyzji przysługuje odwołanie do Rady ds. Rolnictwa. Rada Administracyjna Hrabstwa najpierw ustala, czy dany rolnik jest również beneficjentem wsparcia w ramach WPR, a niezgodność jest związana z działalnością rolniczą i dotyczy gospodarstwa rolnego. W takim przypadku Rada Administracyjna Hrabstwa zwraca się o opinię wraz z oceną do Szwedzkiego Urzędu ds. Inspekcji Pracy, jeżeli jest to organ wykonawczy.
Oceny dokonuje się na podstawie odpowiednich kryteriów w celu określenia wartości procentowej, którą należy zastosować do nałożenia kary. W przypadkach, w których niezgodność dotyczy ustawy o ochronie zatrudnienia i innych warunków w dziedzinie zdrowia i bezpieczeństwa, w przypadku gdy nie ma organu egzekucyjnego lub podobnego, Rada Administracyjna Hrabstwa ustala potrącenie (odliczenie*)* bez żadnej opinii.
W Finlandii Urząd ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w sektorze rolnym przeprowadza rocznie kilkaset kontroli. Nie jest znana jeszcze liczba rolników objętych rocznie redukcjami w wyniku naruszeń stwierdzonych w ramach warunkowości społecznej, ale szacuje, że tylko nieliczni rolnicy objęci zostaną redukcjami. W wyniku naruszeń stwierdzonych w ramach warunkowości społecznej nie oszacowano jeszcze średniej kwoty zmniejszenia płatności ze względu na różnice w różnych sektorach produkcji, biorąc pod uwagę udział subsydiów w obrotach, który może się znacznie różnić. Są stosowane wartości procentowe warunkowości. Warunkowość społeczna obejmuje wszystkich rolników, którzy zatrudniają pracowników. Rolnicy mogą być pracodawcami w każdej formie przedsiębiorstwa.
W Irlandii nowy standard warunkowości społecznej zostanie wdrożony od dnia 1 stycznia 2025 r. Inspekcje pod kątem warunkowości społecznej będą prowadzone przez dwie agencje rządowe, które nie podlegają Ministerstwu Rolnictwa, Komisji ds. Stosunków w Miejscu Pracy oraz Irlandzkiemu Urzędowi ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa, ponieważ są to właściwe organy w zakresie odpowiednich przepisów. Agencje te będą składać Departamentowi Rolnictwa, Żywności i Gospodarki Morskiej (departament rządu Irlandii) sprawozdania na temat parametrów warunkowości społecznej.
Odnosząc się do zmiany przepisów dotyczących odzyskania należności, która nie przekracza 100 euro, należy wyjaśnić, że z przepisów UE wynika, że „skutecznym i wydajnym pod względem kosztów sposobem odzyskiwania zaległych należności jest odliczanie ich od przyszłych płatności przewidzianych na rzecz dłużnika, po tym jak wysokość długu

została ustalona zgodnie z ustawodawstwem krajowym” (motyw 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r.). Zatem (również w tym zakresie) przepisy UE nie narzucają państwom członkowskim stosowania jednolitych rozwiązań, określają jedynie ramy prawne, w których mogą się poruszać się państwa członkowskie. W efekcie w poszczególnych państwach UE zostaną zastosowane rozwiązania dostosowane do potrzeb i możliwości tych państw.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Rolnicy – beneficjenci płatności objętych mechanizmem warunkowości społecznej, którzy są osobami prawnymi	ok. 7500 wnioskodaw-ców składa wnioski jako osoby prawne	Szacunki na podstawie danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) za 2024 r.	Niezbędne jest podjęcie współpracy z organami PIP w celu wymiany danych i informacji.
Rolnicy – beneficjenci płatności dotyczących materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany	ok. 64 500 beneficjentów	Szacunki własne	Pozytywne – możliwość ubiegania się o przyznanie wsparcia
Rolnicy – beneficjenci płatności dotyczących stosowania nawozowych produktów mikrobiologicznych	Ok. 45 500 beneficjentów	Szacunki własne	Pozytywne – możliwość ubiegania się o przyznanie wsparcia
Rolnicy, którym w toku prowadzonego postępowania o przyznanie pomocy należy ustalić kwotę nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności w wysokości nieprzekraczającej 100 euro	ok. 100 000 osób rocznie	Szacunki ARiMR	Pozytywne – odbiurokratyzowanie procedur
PIP	1	-	Dodatkowe zadania wynikające z obróbki większej ilości danych odmiennych jakościowo
ARiMR	Centrala, 16 oddziałów regionalnych oraz 314 biur powiatowych ARiMR	Zgodnie z ustawą z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Wprowadzane zmiany będą skutkowały koniecznością dostosowania procedur i systemu informatycznego ARiMR do zmian w systemie płatności bezpośrednich wprowadzonych ze skutkiem od 2025 r.
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	1	-	Możliwość przekazywania projektów zmian programów bezpośrednio do KE.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy wraz z dokumentami dotyczącymi prac nad tym projektem został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.).

Projekt był przedmiotem uzgodnień, opiniowania i konsultacji publicznych.

W pismach przewodnich z dnia 6 grudnia 2024 r. zwrócono się o zgłoszenie ewentualnych uwag do projektu w terminie do dnia 13 grudnia 2024 r. na adres poczty elektronicznej. Krótszy termin na zajęcie stanowiska uzasadniono tym, że w dniu 15 marca 2025 r. rozpoczyna się naborów wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich, w tym płatności w ramach ekoschemtów, zatem projektowana ustawa powinna wejść w życie w jak najkrótszym czasie. Również zaproponowane w

projektowanej ustawie regulacje dot. mechanizmu warunkowości społecznej powinny mieć zastosowanie już w kampanii 2025 r.
Projekt został przesłany do Rady Ochrony Pracy oraz Państwowej Inspekcji Pracy.
Projekt został przesłany do zaopiniowania do następujących partnerów społecznych:
1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854, z późn. zm.) m.in. do Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych oraz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność",
2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97, z późn. zm.) m.in. do Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club, Związku Przedsiębiorców i Pracodawców oraz Federacji Przedsiębiorców Polskich.
Projekt został przekazany do zaopiniowania Radzie Dialogu Społecznego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).
Projekt podlegał opiniowaniu zgodnie z § 38 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Projekt ustawy został przesłany do konsultacji publicznych z organizacjami i instytucjami, takimi jak:
1) Agrounia,
2) Augustowsko-Podlaskie Stowarzyszenie Eko-Rolników,
3) Federacja Związków Kółek i Organizacji Rolniczych RP,
4) Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych,
5) Federacja Gospodarki Żywnościowej RP,
6) Federacja Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych,
7) Forum Rolnictwa Ekologicznego im. M. Górnego,
8) Fundacja Greenpeace Polska,
9) Instytut Gospodarki Rolnej,
10) Izba Zbożowo-Paszowa
11) Konferencja Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych,
12) Krajowa Izba Gospodarcza, Komitet Rolnictwa i Obrotu Rolnego,
13) Krajowa Rada Izb Rolniczych,
14) Krajowa Rada Spółdzielcza,
15) Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych – Izba Gospodarcza,
16) Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych,
17) Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni „Samopomoc Chłopska",
18) Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
19) Krajowy Związek Spółdzielni Mleczarskich Związek Rewizyjny,
20) Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych EKOŁAN,
21) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność",
22) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
23) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia",
24) Opolski Związek Producentów Rolnych,
25) Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego,
26) Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców,
27) Polska Izba Nasienna,
28) Polska Izba Żywności Ekologicznej,
29) Polski Klub Ekologiczny,
30) Polski Związek Pracodawców – Usługodawców Rolnych,
31) Polski Związek Rolników Ekologicznych,
32) Polski Związek Zawodowy Rolników,
33) Polskie Towarzystwo Rolników Ekologicznych,
34) Rada Produkcji Ekologicznej,
35) Stowarzyszenie „EkoLubelszczyzna",
36) Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych „Truskawka",
37) Stowarzyszenie Grupy Wielkopolskie,
38) Stowarzyszenie Producentów Produktów Zbożowych,
39) Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi „Ekoland",
40) Stowarzyszenie Rolnictwa Ekologicznego „BioPolonia",
41) Stowarzyszenie Polskich Plantatorów Borówki,
42) Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej Ekopolsmak,
43) Zrzeszenie Wytwórców Polskiego Rolnictwa Ekologicznego im. Jana Pawła II,
44) Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników,
45) Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w Rzeczypospolitej Polskiej,

46) Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”,
47) Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „REGIONY”,
48) Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych „EKOROLNIK”,
49) Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych św. Franciszka z Asyżu,
50) Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”,
51) Związek Zawodowy Rolników Rzeczpospolitej „SOLIDARNI”,
52) Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”.

Konsultacje publiczne zostały przeprowadzone w formie pisemnej. Omówienie wyników tych konsultacji zostało przedstawione w raporcie z konsultacji.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2024 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0–10)*
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	4,67	4,09	4,19	4,30	4,40	4,76	4,63	4,74	4,86	4,98	5,39	51,01
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Jako źródło finasowania wydatków PIP należy wskazać budżet państwa. Wydatki dotyczące PIP będą ponoszone z 12 części budżetu państwa „Państwowa Inspekcja Pracy”. W ustawie budżetowej z dnia 9 stycznia 2025 r. na rok 2025 (Dz. U. poz. 63) nie zostały zaplanowane wydatki związane z wejściem w życie projektowanych zmian. Koszty poniesione na dostosowanie systemów informatycznych ARiMR zostaną sfinansowane z dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne przewidziane w planie finansowym ARiMR ujętym w załączniku do ustawy budżetowej. W pozostałym zakresie, w tym w zakresie: wdrożenia nowego ekoschematu dotyczącego materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany oraz zmian w płatności do biologicznej uprawy i płatności do integrowanej produkcji roślin, projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa, jednostek samorządu terytorialnego ani pozostałych jednostek sektora finansów publicznych, ponieważ płatności w ramach ekoschematu będą realizowane w ramach wydatków na wspólną politykę rolną zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2025 i lata kolejne, jak również w ramach środków na płatności bezpośrednie, których wysokość została określona w rozporządzeniu 2021/2115.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przepisy prawa pracy i zasad BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane, natomiast wzrost wydatków ponoszonych przez PIP w związku z wdrożeniem warunkowości społecznej będzie wynikał ze wzrostu liczby p kontrolowanych podmiotów w obszarze rolnictwa w ramach ogółu kontroli przeprowadzanych przez PIP. Ponadto generowanie oraz wymiana danych i informacji między PIP i ARiMR również powodują nowe koszty. Na przewidywane wydatki PIP związane z wdrożeniem warunkowości społecznej składają się również: 1) wydatki na utworzenie 20 etatów, na które złoży się zatrudnienie 16 nowych pracowników, którzy po ukończeniu aplikacji inspektorskiej będą prowadzili kontrole w zakładach pracy sektora rolniczego (po jednym inspektorze na województwo), oraz utworzenie 4 etatów w celu obsługi administracyjnoprawnej

	nowych zadań, tym jedno stanowisko informatyka obsługującego dane przekazywane z ARMiR, wiążąc je z danymi posiadanymi przez PIP, 2) koszty szkoleń nowo zatrudnionych inspektorów pracy, 3) koszty organizacji stanowisk pracy (pomieszczenia, wyposażenie stanowisk w środki i narzędzia pracy), 4) koszt delegacji służbowych w celu realizacji kontroli w zakładach rolnych. Średni czas kontroli podmiotu w ramach prowadzonej działalności kontrolnej przez państwowych inspektorów pracy wynosi 3,34 dnia. Pracochłonność zadań kontrolnych PIP jest uzależniona od wielkości kontrolowanego zakładu pracy oraz liczby zatrudnionych pracowników. Podczas kontroli weryfikacji będą podlegały umowy o pracę, szkolenia w dziedzinie bhp, obowiązki informacyjne pracodawców wobec pracowników oraz wypełnianie powinności z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnie z załącznikiem nr IV do rozporządzenia 2021/2115. Na pracochłonność ma również wpływ odległość podmiotów podlegających kontroli od jednostek terenowych PIP (okręgowych inspektoratów pracy – 16 i oddziałów terenowych – 43). Na obecnym etapie nie jest możliwa ocena pracochłonności zadań kontrolnych PIP, ponieważ nie można oszacować wielkości zatrudnienia w podmiotach kontrolowanych w zakresie warunkowości społecznej oraz lokalizacji tych podmiotów. Odnosząc się do wielkości pomniejszenia refundacji w związku z projektowaną regulacją dotyczącą zaniechania dochodzenia kwoty stanowiącej w złotych równowartość do 100 euro (ustawa o zmianie ustawy o ARiMR), należy wyjaśnić, że według informacji ARiMR w 2023 r. było 79 takich przypadków, co daje kwotę 7900 euro (79 x 100 euro), czyli 34 tys. zł (7900 euro x 4,3178 (kurs średni NBP z 22.10.2024 r.) = 34 110,62 zł.). Koszty administracyjne odzyskiwania tych kwot, tj. koszty budżetu państwa ponoszone przez ARiMR (wysyłanie wielokrotnych powiadomień, koszty monitorowania stanu należności przez pracowników ARiMR i ewentualnej egzekucji), znacznie przewyższałyby kwotę 34 tys. zł rocznie i są nieznaczące do skali rocznych płatności z budżetu środków europejskich na WPR. Dla przykładu wydatki z budżetu środków europejskich na WPR w 2023 r. wyniosły 19 798 mln zł, a więc kwota 34 tys. zł stanowi 0,00017 % tych wydatków. Wymienione 79 przypadków nie dotyczyło PS WPR 2023–2027.

Rok		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) wg wytycznych MF /aktualizacja - maj 2024/		104,10%	103,30%	102,50%	102,50%	102,50%	102,50%	102,50%	102,50%	102,50%	102,50%	102,50%
liczba m-cy zatrudnienia		12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Liczba etatów	1	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
w tym liczba inspektorów pracy /et./	2	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
1. Koszty osobowe (wynagrodzenia, narzuty na wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników)												
1.1. Wynagrodzenia osobowe i pochodne 1 et.												
wsk.wzrostu wynagr. (2025 r. podwyżki wg wskaźnika z projektu budżetu 115,0%, od 2026r. podwyżki wg CPI)	3	115,0%	103,3%	102,5%	102,5%	102,5%	102,5%	102,5%	102,5%	102,5%	102,5%	102,5%
średnie wynagrodzenie w PIP brutto/mc liczone średnim wskaźnikiem wynikającym z pl.wyd.na 2024r. Uwzględniające 3% f.nagród, wzrosty dod.stażowych, nagr.jubileuszowe itd..	4	12 042,00	12 439,39	12 750,37	13 069,13	13 395,86	13 730,75	14 074,02	14 425,87	14 786,52	15 156,18	15 535,09
średnioroczny koszt wynagrodzenia (poz.4 x 12 mcy)	5	144 504,00	149 272,63	153 004,45	156 829,56	160 750,30	164 769,06	168 888,28	173 110,49	177 438,25	181 874,21	186 421,06
roczne pochodne od wynagrodzeń (17,19% ZUS + 2,45%FP x poz.5)	6	28 380,59	29 317,14	30 050,07	30 801,33	31 571,36	32 360,64	33 169,66	33 998,90	34 848,87	35 720,09	36 613,10
roczne wynagrodzenie osobowe za 1 et. z pochodnymi (poz.5+6)	7	172 884,59	178 589,77	183 054,52	187 630,89	192 321,66	197 129,70	202 057,94	207 109,39	212 287,12	217 594,30	223 034,16
1.2. Inne osobowe (DWR, ZFŚS, BHP, PPK) 1 et.												
Dodatkowe wynagrodzenie roczne /od roku 2026 - 8,5% poz.5 z poprzedniego roku/	8	-	12 282,84	12 688,17	13 005,38	13 330,51	13 663,78	14 005,37	14 355,50	14 714,39	15 082,25	15 459,31
pochodne od DWR (17,19% ZUS + 2,45%FP od poz.8)	9	-	2 412,35	2 491,96	2 554,26	2 618,11	2 683,57	2 750,65	2 819,42	2 889,91	2 962,15	3 036,21
roczny odpis na ZFŚS /od 2026 x CPI)	10	2 704,50	2 793,75	2 863,59	2 935,18	3 008,56	3 083,77	3 160,86	3 239,88	3 320,88	3 403,90	3 489,00
średnioroczny koszt ekwiwalentów BHP, dopłaty do okularów,inne. W 2025 r. projekt par. 3020/plan etatów 2790, a od 2026r. x CPI	11	1 388,89	1 434,72	1 470,59	1 507,35	1 545,03	1 583,66	1 623,25	1 663,83	1 705,43	1 748,07	1 791,77
roczna wpłata podstawowa na PPK 1,5% wynagr.(pracowników 1,5% x poz.5 i 8)	12	2 167,56	2 423,33	2 485,39	2 547,52	2 611,21	2 676,49	2 743,40	2 811,99	2 882,29	2 954,35	3 028,21
roczne inne osobowe za 1 et. (suma poz.8 do 12)	13	6 260,95	21 346,99	21 999,70	22 549,69	23 113,42	23 691,27	24 283,53	24 890,62	25 512,90	26 150,72	26 804,50
Razem koszty osobowe na 1 et. (poz.7 + poz. 13)	14	179 146	199 937	205 054	210 181	215 435	220 821	226 341	232 000	237 800	243 745	249 839
Razem koszty osobowe na wszystkie etaty (poz.1 x poz. 14)	15	3 582 920	3 998 740	4 101 080	4 203 620	4 308 700	4 416 420	4 526 820	4 640 000	4 756 000	4 874 900	4 996 780
2. Koszty stanowiska (wyposażenie, szkolenia, inne bieżące)												
2.1. Wyposażenie 1 etatu												
komputer przenośny (wraz z oprogramowaniem, torbą) wg ceny jednostkowej z postępowania GIP-GOZ 213.75.2024	16	8 856,00					10 097,95					11 424,91
szacunkowy koszt wyposażenia biurowego w biurko, fotel, itp.	17	2 000,00					2 280,48					2 580,15
koszt szkoleń aplikacji inspektorskiej i szkoleń doskonalących	18	50 790,00	1 339,43	1 393,41	1 428,25	1 463,96	1 500,56	1 538,07	1 576,52	1 615,93	1 656,33	1 697,74
średni roczny koszt podróży służbowych, od 2026r. x CPI- inspektora pr. (poz.2)**	19	3 700,00	3 822,10	3 917,65	4 015,59	4 115,98	4 218,88	4 324,35	4 432,46	4 543,27	4 656,85	4 773,27
Razem koszty stanowiska na 1 et. (poz.7 + poz. 13)	20	65 346	5 182	5 311	5 444	5 580	18 098	5 862	6 009	6 159	6 313	20 476
Razem koszty stanowiska na wszystkie etaty ((poz.16+17+18) x 20 et + poz. 19 x 16 et.))	21	1 088 960	88 342	90 551	92 814	95 135	345 082	99 951	102 450	105 011	107 636	390 428
Koszty osobowe i koszty stanowiska na wszystkie et. (poz.15+poz.21)	22	4 671 880	4 087 082	4 191 631	4 296 434	4 403 835	4 761 502	4 626 771	4 742 450	4 861 011	4 982 536	5 387 208

* - w 2025 roku koszty aplikacji 50790 zł*16 os. W 2026 r. jedno szkolenie w roku 3-dniowe - koszt przeszkolenia 1 osoby:
3 dni wyzywienie po 127zł +3 noclegi po 185 zł =936zł
(2 dni wykładów x 7 g.l. 400 zł stawka, 3ci dzień 5 g.l.x 400 zł/j=7600 zł podzielić na 20 os.=380 zł
razem 936 zł+380 zł=1.316zł/osoba x wsk.infl.
w kolejnych latach x wsk.infl.

**- zał.10 kontroli po ok.370 zł/kontrolę, kolejne lata indeksowane wsk.infl

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0–10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z …… r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Można się spodziewać wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa UE 2019/1152 o przejrzystych i przewidywalnych warunkach pracy (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115). Przepisy prawa pracy i zasady BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane. Wdrożenie warunkowości społecznej będzie się natomiast wiązać ze wzrostem liczby podmiotów kontrolowanych w obszarze rolnictwa w ramach ogółu kontroli przeprowadzanych przez PIP.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Można się spodziewać wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa UE 2019/1152 o przejrzystych i przewidywalnych warunkach pracy (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115). Przepisy prawa pracy i zasad BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane. Wdrożenie warunkowości społecznej będzie się wiązać ze wzrostem liczby podmiotów kontrolowanych w obszarze rolnictwa w ramach ogółu kontroli przeprowadzanych przez PIP.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu. Wejście w życie przepisów projektowanej ustawy nie wpłynie na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe w ujęciu niepieniężnym.						
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Brak wpływu. Wejście w życie przepisów projektowanej ustawy nie wpłynie na osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze w ujęciu niepieniężnym.						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Odnosząc się do oddziaływania kontroli w ramach warunkowości społecznej na przedsiębiorstwa w sektorze rolnym, to biorąc pod uwagę zależność między wysokością dopłaty bezpośredniej a spełnieniem wymogów określonych w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115, należy się spodziewać wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa UE 2019/1152 o przejrzystych i przewidywalnych warunkach pracy (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku nr IV do rozporządzenia 2021/2115).							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu	
☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz: Zwiększenie liczby procedur dotyczy ARiMR i wiąże się z koniecznością opracowania i wdrożenia procedur dla nowej interwencji w ramach PS WPR 2023–2027 (płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany) oraz odzyskiwania należności, która nie jest wyższa od kwoty w złotych stanowiącej równowartość 100 euro.
PIP w procedurach kontrolnych dotyczących wymogów w ramach warunkowości społecznej będzie obowiązany uwzględnić regulacje zawarte w projekcie ustawy.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana ustawa będzie miała pozytywny wpływ na rynek pracy ze względu na konieczność stworzenia 20 nowych etatów przez PIP.
Ponadto niewątpliwy wpływ na rynek pracy będą miały kontrole przeprowadzane przez inspektorów pracy w obszarze przepisów krajowych wdrażających przepisy z załącznika nr IV do rozporządzenia 2021/2115 dotyczące: dyrektywy (UE) 2019/1152 (w obszarze: Zatrudnienie) oraz dyrektywy 89/391 EWG Środki zachęcające do poprawy i higieny bezpieczeństwa pracy i dyrektywy 2009/104/WE Minimalne wymagania w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania przez pracowników sprzętu roboczego (w obszarze: Bezpieczeństwo i higiena pracy). Rzeczywisty stan faktyczny w zakresie przestrzegania przepisów zostanie ujawniony dopiero po zakończeniu kontroli danego podmiotu.
W ramach PS WPR 2023–2027 wdrożenie nowej płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany oraz zmiany w płatności do biologicznej uprawy i płatności do integrowanej produkcji roślin będą stanowić potencjał dla tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☒ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☒ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Ustawa pozytywnie wpłynie na stan środowiska naturalnego, ponieważ płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany będą przyznawane w przypadku stosowania na gruntach ornych do siewu lub sadzenia materiału kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany. Jest to przyjazna dla środowiska metoda uprawy, ograniczająca stosowanie nawożenia mineralnego oraz środków ochrony roślin. Stosowanie zdrowego, dobrej jakości kwalifikowanego materiału siewnego gwarantuje wysoką wartość siewną nasion i pozytywnie wpływa na ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin w trakcie ich uprawy. Ponadto pozytywny wpływ na środowisko będzie też miało utworzenie nowego wsparcia dotyczącego stosowania nawozowych produktów mikrobiologicznych. Jego realizacja przyczyni się do poprawy aktywności mikrobiologicznej gleby oraz stymulacji procesu odżywiania roślin, co przełoży się na efektywność wykorzystania składników pokarmowych przez rośliny, zwiększenie odporności na stres abiotyczny, poprawę cech jakościowych oraz zwiększenie przyswajalności przez rośliny składników pokarmowych z form trudno dostępnych w glebie. Tym samym przyczyni się do wzrostu różnorodności biologicznej, co w konsekwencji będzie miało korzystne oddziaływanie na środowisko naturalne. ARiMR jest przygotowana do wdrożenia mechanizmu warunkowości społecznej oraz płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany, a także płatności do stosowania nawozowych produktów mikrobiologicznych. Wnioskowanie o przyznanie płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany będzie się odbywało jak dotychczas przez aplikację eWniosekPlus za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR.	

11.Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Rozwiązanie problemu nastąpi z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie w dniu 15 marca 2025 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów zostanie dokonana po zakończeniu wypłaty wsparcia na podstawie danych dotyczących liczby rolników, którym je wypłacono, oraz wypłaconej kwoty.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)
Brak.

Raport z konsultacji projektu ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw

I. Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania

Wszystkie zgłoszone propozycje zostały szczegółowo przeanalizowane, a te które zostały uwzględnione w całości lub w części znalazły odzwierciedlenie w przedmiotowym projekcie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw.

Projekt został w dniu 6 grudnia 2024 r. skierowany do konsultacji publicznych i opiniowania z wyznaczonym terminem do zajęcia stanowiska lub zgłoszenia ewentualnych uwag do dnia 13 grudnia 2024 r. Krótszy termin na zajęcie stanowiska uzasadniono tym, że w dniu 15 marca 2025 r. rozpoczyna się naborów wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich, w tym płatności w ramach ekoschemtów, zatem projektowana ustawa powinna wejść w życie w jak najkrótszym czasie. Również zaproponowane w projektowanej ustawie regulacje dot. mechanizmu warunkowości społecznej powinny mieć zastosowanie już w kampanii 2025 r.

Projekt udostępniono w dniu 6 grudnia 2024 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.).

Konsultacje publiczne prowadzono od dnia 6 grudnia 2024 r. do dnia 16 grudnia 2024 r., tj. do dnia, w którym wpłynęły ostatnie uwagi do projektu zgłoszone przez Krajową Grupę Spożywczą S.A.

Opiniowanie projektu prowadzono od dnia 6 grudnia 2024 r. do dnia 20 grudnia 2024 r., tj. do dnia, w którym wpłynęły uwagi do projektu zgłoszone przez Państwową Inspekcję Pracy.

Projekt ustawy został skierowany do konsultacji publicznych z organizacjami i instytucjami, takimi jak:

1) Agrounia,
2) Augustowsko-Podlaskie Stowarzyszenie Eko-Rolników,

3) Federacja Związków Kółek i Organizacji Rolniczych RP,
4) Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych,
5) Federacja Gospodarki Żywnościowej RP,
6) Federacja Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych,
7) Forum Rolnictwa Ekologicznego im. M. Górnego,
8) Fundacja Greenpeace Polska,
9) Instytut Gospodarki Rolnej,
10) Izba Zbożowo-Paszowa,
11) Konferencja Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych,
12) Krajowa Izba Gospodarcza, Komitet Rolnictwa i Obrotu Rolnego,
13) Krajowa Rada Izb Rolniczych,
14) Krajowa Rada Spółdzielcza,
15) Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych – Izba Gospodarcza,
16) Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych,
17) Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”,
18) Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
19) Krajowy Związek Spółdzielni Mleczarskich Związek Rewizyjny,
20) Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych EKOŁAN,
21) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”,
22) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
23) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia”,
24) Opolski Związek Producentów Rolnych,
25) Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego,
26) Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców,
27) Polska Izba Nasienna,
28) Polska Izba Żywności Ekologicznej,
29) Polski Klub Ekologiczny,
30) Polski Związek Pracodawców – Usługodawców Rolnych,
31) Polski Związek Rolników Ekologicznych,
32) Polski Związek Zawodowy Rolników,
33) Polskie Towarzystwo Rolników Ekologicznych,
34) Rada Produkcji Ekologicznej,
35) Stowarzyszenie „EkoLubelszczyzna”,

36) Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych „Truskawka”,
37) Stowarzyszenie Grupy Wielkopolskie,
38) Stowarzyszenie Producentów Produktów Zbożowych,
39) Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi „Ekoland”,
40) Stowarzyszenie Rolnictwa Ekologicznego „BioPolonia”,
41) Stowarzyszenie Polskich Plantatorów Borówki,
42) Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej Ekopolsmak,
43) Zrzeszenie Wytwórców Polskiego Rolnictwa Ekologicznego im. Jana Pawła II,
44) Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników,
45) Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w Rzeczypospolitej Polskiej,
46) Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”,
47) Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „REGIONY”,
48) Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych „EKOROLNIK”,
49) Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych św. Franciszka z Asyżu,
50) Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”,
51) Związek Zawodowy Rolników Rzeczpospolitej „SOLIDARNI”,
52) Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”.

Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie” poinformowała o braku uwag do projektu.

Uwagi do projektu dotyczyły projektowanych przepisów, w których:

1) uregulowano warunkowość społeczną;
2) uregulowano ekoschemty, a w szczególności płatność do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz płatność do integrowanej produkcji roślin;
3) uregulowano wykorzystanie baz danych, zawierającej wyniki badań agrochemicznych gleb, prowadzonej przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą (KSChR) oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze (OSChR);
4) uregulowano ustalenie kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych.

Kolejna grupa uwag dotyczyła propozycji regulacji wykraczających poza zakres zmian przepisów ujętych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw.

Szczegółowe zestawienie uwag zgłoszonych do projektu w ramach konsultacji publicznych wraz ze stanowiskiem MRiRW wobec tych uwag przedstawiono w załączniku 1.

Projekt został przesłany do zaopiniowania do następujących partnerów społecznych:

1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854, z późn. zm.) m.in. do Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych oraz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”,

2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97, z późn. zm.) m.in. do Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club, Związku Przedsiębiorców i Pracodawców oraz Federacji Przedsiębiorców Polskich.

Projekt został przekazany do zaopiniowania Radzie Dialogu Społecznego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).

Stanowiska do projektu nie przedstawił żaden z ww. partnerów społecznych. Rada Dialogu Społecznego nie zajęła stanowiska w sprawie projektu.

Projekt podlegał opiniowaniu zgodnie z § 38 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów przez:

1) Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
2) Business Centre Club,
3) Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
4) Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu,
5) Federację Przedsiębiorców Polskich,
6) Forum Związków Zawodowych,
7) Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
8) Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa,

9) Główny Inspektorat Weterynarii,
10) Główny Urząd Statystyczny,
11) Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. Prof. Wacława Dąbrowskiego- Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie,
12) Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie,
13) Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin- Państwowy Instytut Badawczy w Radzikowie,
14) Instytut Ochrony Roślin- Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu,
15) Instytut Ogrodnictwa - Państwowy Instytut Badawczy w Skierniewicach,
16) Instytut Technologiczno-Przyrodniczy - Państwowy Instytut Badawczy w Falentach,
17) Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach,
18) Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich - Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu,
19) Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie,
20) Konfederację Lewiatan,
21) Krajową Stacja Chemiczno-Rolniczą w Warszawie,
22) Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa,
23) Kujawsko- Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
24) Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli,
25) Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku,
26) Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach,
27) Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach,
28) Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie,
29) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność",
30) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
31) Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie,
32) Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach,
33) Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale,
34) Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie,
35) Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu,
36) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
37) Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej,

38) Radę Dialogu Społecznego,
39) Radę Ochrony Pracy,
40) Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców,
41) Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie,
42) Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach,
43) Urząd Ochrony Danych Osobowych,
44) Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
45) Urząd Zamówień Publicznych,
46) Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie,
47) Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu,
48) Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach,
49) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców,
50) Związek Rzemiosła Polskiego.

Stanowisko do projektu przedstawiło 11 z ww. podmiotów, tj.:

1) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
2) Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
3) Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
4) Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy,
5) Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie,
6) Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli,
7) Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku,
8) Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale,
9) Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie,
10) Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu,
11) Urząd Ochrony Danych Osobowych.

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-Państwowy Instytut Badawczy, Główny Inspektorat Weterynarii, Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa poinformował o braku uwag do projektu.

Urząd Ochrony Danych Osobowych zgłosił uwagę dot. przekazywania danych zawartych w wykazie rolników, o którym mowa w projektowanej ustawie w ramach wdrożenia mechanizmu warunkowości społecznej.

Część uwag, w tym zgłoszonych przez Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zostało zgłoszonych w celu wyjaśnienia wątpliwości interpretacyjnych oraz w celu przeredagowania projektowanych przepisów.

Część podmiotów przekazało pozytywne opinie na temat rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw.

Uwagi zgłoszone w ramach opiniowania dotyczyły:

1) uregulowania formy płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, płatności do biologicznej uprawy oraz płatności do integrowanej produkcji roślin,
2) dodania zmian wykraczających poza zakres projektowanych przepisów m.in. dot. prowadzenia list doradców rolniczych i prowadzenia szkoleń oraz propozycję wprowadzenia nowego ekoschemtu,
3) uregulowania mechanizmu warunkowości społecznej,
4) modyfikacji definicji trwałych użytków zielonych „TUZ”,
5) regulacji dot. kar administracyjnych oraz należności ustalonych jako nienależnie lub nadmiernie pobrane,
6) uwierzytelniania załączników w formie elektronicznej w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego o przyznanie pomocy, w związku z doręczeniami elektronicznymi,
7) kontroli na miejscu m.in. czynności kontrolnych oraz raportu z kontroli na miejscu.

Ponadto zostały zgłoszone uwagi legislacyjne oraz redakcyjne do projektu ustawy, uzasadnienia oraz formularza oceny skutków regulacji, które zostały uwzględnione.

Szczegółowe zestawienie uwag zgłoszonych na etapie opiniowania projektu przez podmioty wraz ze stanowiskiem MRiRW wobec tych uwag przedstawiono w załączniku 2.

II. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym:

Projekt ustawy nie wymagał zasięgania opinii, dokonania konsultacji ani uzgodnienia z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym

III. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa, wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń albo informację o ich braku:

Zgodnie z przepisami art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.) oraz § 52 Regulaminu pracy Rady Ministrów, projekt udostępniono w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

Od dnia udostępnienia projektu w Biuletynie Informacji Publicznej żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad tym projektem w trybie przewidzianym w ustawie o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa.

Załącznik 1- Zestawienie uwag zgłoszonych w ramach konsultacji publicznych projektu ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw

l.p.	Podmiot zgłaszający	Nr jednostki redakcyjnej w ustawie	Treść uwagi/info o barku uwag	Stanowisko MRiRW
1.	Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie” Lubelski Związek Lekarzy Rodzinnych - Pracodawców	-	Nie zgłasza uwag.	
2.	Krajowa Rada Izb Rolniczych	Art.1 pkt 11 Projektu ustawy (art. 57a ustawy PS WPR) Art. 1 pkt 13 Projektu ustawy	Samorząd rolniczy wyraża stanowczy sprzeciw wobec proponowanego mechanizmu warunkowości społecznej, w tym uzależniania dopłat od kontroli realizowanych przez Państwową Inspekcję Pracy oraz przepisów BHP. Wprowadzenie takich regulacji wymaga wcześniejszego dostosowania zasad BHP do specyfiki produkcji rolnej, co powinno być wypracowane we współpracy z przedstawicielami samorządu rolniczego. Ponadto postulujemy wprowadzenie okresu przejściowego, który umożliwi gospodarstwom, szczególnie tym niezatrudniającym pracowników, dostosowanie	**Uwagi nie uwzględniono.** Konieczność wdrożenia do polskiego porządku prawnego mechanizmu warunkowości społecznej wynika z przepisów art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115. Przepis ten obliguje państwa członkowskie do wskazania od 1 stycznia 2025 r. w swoich planach strategicznych WPR zasady, zgodnie z którą nakłada się kary administracyjne dla beneficjentów, jeżeli nie spełniają oni wybranych wymogów prawa pracy oraz zasad BHP. Wprowadzenie mechanizmu

		(art. 105a ustawy PS WPR)	się do nowych wymogów bez ryzyka utraty dopłat.	warunkowości społecznej od nowej kampanii naborów wniosków w roku 2025 jest konieczne ze względu na obowiązek implementacji tej normy do krajowego porządku prawnego. Należy podkreślić, że kontrole będą wykonywane w ramach dotychczas wykonywanych kontroli przez PIP, na podstawie obowiązujących przepisów o kontrolach PIP. Spełnienie wymogów warunkowości społecznej nie jest zatem nowym obowiązkiem, ale opiera się na przestrzeganiu powszechnych, krajowych norm prawa pracy oraz zasad BHP. Nowością będzie uzależnienie wysokości przyznanych płatności bezpośrednich od wyniku kontroli przeprowadzanych przez PIP. Za kontrole odpowiedzialna będzie zatem PIP, a za przyznanie i wypłatę płatności (po uwzględnieniu wyników kontroli) – ARiMR.
		Art. 1 pkt.7 Projektu ustawy (art. 34 ust.3 ustawy PS WPR)	Odnośnie wprowadzenia nowego ekoschematu w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, proponujemy rozszerzenie ekoschematu o dopłaty do kwalifikowanego materiału siewnego rzepaku, kukurydzy i gryki. Wprowadzenie takiego rozwiązania przyczyni się do ochrony środowiska i klimatu dzięki wyższej odporności roślin kwalifikowanych na choroby oraz ich stabilniejszemu plonowaniu, co ograniczy konieczność stosowania środków ochrony roślin i nawozów.	**Uwagi nie uwzględniono.** Uwaga wykracza poza zakres regulacji projektu nowelizacji ustawy PS WPR. Planuje się, że wsparciem będą objęte te same rośliny co w przypadku pomoc de minimis.

		Art. 1 pkt 3 projektu ustawy (art. 14a ustawy PS WPR)	W zakresie wykorzystania bazy danych zawierającej wyniki badań agrochemicznych gleb przy przeprowadzaniu ewaluacji PS WPR 2023-2027, zwracamy uwagę na potrzebę aktualizacji bazy danych gleb. Równocześnie należy dokonać aktualizacji mapy kategorii glebowych, która jest wykorzystywana m.in. do szacowania występowania suszy rolniczej w uprawach.	**Uwagi nie uwzględniono.** Uwaga wykracza poza zakres regulacji projektu nowelizacji ustawy PS WPR. Projekt nie obejmuje działań związanych z aktualizacją bazy danych gleb ani mapy kategorii glebowych. Zmiana zaproponowana w art. 1 pkt 3 projektu ustawy (art. 14a zmienianej ustawy PS dla WPR) ma na celu umożliwienie dalszego pozyskiwania i gromadzenia danych (w postaci bazy zawierającej wyniki badań agrochemicznych) przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą (KSChR) oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze (OSChR). Wyniki badań agrochemicznych wykorzystywane są przy ewaluacji instrumentów wsparcia w ramach WPR, obecnie interwencji Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027. Do przeprowadzenia takiej ewaluacji państwa członkowskie zobowiązane są zgodnie z art. 140 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115. Ponadto państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, aby istniały procedury generowania i gromadzenia danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji (art. 140 ust. 3 rozporządzenia 2021/2115).
		Art.3 projektu ustawy (art. 29 ustawy o ARiMR)	W przypadku zmiany ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, samorząd rolniczy postuluje powrót do praktyki umarzania kar do wysokości 100 euro, co miało miejsce w latach ubiegłych. Takie rozwiązanie usprawni pracę	**Uwagi nie uwzględniono.** Przepis o niedochodzeniu należności do równowartości w złotych kwoty 100 euro znajdował się w przepisach rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. W bieżącej perspektywie finansowej na lata 2023-2027, tj. w przepisach

			ARiMR, przyspieszy wydawanie decyzji i zmniejszy poziom biurokracji.	rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. takiego przepisu nie ma, dlatego ARiMR ma obowiązek odzyskiwać wszystkie kwoty, w szczególności poprzez kompensatę wszystkich należności z przyszłych płatności na rzecz beneficjentów, będących dłużnikami ARiMR. Zgodnie z motywem 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r. „skutecznym i wydajnym pod względem kosztów sposobem odzyskiwania zaległych należności jest odliczanie ich od przyszłych płatności przewidzianych na rzecz dłużnika, po tym jak wysokość długu została ustalona zgodnie z ustawodawstwem krajowym", a „stosowanie tej metody odzyskiwania długów powinno być zatem obowiązkowe dla państw członkowskich" ale jednocześnie w motywie tym jest mowa, że „bez uszczerbku dla krajowych kwot de minimis nieprzeznaczonych do odzyskania zobowiązanie państw członkowskich do odzyskiwania nienależnych płatności może być realizowane na wiele sposobów".
3.	Lubelskie Stowarzyszenie Rolnicze	art.1 pkt 13 projektu ustawy (art.105 a ust. 3 ustawy PS WPR)	Z uwagi na fakt, że na dzień dzisiejszy nie ma w polskim prawie jednoznacznej definicji rolnika-przedsiębiorcy produkującego na rynek wnioskujemy o zmienię brzmienia art. 1 pkt 13 proponowanej ustawy w zakresie projektowanego art. 105a ust. 2 na brzmienie: „W celu przeprowadzenia typowania do kontroli wymogów warunkowości społecznej Agencja przekazuje Głównemu Inspektorowi Pracy, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, wykaz rolników, którzy złożyli wniosku o przyznanie	**Uwagi nie uwzględniono.** Kontrole warunkowości społecznej będzie przeprowadzała Państwowa Inspekcja Pracy i to zgodnie z przepisami art. 13 pkt 1 ustawy o PIP określony zostanie zakres podmiotowy kontroli tych wymogów. W związku z wdrożeniem warunkowości społecznej udział procentowy przedsiębiorstw z sektora rolnictwa w kontrolach ogółem ulegnie zwiększeniu. Należy podkreślić, że kontrole będą wykonywane w ramach kontroli w rolnictwie

			pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1,3 i 4, w roku poprzednim, i którzy są pracodawcami w rozumieniu przepisów Kodeksu Pracy.” Wyczerpuje to krąg podmiotów przewidzianych do kontroli, gdyż inne przypadki określone w art. 13 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy nie odnoszą się do form prowadzenia gospodarstw rolnych. Gospodarstwo rolne może korzystać albo z zasobów pracy własnej właścicieli lub pracy najemnej i wówczas podlegałoby kontroli w zakresie warunkowości społecznej. Takie określenie podmiotów typowanych do kontroli pozwoli uniknąć nadmiernego zbiurokratyzowania działalności rolniczej i niepotrzebnych emocji podczas wprowadzania w/w przepisów.	przeprowadzanych przez PIP już obecnie, na podstawie obowiązujących przepisów. Spełnienie wymogów warunkowości społecznej nie jest zatem nowym obowiązkiem, ale opiera się na przestrzeganiu powszechnych, krajowych norm prawa pracy oraz zasad BHP. Wynik kontroli będzie miał wypływ na wysokość wypłacanego wsparcia. Warunkowość społeczna obejmie rolników i innych beneficjentów otrzymujących: 1) płatności bezpośrednie, w tym: podstawowe wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjne, płatności dla młodych rolników, płatności związane z produkcją, płatności w ramach ekoschematów (w tym dobrostanowe) oraz płatności dla małych gospodarstw, 2) płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne, płatności ekologiczne lub premie z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych, 3) płatności ONW.

4.	Polska Izba Nasienna	Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Powołanie nowej płatności w ramach ekoschematów, do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany. Z zadowoleniem odbieramy powstanie tego ekoschematu, który potencjalnie będzie miał wpływ na poprawę wykorzystania kwalifikowanego materiału siewnego (kms) w produkcji roślinnej. Polska od lat jest Państwem UE o najmniejszym procencie wykorzystania kms przez producentów rolnych na poziomie ok 20%, w związku z tym nie wykorzystujemy odpowiednio kreowanego poprzez hodowlę roślin postępu biologicznego i innowacji. Niewykorzystywanie tego potencjału skutkuje zbyt powolnym transferem sektora w kierunku rolnictwa zrównoważonego o wysokiej efektywności ekonomicznej i utratą konkurencyjności. Zasadnym jest zatem wprowadzenie dodatkowej płatności, która zwróci uwagę rolników na potencjał drzemiący w nowych odmianach i wysokiej jakości nasionach. Ważnym aspektem w tej kwestii będą przyszłe regulacje szczegółowe i wymagania dla beneficjentów, które będą odpowiednio stymulowały wykorzystanie kms na odpowiednim poziomie. Poziom ten w naszej ocenie aby działał skutecznie powinien być zbliżony do wartości wykorzystania kms w krajach o wysokiej kulturze rolnej, których rolnictwo w znacznym stopniu można uznać za zrównoważone. Dla przykładu wykorzystanie kms w Niemczech 55%, Słowacji 55%, Francji 60%, Belgii 60%, Czechach 65%, Danii 90%.	**Pozytywna ocena.**

		Art. 1 pkt 5 projektu ustawy (art. 33 ustawy PS WPR)	Odnosząc się do zmian projektowanych w art. 1 pkt 5 projektu ustawy, dotyczących zmian regulujących płatności do integrowanej produkcji. Chcemy zwrócić uwagę, że zmiany związane z obniżeniem płatności dla produkcji roślin rolniczych mogą skutkować znacząco mniejszym zainteresowaniem rolników tym systemem. Obecne stawki płatności dla integrowanej produkcji promują ten system z bardzo dobrym skutkiem jednak rozpoznajemy, że po osiągnięciu pewnego poziomu płatności, kiedy stawka zbliży się do pułapu ponoszonych dodatkowych kosztów rolnicy najprawdopodobniej odstąpią od udziału w tym systemie. Dlatego zwracamy się o odpowiednie regulacje, które pozwolą na dalszą promocję i rozwój upraw w systemie integrowanej produkcji, w szczególności dla roślin rolniczych zachowując zasadne stawki dopłat. W uzasadnieniu zwrócono uwagę na różnice w kosztach produkcji dla wskazanych grup roślin (sadowniczych, warzywnych, rolniczych itp.). Duże zróżnicowanie nakładów również występuje wśród gatunków wewnątrz grupy roślin rolniczych, jeśli stawka zostanie obniżona w efekcie płatność będzie promowała wybrane gatunki, te o najniższych kosztach produkcji w systemie integrowanej produkcji roślin. W efekcie ekoschemat będzie miał ograniczony wpływ np. na poprawę bioróżnorodności.	**Uwagi nie uwzględniono.** Uwaga wykracza poza zakres regulacji projektu nowelizacji ustawy PS WPR. Stawki płatności zostały określone w uchwale KM PS WPR i zaakceptowane przez tenże KM.
5.	Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych	Art. 27 ust. 3 ustawy PS WPR	W ramach konsultacji społecznych pragniemy zgłosić poprawkę, która jest bardzo ważna dla naszego środowiska a może być potraktowana jak	**Uwagi nie uwzględniono.** Uwaga wykracza poza zakres regulacji projektu nowelizacji ustawy PS WPR – projekt

	Spółdzielni Produkcyjnych	(propozycja spoza projektu ustawy)	warunkowość społeczna dla rolników zrzeszonych w spółdzielniach. Poprawka dotyczy w art. 27 ust.3 poprzez dodanie słów na końcu przepisu „***oraz należą do podmiotu o ‚którym mowa w Art. 257b. ust. 1 Prawo spółdzielcze****.”* A więc całościowo przepis brzmiałby: „Art. 27 ust 3. W przypadku gdy o przyznanie płatności redystrybucyjnej ubiega się spółdzielnia produkcji rolnej albo spółdzielnia rolników, przy przyznawaniu tej płatności danej spółdzielni maksymalne limity określone w ust. 1 lub w ust. 2 pkt 2 ustala się, na jej wniosek, jako iloczyn danego limitu oraz liczby członków danej spółdzielni, jeżeli spółdzielnia ta poddała się lustracyjnemu badaniu, o którym mowa w art. 91 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2021 r. poz. 648 oraz z 2023 r. poz. 1450), w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie tej płatności oraz należą do podmiotu o ‚którym mowa w Art. 257b. ust. 1Prawo spółdzielcze. „ UZASADNIENIE Poprawka dotyczy tylko i wyłącznie RSP nie wpływa w żaden sposób na innych rolników. Jest to postulat samych spółdzielni (tych odpowiedzialnych, aktywnych) Nie zwiększa ani o złotówkę nakładów ze skarbu Państwa wręcz przeciwnie może przynieść oszczędności jeżeli jakieś spółdzielnie nie będą	nie obejmuje zmiany w przepisach zawartych w art. 27 ust. 3 ustawy.

			chciały wypełnić warunków wynikających z przepisów. Poprawka ta nie wprowadza przymusu, jest tylko warunkiem potrzebnym do otrzymania dodatkowych środków. Wybór i decyzja należy do władz spółdzielni. Można powiedzieć, że jest to element warunkowości społecznej tak jak wymóg przestrzegania prawa pracy czy BHP skutkujący odebraniem dopłat. Jest to wpisanie warunku przestrzegania już obowiązującego prawa, aby być beneficjentem dodatkowych środków finansowych z korzystnego przelicznika. Wydaje się to oczywiste, że w sytuacji podziału publicznych pieniędzy należy zachować najwyższą staranność i uczciwość aby wspomagać te podmioty życia gospodarczego, które nie łamią obowiązującego prawa . Nie jest to nic nowego w polityce rolnej gdyż praktycznie każde wsparcie unijne czy krajowe producentów rolnych wiąże się ze spełnieniem określonych warunków (czy to wymóg wykształcenia rolniczego, uczestniczenia w systemie KRUS, posiadania określonego areału, podjęcia odpowiednich praktyk agrotechnicznych, braku zaległości podatkowych itp. itd.) . Podmioty, które są w porządku z obowiązującym prawem zasługują aby być beneficjentem dodatkowych środków publicznych, pozostałe nie. Organizacją, która stoi na straży wypełniania wszystkich obowiązków wynikających z prawa w	

			spółdzielniach rolnych jest **Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych**. Dlatego pojawiła się propozycja aby członkostwo w niej warunkowało uczestniczenie w dodatkowych dopłatach. Pomysł ten ma również pomóc i odciążyć ARiMR w ustalaniu ilu rzeczywiście jest członków kto kiedy poddawał się kontroli i spełnia warunki. Pojawienie się takiego warunku jest ważnym elementem zabezpieczającym prawidłowość podziału środków publicznych. **Odesłanie do Art. 257b. 1**Prawo spółdzielczego ma zapewnić gwarancje jakości podmiotu, który ma sprawować nadzór nad spółdzielniami a jednocześnie być zweryfikowany przez ministra rolnictwa. Inaczej mogłyby zacząć powstawać ad hoc sztuczne, gminne związki rewizyjne, które niby nadzorowałyby spółdzielnie tylko w celu pozyskania większych dotacji. Warunek ten absolutnie nie stoi w sprzeczności ze swobodą zrzeszania się. Bowiem zarówno zrzeszanie się jak i wnioskowanie o dopłaty wciąż jest dobrowolne a nie obligatoryjne. To wciąż jest tylko prawo a nie obowiązek. Tym bardziej, że brak poddania się lustracji czy zrzeszenia się w KZR RSP nie pozbawia spółdzielni dopłat podstawowych. Tak samo jak nie ma obowiązku korzystania np. z ekoschematów chyba, że spełni się szereg określonych warunków to wówczas nabędzie się do nich prawa.	

			Warto dodać, że w krajach zachodnich szczególnie w Niemczech jest ustawowy obowiązek należenia każdej spółdzielni do Związku Rewizyjnego W związku z powyższym wnosimy do Pana Ministra o uwzględnienie tej poprawki by system realnych zachęt do zrzeszania się był całościowo zadowalający, a bezpieczeństwo wypłat środków publicznych stało na jak najwyższym poziomie.	
6.	Krajowa Grupa Spożywcza	Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Zgłasza dodatkowe sugestie propozycji zmiany Niewliczenie ekoschematu w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany do ogólnego limitu 300 ha powierzchni na gospodarstwo, do którego będą przyznawane płatności za ekoschematy obszarowe. Stosowanie ekoschematu w postaci płatności do materiały siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany bez limitu płatności za ekoschematy obszarowe mogłoby wpłynąć na zwiększenie sprzedaży wysokiej jakości nasion elitarnych i kwalifikowanych. Rolnicy korzystający z takich nasion uzyskaliby szeroki dostęp do postępu biologicznego odmian o wyższej wydajności oraz bardziej odpornych na choroby, co mogłoby ograniczyć liczbę stosowanych środków ochrony roślin. Wyrażamy przekonanie, że takie działanie przyczyni się do obniżenia kosztów produkcji i jednocześnie będzie miało pozytywny wpływ na	**Uwag nie uwzględniono.** Uwagi wykraczają poza zakres regulacji projektu nowelizacji ustawy PS WPR. Ponadto, kwestia wprowadzenia limitu powierzchni została rozstrzygnięta w uchwale KM PS WPR i przez tenże KM zaakceptowana. W odniesieniu do upraw objętych wsparciem planuje się, że wsparciem będą objęte te same rośliny co w przypadku pomoc de minimis.

			środowisko. Dodatkowo wzrost popytu na nasiona mógłby wspierać rozwój krajowych spółek handlowych, umożliwiając im tworzenie nowych, bardziej efektywnych odmian roślin. To z kolei przełożyłoby się na wyższą jakość i większą efektywność upraw w polskim rolnictwie, wspierając jego konkurencyjność na rynku	
			Uwzględnienie buraków cukrowych w ekoschemacie z możliwością zastosowania wyższych stawek dopłat. Krajowa Grupa Spożywcza S.A., pozytywnie ocenia wprowadzenie nowego ekoschematu w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, postulując poszerzenie możliwości przyznawania płatności w ramach ekoschematów również do uprawy buraka cukrowego. Uprawa buraka cukrowego charakteryzuje się wyższym potencjałem plonotwórczym, ale też znacznymi kosztami materiału siewnego. Uwzględnienie buraków cukrowych w ekoschemacie z możliwością zastosowania wyższych stawek dopłat poprawiłoby efektywność ich produkcji rolnej.	

Załącznik 2- Zestawienie uwag zgłoszonych w ramach opiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw

l.p.	Podmiot zgłaszający	Nr jednostki redakcyjnej w ustawie	Treść uwagi/info o barku uwag	Stanowisko MRiRW
1.	Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej- Państwowy Instytut Badawczy	Art.1 pkt 6 Projektu ustawy Art.1 pkt 7 Projektu ustawy	Pozytywnie ocenia wprowadzenie nowego ekoschematu tj. płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, a także Płatność do biologicznej uprawy. Określają, iż wpisuje się w potrzeby i oczekiwania polskiego rolnictwa, a także ma pozytywny wypływ na jakość gleb.	Pozytywna ocena
2.	Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	-	Nie zgłasza uwag.	
3.	Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy	-	Nie zgłasza uwag.	
4.	Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin- Państwowy Instytut Badawczy	-	Nie zgłasza uwag.	
5.	Główny Inspektorat Weterynarii	-	Nie zgłasza uwag.	
6.	Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu	-	Nie zgłasza uwag.	

7.	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy	Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Wsparcie w formie płatności do materiału siewnego uważamy za zasadne. Jest to jeden z istotnych elementów wzrostu produkcyjności. W praktyce stosowanie kwalifikowanego materiału siewnego nadal jest niewystarczające i niedoceniane, a jednym z czynników tej sytuacji jest cena wysokiej jakości materiału siewnego. Do rozważenia pozostaje sposób rekompensaty, czy powinien to być mechanizm ekoschematu, czy może zwiększenie stawek w istniejącym sposobie wsparcia dopłat - z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (rekomendujemy to rozwiązanie). Rekomendujemy jednocześnie zwiększenie stawek dopłat do ekologicznego kwalifikowanego materiału siewnego – działanie to może spowodować wzrost zainteresowania ekologiczną produkcją nasienną, która aktualnie jest marginalna.	Pozytywna ocena projektowanych zmian **Uwaga nieuwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres zmian przepisów ujętych w nowelizacji ustawy o PS dla WPR. Ponadto, zakres i kształt tego ekoschematu został zaakceptowany przez KM PS WPR 2023-2027.
		Art. 1 pkt 6 projektu ustawy (art. 34 ust. 1 i 3 ustawy PS WPR)	Możliwość poszerzenia płatności do „biologicznych metod uprawy” uważamy za niezasadne. Dopłaty do biologicznych środków ochrony roślin ukierunkowane są na środki, które podlegają ocenie skuteczności i ich wprowadzenie wiąże się z oceną/weryfikacją ich skuteczności. Inne środki biologiczne (np. nawozowe produkty mikrobiologiczne, stymulatory wzrostu, inne niż nawozy produkty naturalne i środki poprawiające właściwości gleby) nie są poddawane ocenie skuteczności	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanego przepisu. Przepisy nie wykluczają stosowania w gospodarstwie zarówno nawozowych produktów mikrobiologicznych jaki i środków ochrony roślin zawierających mikroorganizmy.

			rolniczej, a mechanizm ich działania obarczony jest dużą zmiennością efektów lub ich brakiem.	
			Doprecyzowanie uwag (pismo z dnia 18-12-2024 r): Odnosząc się do możliwości poszerzenia zakresu środków kwalifikujących do płatności do ekoschematu „biologiczna ochrona upraw” (po zmianie określanej jako „biologiczna uprawa”) o inne środki biologiczne, wyraziliśmy negatywną opinię przyjmując założenie, że środki te mają służyć uzupełnieniu ochrony roślin lub celom stricte nawozowym. Jednakże mając na uwadze, że de facto środki te mają służyć poprawie aktywności biologicznej gleby oraz stymulacji procesu odżywiania roślin uważamy, iż poszerzenie zakresu środków o nawozowe produkty mikrobiologiczne jest jak najbardziej zasadne. Jednocześnie uważamy, iż w celu utrzymania „biologicznego charakteru” tego ekoschematu warte rozważenia byłoby przy zatwierdzaniu kryteriów przyznawania tej płatności ustalenie wymogu stosowania w gospodarstwie zarówno nawozowych produktów mikrobiologicznych jaki i środków ochrony roślin zawierających mikroorganizmy.	Pozytywna ocena
		Art. 1 pkt 5 projektu ustawy (art. 33 ustawy PS WPR)	Za zasadną uważamy propozycję zróżnicowania stawek płatności w ramach integrowanej produkcji. Argumentacja analogiczna jak w przypadku produkcji ekologicznej z zaznaczeniem, że w przypadku integrowanej	**Uwaga nieuwzględniona,** ponieważ wykracza poza zakres zmian przepisów ujętych w nowelizacji ustawy o PS dla WPR. Ponadto, stawki płatności stanowią

			produkcji większe znaczenie mają uprawy sadownicze i warzywnicze. Kalkulacja stawek integrowanych powinna uwzględniać specyfikę tego sposobu gospodarowania (mniejsze ryzyka związane z tym sposobem gospodarowania). Jednak stawki powinny być niższe niż w rolnictwie ekologicznym, w którym uzyskuje się mniejsze plony (produkcja obarczona jest większym ryzykiem, a nakłady pracy są większe).	rekompensatę utraconych dochodów i dodatkowych ponoszonych kosztów w związku z realizacją ekoschematu i są wyliczane przez niezależny instytut. Zostały one również określone w PS WPR 2023-2027 i przyjęte przez KM PS WPR 2023-2027.
8.	Urząd Ochrony Danych Osobowych	art. 1 ust. 13 projektu ustawy (art. 105a ust. 2, 3 i 4 ustawy PS WPR)	Wskazano, że w celu przeprowadzenia typowania do kontroli wymogów warunkowości społecznej Agencja przekazuje Głównemu Inspektorowi Pracy wykaz rolników, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy. Wykaz rolników zawierać ma imię, nazwisko oraz adres rolnika będącego osobą fizyczną. Inspekcja przekazuje natomiast Agencji informacje o rolnikach wytypowanych do kontroli oraz skontrolowanych, w której to znajdują się również wskazane powyżej dane rolnika. Prawodawca powinien określić, w jaki sposób instytucje mają dokonywać przekazania danych rolników, jaki jest okres retencji tych danych, a także określić role poszczególnych podmiotów w procesie przetwarzania danych, tak aby osoby, których dane dotyczą mogły skutecznie dochodzić swoich praw przysługujących im na mocy rozporządzenia 2016/679.	**Uwaga nie została uwzględniona** Zgodnie z przepisami art. 6 ust. 3 w związku z ust.1 lit c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) przetwarzanie jest zgodne z prawem jeżeli przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze, a podstawa przetwarzania jest określona w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Cel przetwarzania **musi być określony** w tej podstawie prawnej.

				Powyższe obligatoryjne wymogi zostały spełnione w przepisach projektu ustawy. Podstawa prawna **może zawierać** przepisy szczegółowe dostosowujące stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia, w tym: ogólne warunki zgodności z prawem przetwarzania przez administratora; rodzaj danych podlegających przetwarzaniu; osoby, których dane dotyczą; podmioty, którym można ujawnić dane osobowe; cele, w których można je ujawnić; ograniczenia celu; okresy przechowywania; oraz operacje i procedury przetwarzania, w tym środki zapewniające zgodność z prawem i rzetelność przetwarzania, w tym w innych szczególnych sytuacjach związanych z przetwarzaniem, o których mowa w rozdziale IX. Prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego muszą służyć realizacji celu leżącego w interesie publicznym, oraz być proporcjonalne do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu. Co do okresu retencji danych, to zgodnie z art. 5 ust. 2 RODO, administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów ust. 1 (dot. zasad przechowywania danych) i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie („rozliczalność”).

			Ponadto, prawodawca nie wskazał w jaki sposób Główny Inspektor Pracy przetwarzać ma otrzymane dane, w szczególności wyjaśnienia wymaga czy do przeprowadzenia typowania do kontroli wymogów warunkowości społecznej wykorzystywane będą narzędzia sztucznej inteligencji. Prawodawca musi pamiętać, że zgodnie z art. 22 rozporządzenia 2016/679, osoba, której dane dotyczą ma prawo, aby nie podlegać decyzji, która opiera się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu i wywołuje wobec niej skutki prawne lub w podobny sposób istotnie na nią wpływa. Jeżeli więc, na podstawie wskazanego przepisu, dochodzić ma do zautomatyzowanego przetwarzania danych, Prawodawca w przepisach zawrzeć powinien odpowiednie środki ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą.	Do przeprowadzenia typowania do kontroli wymogów warunkowości społecznej nie będą wykorzystywane narzędzia sztucznej inteligencji.
9.	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale		Stwierdzamy, że wszystkie ujęte rozwiązania w przedmiotowej zmianie są zasadne i podyktowane czy to przez przepisy UE jak mechanizm warunkowości społecznej dotyczący kontroli PIP w gospodarstwach rolnych, czy przepisami prawa krajowego jak zmiana definicji TUZ, czy wprowadzenie do ustawy i instrumentów PS dla WPR na lata 2023-2027 odstępstwa od ustalenia i nakładania kar administracyjnych w przypadku gdy kwota sankcji wynosi nie więcej niż 100 euro.	Pozytywna ocena projektowanych zmian

		Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Odnosząc się do zmian w ekoschematach w szczególności do nowego ekoschematu wprowadzanego przedmiotową zmianą ustawy o PS WPR 2023-2027 (płatność do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany) dla grup: zboża, rośliny strączkowe, ziemniaki – można stwierdzić, że wprowadzenie przedmiotowego wsparcia i rezygnacja z płatności de minimis jak do tej pory do stosowanego ww. materiału siewnego, jest jak najbardziej zasadna. Zmiana ustawy wprowadza tylko i wyłącznie przedmiotowy ekoschemat, ale nie precyzuje jego założeń, co będzie zawarte w rozporządzeniu Ministra właściwego do spraw Rolnictwa. Należy jednak podkreślić i zasygnalizować zgłaszany sprzeciw rolników odnoszący się do planowanych stawek płatności proponowanych przez ustawodawcę dla poszczególnych grup, porównując je z kosztami materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, który musi być wykorzystany do siewu na odpowiednią powierzchnię gruntów ornych w gospodarstwie, aby otrzymać płatność. W związku z tym istnieje potrzeba podjęcia działań zmierzające do podniesienia kwoty stawki na 1 ha, co poprawi efektywność ekoschematu.	**Uwagi nie została uwzględniona**. Zmiana w ustawie PS dla WPR polegająca na wprowadzeniu nowego ekoschematu jakim jest materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany nie stanowi o rezygnacji z płatności de minimis. W ustawie o PS dla WPR nie regulujemy dopuszczalności ubiegania się o pomoc de minimis. Dodatkowo uwaga w zakresie wysokości stawek nie dotyczy zakresu zmian ujętych w nowelizacji ustawy, ponieważ stawki płatności stanowią rekompensatę utraconych dochodów i dodatkowych ponoszonych kosztów w związku z realizacją ekoschematu i są wyliczane przez niezależny instytut i zostały określone w PS WPR 2023-2027 i przyjęte przez KM PS WPR 2023-2027.
10.	Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie	Art. 113 ust. 7 pkt 3a ustawy PS WPR	Wnosi o rozważenie możliwości wprowadzenia zmian legislacyjnych związanych z zasadami prowadzenia listy doradców rolniczych i prowadzeniem szkoleń zapisanych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla	**Uwagi nie zostały uwzględnione**, ponieważ wykraczają poza zakres projektowanych przepisów.

			Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. z 2024 r. poz. 261), a mianowicie: Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, w rozdziale 10, w art. 113 ust. 7 pkt 3 stanowi, że osoba ubiegająca się o wpis na listę doradców rolniczych: ma co najmniej 6-miesięczne doświadczenie w doradzaniu z zakresu rolnictwa, jeżeli doświadczenie to zostało uzyskane w trakcie zatrudnienia, wykonywania innej pracy zarobkowej lub prowadzenia działalności gospodarczej przez co najmniej 6 miesięcy. Centrum proponuje zmianę w art. 113 ust. 7 pkt 3 poprzez dodanie pkt 3a w brzmieniu: „3a) osoba, która nie posiada co najmniej 6-miesięcznego doświadczenia w zakresie doradzania z zakresu rolnictwa może być wpisana na listę, o której mowa w art. 113 ust.1: jeżeli w okresie 36 miesięcy od dnia wydania dyplomu ukończenia studiów wyższych lub studiów podyplomowych, w ramach których zaliczyła zajęcia z doradztwa rolniczego i za które uzyskała co najmniej 5 pkt ECTS, złożyła wniosek o wpis na tę listę. Uzasadnienie: Proponowane przez Centrum rozwiązanie częściowo funkcjonowało w odniesieniu do osób ubiegających się o wpis na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach	

			Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2298) i było pozytywnie oceniane przez uczelnie kształcące w dziedzinie rolnictwa. Obecnie, gdy coraz bardziej zaczyna odczuwać się brak kadr zainteresowanych podjęciem pracy w doradztwie rolniczym, zaproponowana zmiana umożliwi szybsze nabywanie uprawnień doradcy rolniczego przez absolwentów uczelni wyższych o profilu rolniczym, którzy mają aktualną wiedzę merytoryczną, w programie nauczania zdobyli wiedzę również z zakresu doradztwa rolniczego i chcą wiązać swoją przyszłość z doradztwem rolniczym. Ponadto będzie to również zachęta dla uczelni do modyfikacji programów nauczania i uwzględnianie w nich zagadnień związanych z doradztwem rolniczym. Powinno to mieć również znaczący wpływ na poprawę sytuacji kadrowej w jednostkach doradztwa rolniczego.	
11.	Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli	Art. 1 pkt 6 projektu ustawy (art. 34 ustawy PS WPR)	Płatności do biologicznej uprawy, w których zaproponowano rozszerzenie zakresu wsparcia o dotacje do nawozowych produktów mikrobiologicznych przyczynią się do wzrostu aktywności mikrobiologicznej gleby. Warto rozważyć przyznawanie tych dotacji również dla rolników ekologicznych, gdyż takie nawozy mają największe znaczenie dla tego systemu produkcji. W rolnictwie ekologicznym prawnie dopuszczalne są jedynie nawozy na bazie naturalnych skład lub mikroorganizmów, jednak nie powinno to powodować wykluczenia dotacji do takich środków, gdyż niezbyt wielu rolników	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanego przepisu. W art. 1 pkt 6 projektu ustawy (art. 34 ustawy PS WPR) zaproponowano rozszerzenie zakresu dotychczasowego wsparcia poprzez umożliwienie rolnikom otrzymania wsparcia za stosowanie nawozowych produktów mikrobiologicznych. Projektowany przepis nie reguluje kwestii możliwości stosowania nawozowych produktów

			ekologicznych stosuje nawożenie w oparciu o listę zakwalifikowanych nawozów. Biorąc pod uwagę konieczność zwiększenia produkcji towarowej, a nie tylko powierzchni upraw ekologicznych należałoby podjąć wszelkie działania, a więc również wprowadzić dotacje do środków produkcji, aby umożliwić ten rozwój.	mikrobiologicznych przez rolników będących w systemie rolnictwa ekologicznego.
		Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35 b ustawy PS WPR)	Planowany rodzaj ekoschematu tj. płatność do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany jest dobrym kierunkiem wsparcia rolników. Jednakże należy zwrócić uwagę, że na szczególną uwagę zasługują rolnicy, którzy gospodarują w systemie ekologicznym i zakupują materiał siewny i nasadzeniowy kategorii elitarny i kwalifikowany. Wykaz takiego materiału znajduje się na stronie PIORIN, natomiast jego cena jest odpowiednio wyższa, gdyż wyprodukowanie takiego materiału w systemie ekologicznym jest bardzo pracochłonne i wymagające doświadczenia. W związku z tym, wsparcie dla rolników ekologicznych, którzy zakupują ekologiczny materiał siewny lub nasadzeniowy powinno być odpowiednio wyższe. Stosowanie materiały wolnego od chorób i szkodników, który zapewnia plon wysokiej jakości jest w szczególności istotne w ekologicznym systemie produkcji rolnej. Z tego względu rekomendujemy zróżnicowanie stawki dotacji do materiały siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany ze względu na status systemu produkcji (ekologiczny bądź konwencjonalny).	**Pozytywna ocena.** W odniesieniu do wysokości stawek płatności **uwaga nie została uwzględniona,** ponieważ wykracza poza zakres zmian przepisów ujętych w nowelizacji ustawy o PS dla WPR. Ponadto, stawki płatności stanowią rekompensatę utraconych dochodów i dodatkowych ponoszonych kosztów w związku z realizacją ekoschematu i są wyliczane przez niezależny instytut. Zostały one również określone na poziomie PS WPR 2023-2027 i przyjęte przez KM PS WPR 2023-2027.

		Art. 1 pkt 13 projektu ustawy (art. 105a ustawy PS WPR)	Rekomendujemy uszczegółowienie informacji, czy wykaz rolników, o którym mowa w pkt. 2-4 wytypowanych do kontroli wymogów warunkowości społecznej obejmować będzie również małżonków rolników prowadzących wspólnie gospodarstwa rolne.	**Uwagi nie uwzględniono.** Zgodnie z projektowanymi przepisami typowaniem do kontroli oraz kontrolami objęci będą rolnicy, którzy podlegają już obecnie kontrolom PIP (art. 13 pkt 1) oraz złożą wnioski o przyznanie: 1) płatności bezpośrednich, w tym: podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanej z produkcją, płatności w ramach ekoschematów (w tym dobrostanowej) oraz płatności dla małych gospodarstw, 2) płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, płatności ekologicznej lub premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych, 3) płatności ONW.
		Art. 2 projektu ustawy (art. 10 ust. 1 pkt 15e, art. 15 ust. 1 ustawy PIP)	Rekomendujemy uszczegółowienie następujących informacji: 1. Czy kontrola rolnika w ramach warunkowości społecznej może zostać przeprowadzona bez wcześniejszych zapowiedzi ze strony Państwowej Inspekcji Pracy; 2. Czy inspektor Państwowej Inspekcji Pracy będzie miał możliwość (lub obowiązek) wcześniejszego powiadomienia rolnika (jeśli tak, to w jakim terminie) o zamiarze	**Uwag nie uwzględniono.** Kontrole w ramach warunkowości społ. będą wykonywane w trybie przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy i zgodnie z tymi przepisami. PIP będzie wydawała decyzje dot. stwierdzenia naruszeń prawa pracy i zasad BHP (jak dotychczas). PIP będzie typowała podmioty do kontroli na podstawie historii kontroli

			wszczęcia kontroli w ramach warunkowości społecznej; 3. Czy Państwowa Inspekcja Pracy będzie typowała rolników do kontroli również na podstawie wpływających skarg anonimowych? Czy każdy donos na rolnika będzie rozpatrywany; 4. Czy w przypadku stwierdzenia u rolnika kontrolowanego w zakresie warunkowości społecznej nieprawidłowości lub naruszenia przepisów dotyczących przestrzegania prawa pracy i zasad BHP w okresie przed wejściem w życie przepisów projektowanej ustawy, rolnik również będzie mógł został pozbawiony części dopłat obszarowych; 5. Do której instytucji i w jakim ustawowym terminie rolnikowi będzie przysługiwało prawo do wniesienia odwołania do decyzji Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie stwierdzonych niezgodności w wymogami warunkowości społecznej.	tych podmiotów przez PIP, wpływających skarg oraz przyjętych priorytetów kontrolnych PIP na dany rok – głównie przy uwzględnieniu ostatnich zmian legislacyjnych, a także powstających problemów na rynku pracy, w tym wzrostu poziomu zagrożeń zawodowych i wypadkowych. Dodatkowo wykorzystane zostaną dane zebrane przez agencję płatniczą. Nowością jest, że decyzje PIP będą podstawą do naliczenia zmniejszeń w płatnościach bezpośrednich. Warunkowość społeczna obejmie rolników otrzymujących: 1) płatności bezpośrednie, w tym: podstawowe wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjne, płatności dla młodych rolników, płatności związane z produkcją, płatności w ramach ekoschematów (w tym dobrostanowe) oraz płatności dla małych gospodarstw, 2) płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne, płatności ekologiczne lub premie z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych, 3) płatności ONW. PIP będzie typowała podmioty do kontroli na podstawie historii kontroli

				tych podmiotów, wpływających skarg oraz przyjętych priorytetów kontrolnych PIP na dany rok – głównie przy uwzględnieniu ostatnich zmian legislacyjnych, a także powstających problemów na rynku pracy, w tym wzrostu poziomu zagrożeń zawodowych i wypadkowych. Dodatkowo wykorzystane zostaną dane zebrane przez agencję płatniczą. Spełnienie wymogów warunkowości opiera się na przestrzeganiu powszechnych, krajowych norm prawa pracy oraz zasad BHP, które obowiązują już obecnie. Nowe przepisy nie umożliwią ukarania w ramach warunkowości społecznej rolnika który naruszył przepisy prawa pracy i zasad BHP w okresie przed wejściem w życie przepisów projektowanej ustawy.
12.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	-	Nie zgłasza uwag.	
13.	Kujawsko- Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	Art. 1 pkt 1 lit. c projektu ustawy (art. 2 pkt 29 ustawy PS WPR)	Proponowana zmiana w art. 2 pkt 29 jest niejasna, a zastosowane doprecyzowanie definicji trwałych użytków zielonych wzbudza poważne wątpliwości. Opiniowany projekt wskazuje na wyodrębnienie uprawy trwa w siewie czystym jako uprawy nie powodującej przekształcenia gruntów ornych w trwały użytek zielony w	**Uwaga nieuwzględniona,** ponieważ jest niezasadna. Zmiana zawarta w art. 2 pkt 29 ustawy ma na celu jedynie doprecyzowanie i wskazanie, że jeżeli na danym gruncie wysieje się trawę w siewie czystym, to grunt ten

			przypadku utrzymania tej samej uprawy przez okres 5 lat (niejasne jest czy pod pojęciem „trawy w siewie czystym" rozumiane są: uprawy nasienne trwa które, faktycznie nie powinny powodować identyfikacji gruntu jako trwały użytek zielony, czy też zaliczyć tu należy wszelkie trawy na gruntach ornych również uprawiane z przeznaczeniem na pasze objętościową, wysiewane w czystym siewie lub mieszankach trwa bez komponentów należących do innych grup roślin). Ponadto niejasnym i niewłaściwym wydaje się brak analogicznego wyłączenia w odniesieniu do roślin motylkowatych drobnonasiennych uprawianych w czystym siewie (np. lucerniki w czystym siewie wykorzystywane zgodnie z normalna praktyką rolniczą przez okres 4-6 lat. Zgodnie z proponowaną zmianą uprawy lucerny w czystym siewie utrzymywane przez okres 5 lat zostaną przekształcone na trawy użytek zielony co jest niewłaściwym podejściem, ponieważ stanowią one uprawę na gruncie ornym podlegającą zmianowaniu.)	przestaje być trwałym użytkiem zielonym. Jeżeli w trakcie 5 lat od rozpoczęcia uprawy na danym gruncie traw lub innych zielnych roślin pastewnych rozpocznie się uprawę traw w siewie czystym to przerwie to bieg tego okresu i nie będzie uznane to za TUZ.
		Art. 1 pkt 13 projektu ustawy (art. 105 ust. 2 ustawy PS WPR)	Proponowana zmiana dotycząca wprowadzenia art. 105 ust. 2 stwarza poważne wątpliwość dotyczącą zakresu informacji przekazywanych przez ARiMR Głównemu Inspektorowi Pracy. ARiMR nie dysponuje informacjami pozwalającymi na ustalenie, czy wnioskodawca (aplikujący o płatności bezpośrednie i obszarowe) jest pracodawcą podlegającym kontroli warunkowości społecznej, ponieważ aspekt ten	**Uwagi nie uwzględniono.** W Polsce organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad BHP, a także higieny pracy jest Państwowa Inspekcja Pracy. W projekcie ustawy proponuje się, aby w celu przeprowadzenia typowania

			nie wchodzi w zakres kompetencji ARiMR. Właściwym podmiotem dla przetwarzania tego typu danych jest ZUS/KRUS. Wobec powyższego istnieje obawa dotycząca nieuzasadnionego rozszerzenia zakresu gromadzonych przez ARiMR danych dotyczących wnioskodawców co skutkować będzie zwiększeniem poziomu skomplikowania deklaracji składanych w ramach wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich.	do kontroli, co roku ARiMR przekazywała Głównemu Inspektorowi Pracy wykaz rolników, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy w roku poprzednim, i którzy spełniają warunki podmiotowe, o których mowa w art. 13 pkt 1 ustawy PIP. Wykaz miałyby zawierać dane osobowe rolnika. Dane o rolnikach, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy PS WPR, ARiMR gromadzi jako agencja płatnicza. Natomiast informacje, czy dany rolnik jest pracodawcą, albo nie będąc pracodawcą: jest przedsiębiorcą albo inną jednostką organizacyjną, o których mowa w art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, ARiMR zbierze od rolników, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń. Rolnik co roku będzie zobowiązany złożyć oświadczenie dot. takich informacji, co wymaga zmiany przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty podstawowego wsparcia

				dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją do powierzchni upraw i płatności związanych z produkcją do zwierząt, płatności dla małych gospodarstw i przejściowego wsparcia krajowego w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. z 2023 r. poz. 482, z późn. zm.).
14.	Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu	Art. 1 pkt 13 projektu ustawy (art. 105a ust. 2 ustawy PS WPR)	Uwaga do fragmentu: „-o którym mowa w art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy” , a art. 13 pkt 1 mówi: pracodawcy- a w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz kontroli legalności zatrudnienia także niebędący pracodawcami przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne- na rzecz których jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy. Jest więc pewne, że jeśli przepisy wejdą w takim kształcie jak proponowane to nie będą kontrolowane gospodarstwa, które nie zatrudniają, jednak co w przypadku gdy rolnik weźmie sobie usługę np. siewu kukurydzy. Czy to spełni przesłankę o której mowa w art. 13 pkt 1 i wtedy też będzie podlegał kontroli?	**Uwagi nie uwzględniono.** Zakres podmiotowy kontroli PIP określa ustawa PIP, czyli art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy. Kontrole warunkowości społecznej będą wykonywane w ramach kontroli w rolnictwie wykonywanych przez PIP już obecnie, na podstawie obowiązujących przepisów. Spełnienie wymogów warunkowości społecznej nie jest zatem nowym obowiązkiem, a opiera się na przestrzeganiu powszechnych, krajowych norm prawa pracy oraz zasad BHP.

			System naliczania kar nakładanych na rolników przez PIP w ramach warunkowości społecznej budzi pewne wątpliwości co do swojej sprawiedliwości. Wysokość kar oparta na procentowym odliczeniu od dopłat bezpośrednich może prowadzić do nierównego traktowania. Gospodarstwa o wyższych dopłatach mogą być obciążane znacznie większymi stratami za identyczne naruszenia, co wydaje się nieproporcjonalne. Jednocześnie mniejsze gospodarstwa, choć zapłacą niższe kwoty, mogą odczuć te kary bardziej dotkliwie ze względu na ograniczone zasoby finansowe. Obecne kary finansowe nakładane przez PIP wynoszą od 1 000 do 3 000 zł w formie mandatu, jednak zgodnie z nowymi przepisami straty wynikające z obniżenia dopłat mogą być znacznie wyższe, szczególnie dla dużych gospodarstw. System uwzględnia skalę i kontekst naruszeń, ale brak pełnej przejrzystości co do zasad obniżania dopłat. Konieczne jest dopracowanie zasad, aby były bardziej zrozumiałe i dostosowane do specyfiki różnych gospodarstw.	Odnosząc się do kar administracyjnych nakładanych w ramach warunkowości społecznej, kara nie zostanie nałożona, jeżeli jej wysokość nie byłaby wyższa niż 100 euro. W takiej sytuacji rolnik zobowiązany będzie jednak podjąć działania naprawcze mające na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w określonym terminie. Natomiast w przypadku konieczności zmniejszenia płatności, to co do zasady, zmniejszenie wynosić będzie 3% całkowitej kwoty płatności, a w przypadku poważnych naruszeń zmniejszenie będzie wyższe niż 3%. W razie powtarzającej się niezgodności zmniejszenie wynosi 10%, zaś w przypadku celowej niezgodności (umyślność) - co najmniej 15%. Kara administracyjna zostanie zwiększona w przypadku poważnej niezgodności. W sytuacji umyślnego i drastycznego nieprzestrzegania przepisów możliwe będzie zastosowanie kary administracyjnej w wysokości 100% całkowitej kwoty płatności. System naliczania kar w ramach warunkowości społecznej będzie

				wzorowany na warunkowości (zgodność z normami).
		Art. 1 pkt 6 projektu ustawy (art. 34 ust.1 i 3 ustawy PS WPR)	Należy umożliwić wnioskowanie o ten ekoschemat gospodarstwom ekologicznym. To w tych gospodarstwach jest największy potencjał i możliwości stosowania zarówno biologicznych środków ochrony roślin, jak i mikrobiologicznych nawozowych produktów. Dodatkowy ekoschemat zachęciłby rolników ekologicznych do sięgania po te preparaty (a nie należą do tanich), wpłynęłoby to też na polepszenie jakości produktów i wzrost samej produkcji ekologicznej. Same dopłaty powierzchniowe w rolnictwie ekologicznym nie rekompensują stosowania takich preparatów. Należy doprecyzować jakie mikrobiologiczne produkty nawozowe mogą być w tym przypadku stosowane (aby uniknąć niejasności). W przypadku	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanego przepisu. W art. 1 pkt 6 projektu ustawy (art. 34 ustawy PS WPR) zaproponowano rozszerzenie zakresu dotychczasowego wsparcia poprzez umożliwienie rolnikom otrzymania wsparcia za stosowanie nawozowych produktów mikrobiologicznych. Projektowany przepis nie reguluje kwestii możliwości stosowania nawozowych produktów mikrobiologicznych przez rolników będących w systemie rolnictwa ekologicznego.

			gospodarstw konwencjonalnych należy doprecyzować warunki realizacji tego ekoschematu (czy dawka pod uprawę główną, czy po resztkach pożniwnych też itp., czy w przypadku zastosowania mikrobiologicznych produktów nawozowych, można zastosować inne nawozy mineralne itp.) Stawka do ha powinna być wyższa.	Szczegółowe przepisy dot. wsparcia za stosowanie nawozowych produktów mikrobiologicznych będą ustanowione na poziomie rozporządzenia. Wysokość stawki płatności została przyjęta na posiedzeniu Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w dniu 30 października2024 r. Przy szacowaniu wysokości stawki wzięto pod uwagę poziom ambicji ekoschematu oraz koszty jakie będą musiały być spełniane przez rolników w ramach tego wsparcia mając na względzie zapewnienie odpowiedniej wysokości wsparcia w stosunku do ponoszonych nakładów wynikających z realizacji tego wsparcia.
		Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Należy doprecyzować, czy ten ekoschemat wyklucza możliwość ubiegania się o wsparcie tego rodzaju z pomocy de minimis, czy je zastępuje. Należy doprecyzować warunki/wymogi: czy jest wymagana jakaś minimalna powierzchnia zastosowania na GO materiały siewnego itp. Możliwość łączenia z innymi ekoschematami.	**Uwagi nieuwzględnione.** Zmiana w ustawie o PS dla WPR polegająca na wprowadzeniu nowego ekoschematu jakim jest płatność do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany nie stanowi o rezygnacji z płatności de minimis. Minimalna powierzchnia, jak i

			Rozróżnienie zakupu ekologicznego materiału siewnego do gospodarstwa ekologicznego- wyższe stawki płatności.	warunki i wymogi zostały określone na poziomie wynikającym z uchwały KM PS WPR 2023-2027. Szczegółowe zasady będą określone w aktach wykonawczych do ustawy. Dodatkowo uwaga w zakresie wysokości stawki płatności nie dotyczy zakresu zmian ujętych w nowelizacji ustawy. Stawki płatności stanowią rekompensatę utraconych dochodów i dodatkowych ponoszonych kosztów w związku z realizacją ekoschematu i są wyliczane przez niezależny instytut. Zostały one również określone w PS WPR 2023-2027 i przyjęte przez KM PS WPR 2023-2027.
15.	Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie	Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	wnosi swoje uwagi do projektu ustawy z zakresu wprowadzenia nowego wsparcia finansowego dla rolników w formie płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w następującej treści: „Warunkiem uzyskania płatności przez rolnika powinno być zastosowanie na co najmniej 25% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany”. Treść tego zapisu powinna być zmieniona i warunek uzyskania płatności powinien wynikać z tego, iż wystarczy, że rolnik spełni wymóg zastosowania materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany na 25% powierzchni gruntów ornych stanowiących sumę	**Uwaga nieuwzględniona.** Kwestia wymogów w ramach ekoschematu przyjęta została uchwałą na posiedzeniu KM PS w dn. 30.10.2024 r.

			wszystkich zbóż i ich mieszanek, roślin strączkowych oraz ziemniaków. Uzasadnienie W województwie podlaskim przeważającą produkcją w gospodarstwach rolnych jest produkcja zwierzęca (bydło mleczne, mięsne, opasy), która wymaga, aby w strukturze zasiewów przeważały rośliny paszowe. Zachodzące zmiany klimatyczne powodują coraz częstsze występowanie susz rolniczych. To powoduje, iż wzrasta zapotrzebowanie na pasze objętościowe, których ceny w obrocie rynkowym utrzymują się na wysokim poziomie, co ma odzwierciedlenie na opłacalność produkcji zwierzęcej. Na większości gruntów ornych występują takie uprawy jak np. kukurydza i mieszanki traw, do których nie przysługują płatności za zakupiony kwalifikowany materiał siewny. Zmiana kryterium uzyskania wsparcia pozwoli na to, iż większa liczba gospodarstw będzie mogła skorzystać z nowej formy finansowania i będzie się odnosiła tylko do gatunków roślin rolniczych na które przewidziane jest wsparcie.	
16.	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku	Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Doradcy LODR Kalsk pozytywnie wyrażają się na temat planowanych zmian w ekoschematach, w szczególności wprowadzenia nowego ekoschematu w postaci płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany. W ocenie tut. Ośrodka, podpartej doświadczeniem pracowników, wprowadzane zmiany przyczynią się do zwiększenia udziału kwalifikowanego lub	Pozytywna ocena projektowanych zmian

			elitarnego materiału siewnego w powierzchni zasiewów w Polsce. Zmiana ta przyczyni się do podniesienia jakości uzyskiwania planów, co korzystnie wpłynie na sytuację ekonomiczną rolników. W ocenie pracowników Ośrodka ewentualna popularność ekoschematu zależeć głownie będzie od przewidzianych w 2025 r. stawek płatności.	
		Art. 1 pkt 11 projektu ustawy (art. 57a ustawy PS WPR) Art.1 pkt 13 projektu ustawy (art. 105a ustawy PS WPR)	Wprowadzenie mechanizmu warunkowości społecznej do systemu płatności bezpośrednich w 2025 r. budzi poważne zastrzeżenia doradców LODR Kalsk. Należy wskazać, że doradcy tut. Ośrodka odbierają liczne sygnały zaniepokojenia ze strony rolników propozycjami zmian w powyższym zakresie. Obowiązek szkoleń z zakresu BHP, a także wysokość kar za ewentualne nieprzestrzeganie przepisów budzi obawy o pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw. Rolnikom brakuje jasnych informacji co do ich obowiązków w tym zakresie. Doradcy LODR Kalsk w odniesieniu do mechanizmu warunkowości społecznej, wskazują na kilka kluczowych obszarów ryzyka, są nimi przede wszystkim: 1. Brak jest obecnie jasnych wytycznych co do form szkoleń dla rolników z zakresu BHP, nie ma także miejsc w których mogłyby one się odbywać. Rolnicy i doradcy rolniczy obawiają się, że problem ten może zostać wykorzystany przez nieuczciwe podmioty prywatne, które będą organizować odpłatne szkolenia	**Uwagi nie uwzględniono.** Kontrole warunkowości społecznej będą wykonywane w ramach kontroli w rolnictwie wykonywanych przez PIP już obecnie, na podstawie obowiązujących przepisów. Spełnienie wymogów warunkowości społecznej nie jest zatem nowym obowiązkiem, a opiera się na przestrzeganiu powszechnych, krajowych norm prawa pracy oraz zasad BHP, istniejących już obecnie w krajowym porządku prawnym. Możliwe, ale nie konieczne, zmniejszenie wysokości płatności o kwotę nałożonej kary administracyjnej, będzie miało miejsce w przypadku wykrycia podczas kontroli PIP uchybień związanych z nieprzestrzeganiem prawa pracy i zasad BHP. Ponadto kara nie zostanie nałożona, jeżeli jej wysokość nie byłaby wyższa niż 100 euro. W takiej sytuacji rolnik

			niedające żadnych uprawnień w zakresie warunkowości społecznej, wykorzystując przy tym niewiedzę odbiorców. W przyszłości może to przyczynić się utraty płatności dla rolników, co z pewnością negatywnie wpłynie na ich sytuację ekonomiczną. Doradcy wskazują, że w chwili obecnej ważnym dla Polski obszarem powinno być podniesienie poziomu bezpieczeństwa ekonomicznego rolników. Pracownicy podkreślają także fakt, że aby uniknąć tego typu problemów wskazane byłoby zbudowanie sprawnego i pewnego systemu szkoleń z BHP, tak aby rolnicy mogli korzystać z nich bez obaw o ewentualną utratę dochodów z tytułu płatności bezpośrednich. 2. Doradcy LODR Kalsk wskazują ponadto, że zagrożenie wysokimi karami w połączeniu z niepewnością co do obowiązków rolników i niełatwą sytuacją ekonomiczną, może w przyszłości przyczynić się do odejścia od korzystania przez rolników z dopłat, gdyż będą obawiać się oni ewentualnych kar. Pracownicy wskazują również że już w chwili obecnej widoczny jest ten proces i następuje on nawet gdy rolnicy w praktyce stosują przewidziane w ekoschematach działania np. wymieszania słomy z glebą czy uprawę bezorkową. Dzieje się tak gdyż rolnicy obawiają się kontroli.	zobowiązany będzie jednak podjąć działania naprawcze mające na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w określonym terminie. Odnosząc się do kar administracyjnych nakładanych w ramach warunkowości społecznej, kara nie zostanie nałożona, jeżeli jej wysokość nie byłaby wyższa niż 100 euro. W takiej sytuacji rolnik zobowiązany będzie jednak podjąć działania naprawcze mające na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w określonym terminie. Natomiast w przypadku konieczności zmniejszenia płatności, to co do zasady, zmniejszenie wynosić będzie 3% całkowitej kwoty płatności, a w przypadku poważnych naruszeń zmniejszenie będzie wyższe niż 3%. W razie powtarzającej się niezgodności zmniejszenie wynosi 10%, zaś w przypadku celowej niezgodności (umyślność) - co najmniej 15%. Kara administracyjna zostanie zwiększona w przypadku poważnej niezgodności.

			3. Liczne kontrole prowadzone u rolników przyczyniają się do coraz większego nałożenia obowiązków nie tylko na nich samych, ale także na doradców. Wielu z nich wskazuje, że już w tej chwili coraz trudniej pomagać rolnikom w tym zakresie, ponieważ brakuje czasu, a prowadzone kontrole dotyczą coraz szerszego zakresu tematycznego. 4. Zarówno doradcy jak i sami rolnicy wskazują również, że w ich ocenie należałoby uprościć wymogi Zielonego Ładu UE tak aby polscy rolnicy mogli być nadal konkurencyjni wobec zagranicznej konkurencji.	W sytuacji umyślnego i drastycznego nieprzestrzegania przepisów możliwe będzie zastosowanie kary administracyjnej w wysokości 100% całkowitej kwoty płatności. **Uwaga nieuwzględniona** ze względu na jej bezprzedmiotowość. Europejski Zielony Ład to strategia rozwoju gospodarczego UE, która sama w sobie nie zawiera konkretnych wymogów. W uwadze nie wyjaśniono ponadto na czym miałoby polegać uproszczenie tej strategii i jakich aktów prawnych albo instrumentów miałoby ono dotyczyć.
17.	Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	art. 1 pkt 4 lit. b projektu ustawy (art. 30 pkt 4 i 5b ustawy PS WPR) oraz art. 1 pkt 7-8 projektu ustawy (art. 35b i art. 48 ust. 1 pkt 1 lit.e ustawy PS WPR) art.1 pkt 12 lit. a projektu ustawy	Brak spójności pomiędzy proponowanymi zmianami w przytoczonej powyżej ustawie a zapisem w Ocenie Skutków Regulacji oraz uzasadnieniem zmian. Zmiany przepisów ustawy o Planie Strategicznym (…) zawarte w projektowanych przepisach art. 1 pkt 4 lit. b oraz art. 1 pkt 7-8 i pkt 12 lit. a mają na celu uregulowanie nowej formy wsparcia (w ramach ekoschematów), tj. płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany. Ze zmian wynika, że rolnik będzie mógł dobrowolnie podjąć zobowiązanie polegające na stosowaniu na gruntach ornych, do siewu lub sadzenia, materiału siewnego kategorii elitarny	**Uwaga uwzględniona –** poprawiono uzasadnienie i OSR

		(art. 61 ust. 1pkt 5 ustawy PS WPR)	lub kwalifikowany takich gatunków roślin jak zboża, rośliny strączkowe oraz ziemniaki. Stosowanie zdrowego, dobrej jakości kwalifikowanego materiału siewnego, zaprawionego z zastosowaniem dopuszczonych do obrotu środków ochrony roślin, gwarantuje wysoką wartość siewną nasion i pozytywnie wpływa na ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin w trakcie ich uprawy. Proponowane zmiany wydają się być niespójne z uzasadnieniem oraz OSR. Z treści obu tych dokumentów można wywnioskować, że w zakresie dopłat do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach ekoschematów zostali wyłączeni beneficjenci, którzy przedkładają produkcję bez użycia zaprawionego materiału siewnego. Powyższe może mieć znaczenie przy interpretacji przepisów ustawowych przy zastosowaniu wykładni celowościowej.	
18.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 1 pkt 5 projektu ustawy (art. 33 ustawy PS WPR)	Proponuje się następujące brzmienie projektowanego art. 1 pkt 5: 5) W art. 33 a) pkt 1otrzymuje brzmienie: 1) gruntów położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których prowadzi integrowaną produkcję roślin z takich grup upraw jak: **rolnicze, warzywa, sadownicze, jagodowe,** co jest potwierdzone informacjami zawartymi w wykazie, o	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ jest niezasadna. Płatności przyznawane są do wszystkich roślin objętych metodykami.

			którym mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2023 r. poz. 340 i 412); oraz b) uchyla się pkt 2; Uzasadnienie: W ocenie ARiMR należy dodać informacje o pogrupowaniu upraw w Integrowanej Produkcji Roślin, ponieważ wiąże się to z innymi stawkami płatności dla każdej grupy. Taki podział został ujęty w uchwale nr 83 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z dnia 08 listopada 2024 r. ARiMR wskazuje również na konieczność usunięcia z treści uzasadnienia do projektu ustawy odniesienia do upraw zielarskich (str. 7 projektu uzasadnienia).	**Uwaga uwzględniona** odnośnie zmiany w uzasadnieniu (poprawiono uzasadnienie).
	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 1 pkt 7 projektu ustawy (art. 35b ustawy PS WPR)	Proponuje się następujące brzmienie projektowanego art. 35b: art. 35b Płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany są przyznawane do powierzchni gruntów ornych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1, położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których jest stosowany **materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany zbóż i ich mieszanek, roślin strączkowych, oraz ziemniaków**. Uzasadnienie	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ jest niezasadna. Szczegółowe warunki przyznawania płatności zostaną określone w rozporządzeniu w sprawie ekoschematów obszarowych.

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa		Zaproponowana przez ARiMR zmiana przepisu, w zakresie uszczegółowienia przepisu w zakresie mieszanek zbóż wynika zapisów Uchwały nr 86 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z dnia 08 listopada 2024 r. dotyczącej utworzenia nowego ekoschematu materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany, gdzie w grupie zbóż zostały ujęte również ich mieszanki.	

		Art. 1 pkt 9 lit. c) projektu ustawy (art. 51 ust. 4a ustawy PS WPR)	Proponuje się usunięcie projektowanego art. 51 ust. 4a ustawy o PS Uzasadnienie Z uwagi na fakt, że w praktyce kary administracyjne dotyczące płatności przyznanych w decyzjach wydanych przed określeniem wysokości tych kar dotyczyć będą tylko niektórych pomocy wymienionych w art. 20 ustawy o PS, tj. pomocy wymienionej w pkt 3 i 5 tego przepisu zasadnym pozostaje uregulowanie kwestii, o której mowa w projektowanym art. 1 pkt 9 lit. c) w rozporządzeniach wykonawczych dotyczących pomocy wymienionych w art. 20 pkt 3 i 5 ustawy o PS. Ponadto przyjęcie projektowanego przepisu uniemożliwi wykonanie uregulowań w obowiązujących § 43 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2023 r. *w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027* (Dz. U. poz. 734, z późn. zm.), § 30 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 kwietnia 2023 r. *w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w formie płatności ekologicznych w ramach Planu Strategicznego dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027* (Dz. U. poz. 791, z późn. zm.) oraz § 32 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 kwietnia 2023 r. *w*	**Uwaga została uwzględniona częściowo**, ponieważ usunięto ust. 4a w art. 51. Dodano natomiast ust. 7 w brzmieniu: „7. W przypadku gdy nie jest możliwe nałożenie kary w decyzji w sprawie o przyznanie danej pomocy, ustalenia wysokości kwoty kary pomniejszającej wysokość przyznanej pomocy dokonuje się zgodnie z przepisami art. 29 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199 oraz z 2025 r. poz. ….).”. Projektowana zmiana: • nie dotyczy wyłącznie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 3 i 5 ustawy o PS WPR 2023-2027, ale wszystkich rodzajów pomocy z art. 20, • nie jest możliwa do wdrożenia na poziomie rozporządzeń wykonawczych, • ma na celu uregulowanie możliwości odzyskania nienależnie pobranych kwot, w przypadku gdy decyzja w sprawie o przyznanie danej pomocy została wydana ale wymagany jest zwrot środków.

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa		*sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach wsparcia inwestycji leśnych lub zadrzewieniowych oraz w formie premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027* (Dz. U. poz. 737, z późn. zm.),ponieważ kwoty kary, o której mowa w projektowanym przepisie i której wysokość miałaby być ustalana w odrębnym postępowaniu administracyjnym prowadzonym na podstawie art. 29 ustawy o Agencji stanowią podstawę do zastosowania w postępowaniu w prawie przyznania płatności kar, o których mowa w art. 60 ust. 1 i 2, art. 59 ust. 2 i art. 52 ustawy o PS, tj. kar z tytułu złożenia wniosku oraz zmiany do wniosku w terminie z sankcjami za opóźnienie, kar z tytułu niezadeklarowania wszystkich gruntów w gospodarstwie oraz kar z tytułu nieprzestrzegania zasad warunkowości, co wynika z wskazanych przepisów rozporządzeń wykonawczych. W praktyce przyjęcie projektowanego przepisu doprowadziłoby do sytuacji, w której wydanie decyzji w prawie przyznania płatności ustalającej wysokość kar administracyjnych, o których mowa w art. 60 ust. 1 i 2, art. 59 ust. 2 i art. 52 ustawy o PS i mogłoby nastąpić dopiero po ostatecznym rozstrzygnięciu w sprawie ustalenia wysokości kary administracyjnej na podstawie projektowanego art. 51 ust. 4a.	

		Art. 1 pkt 13 projektu ustawy (art. 105a ustawy PS WPR)	Proponuje się następujące brzmienie projektowanego art. 105a ust. 2: „art. 105a ust. 2. W celu przeprowadzenia typowania do kontroli wymogów warunkowości społecznej Agencja przekazuje Głównemu Inspektorowi Pracy, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, wykaz rolników, którzy złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, w roku poprzednim, i którzy na wniosku o przyznanie pomocy zaznaczyli, iż są pracodawcą zatrudniającym pracowników na podstawie umowy o pracę lub na rzecz którego jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy.” Uzasadnienie: ARiMR zwraca uwagę, iż w ewidencji producentów prowadzonej na podstawie aktualnych przepisów nie gromadzi się szczegółowych informacji w zakresie, którzy rolnicy są pracodawcami lub nie będąc pracodawcami są przedsiębiorcami lub innymi jednostkami organizacyjnymi. Dlatego też dane do przekazania Głównemu Inspektorowi Pracy powinny opierać się na deklaracji rolnika z wniosku o przyznanie pomocy. Od kampanii 2025, w aplikacji eWniosekPlus będzie dedykowany chcekboks, który rolnik będzie mógł zaznaczyć, jeżeli jest pracodawcą. Jednocześnie ARiMR zwraca uwagę, iż przekazywanie danych wszystkich rolników nie będących osobami	**Uwaga nie została uwzględniona.** ARiMR będzie co roku zbierać od rolników deklaracje dot. zatrudniania pracowników, co znajdzie odzwierciedlenie w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją do powierzchni upraw i płatności związanych z produkcją do zwierząt, płatności dla małych gospodarstw i przejściowego wsparcia krajowego w ramach planu strategicznego dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. z 2023 r. poz. 482, z późn. zm.)

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	art. 105a ust. 4	fizycznymi, może doprowadzić do sytuacji, że do kontroli warunkowości zostaną wytypowani beneficjenci, którzy w danym roku nie będą mieli złożonego wniosku. Proponuje się następujące brzmienie projektowanego art. 105a ust. 4: „art. 105a ust. 4. Inspekcja przekazuje Agencji, nie później niż do dnia 30 września każdego roku, informacje o rolnikach wytypowanych do kontroli oraz skontrolowanych, zawierające dane, o których mowa w ust. 3, oraz przekazuje raport z kontroli zawierający stwierdzone niezgodności z wymogami warunkowości społecznej z podziałem na wartości punktowe dla zasięgu, dotkliwości i trwałości, jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli wymogów warunkowości społecznej, w decyzjach, o których mowa w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, orzeczono o nakazach lub zakazach.” Uzasadnienie Z kontroli w zakresie warunkowości społecznej powinien zostać sporządzony skategoryzowany raport, którego wyniki będzie można zaimplementować do systemu informatycznego dedykowanego do obsługi wniosków - IACSPlus (podobnie jak raporty z warunkowości) w celu prawidłowego wyliczenia kar administracyjnych dla warunkowości społecznej oraz prawidłowego	**Uwaga nie została uwzględniona.** Wartość punktowa stwierdzonych naruszeń (niezgodności) zostanie określona przez MRiRW w akcie wykonawczym, na podstawie upoważnienia, o którym mowa w art. 57a ust. 5 projektu ustawy o PS dla WPR

			obliczenia płatności w sposób automatyczny. Zaznaczyć bowiem należy, że wyznaczanie wartości zasięgu, dotkliwości i trwałości powinno być w obowiązku PIP, ponieważ to inspekcja posiada niezbędne kompetencje do oceny uchybień wymogów w zakresie prawa pracy i BHP.	
	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 3 projektu ustawy (art.10c ust. 7 pkt 2 lit.b ustawy ARiMR)	b) elektroniczne kopie dokumentów sporządzonych w postaci papierowej i opatrzonych przez tę osobę podpisem własnoręcznym ***albo elektroniczne kopie dokumentów przekazanych w przesyłce listowej w związku z wykonywaniem przez operatora wyznaczonego publicznej usługi hybrydowej w rozumieniu przepisów o doręczeniach elektronicznych,*** zapisane w formacie określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne; Uzasadnienie: W obecnym stanie prawnym, reguły dotyczące formy i sposobu składania załączników do wniosku, nie precyzują w dostateczny sposób sytuacji, w której dokumentem załączanym do wniosku jest dokument otrzymany przez wnioskodawcę w ramach publicznej usługi hybrydowej. Podkreślić naeży, że w przypadku otrzymania dokumentu w sposób zgodny z art. 46 ustawy o doręczeniach elektronicznych (publiczna usługa hybrydowa), otrzymany dokument od operatora wyznaczonego	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanych przepisów i zawiera regulacje, które nie mają na celu wdrożenia przepisów UE.

			(przekształcony do postaci papierowej), nie jest dokumentem elektronicznym, o którym mowa w ust. 7 pkt 1 ani dokumentem sporządzonym w postaci papierowej opatrzonym własnoręcznym podpisem, o którym mowa w ust. 7 pkt 2. W związku z tym proponuje się doprecyzowanie aby w przypadku otrzymania dokumentu w ramach publicznej usługi hybrydowej, do wniosku lub innego pisma mogłaby być załączona elektroniczna kopia dokumentów przekazanych w przesyłce listowej (w tym wydruk dokumentu zawierającego wynik weryfikacji podpisu lub pieczęci elektronicznej albo potwierdzenie, że integralność oraz pochodzenie dokumentu elektronicznego od podmiotu publicznego zostały zapewnione z wykorzystaniem środka identyfikacji elektronicznej).	

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 3 pkt 2 projektu ustawy (art. 29 ust.3a ustawy ARiMR)	Zgodnie z art. 30 ust. 1 **rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128** w przypadku jakichkolwiek nienależnych płatności wynikających z nieprawidłowości lub zaniedbań państwa członkowskie ustanawiają system zapewniający zwrócenie się do beneficjentów o zwrot należności **w rozsądnym terminie,** po tym jak, w stosownych przypadkach, agencja płatnicza lub organ odpowiedzialny za odzyskiwanie należności otrzymały sprawozdanie z kontroli lub podobny dokument stwierdzający wystąpienie nieprawidłowości. Z kolei w **Wytycznej Nr 5** w sprawie audytu certyfikacyjnego rachunków EFRG/EFRROW (Agri.H.4(2023)1684105) KE zaleciła państwom członkowskim utrzymanie systemu kontroli zarządzania długiem wprowadzonego w kontekście art. 54 rozporządzenia nr 1306/2013, zwłaszcza w odniesieniu do terminu wszczęcia procedur odzyskiwania środków **(termin 18 miesięcy na sporządzenie wniosku o zwrot należności)** oraz powodów decyzji o niekontynuowaniu odzyskiwania długu. Stąd też ustanowienie w projektowanym art. 29 ust. 3a ustawy o ARiMR maksymalnego terminu na ustalenie kwoty nienależnie pobranych płatności nie przekraczającej równowartości kwoty 100 EUR w terminie 3 lat od dnia wypłaty tych środków pozostaje w sprzeczności z ww. art. 30 ust. 1 rozporządzenia nr 2022/128 oraz ww. Wytyczną Komisji.	**Uwaga została częściowo uwzględniona,** ponieważ usunięto regulację dot. terminu w jakim ustalana jest należność. Przepis ust. 3a otrzymał brzmienie: „3a. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, strony nie zawiadamia się o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych.”

			Wskazania w tym miejscu wymaga, iż zaproponowana zmiana nie pozostaje bez wpływu na terminową rejestrację spraw w przedmiocie ustalenia kwoty do zwrotu w Księdze Dłużników, do czego zobowiązana jest ARiMR w oparciu o ww. przepisy rozporządzenia 2022/128 oraz Wytyczną Nr 5. Dodatkową kwestią, która budzi zasadnicze wątpliwości na gruncie projektowanego art. 29 ust. 3a ustawy o ARiMR, jest odpowiedź na pytanie, co w sytuacji, gdy w terminie 3 lat od dnia wypłaty środków nie dojdzie do ustalenia kwoty nienależnie pobranych płatności nie przekraczającej równowartości kwoty 100 EUR w decyzji w sprawie przyznania płatności lub pomocy finansowej, ze względu na brak składania w tym okresie wniosków o przyznanie płatności lub pomocy finansowej. W ocenie ARiMR, intencją prawodawcy jest, aby po upływie tego terminu wydawana była decyzja ustalająca nienależnie pobrane środków na zasadach ogólnych, niezasadne jest w takim przypadku odstąpienie od odzyskiwania długu, jednakże aktualna treść projektu nie jest zapisem precyzyjnym w ww. zakresie.	

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 3 pkt 2 projektu ustawy (art. 29 ust.3a ustawy ARiMR)	Proponuje się następujące brzmienie projektowanego **art. 29 ust. 3a** ustawy o ARiMR: 3a. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1 strony nie zawiadamia się o wszczęciu postępowania w tej sprawie. Uzasadnienie: Z art. 30 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 wynika, że w przypadku jakichkolwiek nienależnych płatności wynikających z nieprawidłowości lub zaniedbań państwa członkowskie ustanawiają system zapewniający zwrócenie się do beneficjentów o zwrot należności w rozsądnym terminie, po tym jak, w stosownych przypadkach, agencja płatnicza lub organ odpowiedzialny za odzyskiwanie należności otrzymały sprawozdanie z kontroli lub podobny dokument stwierdzający wystąpienie nieprawidłowości. Z kolei Wytycznej Nr 5 w sprawie audytu certyfikacyjnego rachunków EFRG/EFRROW (Agri.H.4(2023)1684105) Komisja Europejska zaleciła państwom członkowskim utrzymanie systemu kontroli zarządzania długiem wprowadzonego w kontekście art. 54 rozporządzenia nr 1306/2013, zwłaszcza w odniesieniu do terminu wszczęcia procedur odzyskiwania środków (termin 18 miesięcy na sporządzenie wniosku o zwrot należności) oraz powodów decyzji o niekontynuowaniu odzyskiwania długu. Stąd też ustanowienie w projektowanym art. 29 ust. 3a ustawy o ARiMR maksymalnego terminu na ustalenie kwoty	**Uwaga została częściowo uwzględniona,** ponieważ usunięto regulację dot. terminu w jakim ustalana jest należność. Przepis ust. 3a otrzymał brzmienie: „3a. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, strony nie zawiadamia się o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych.”

			nienależnie pobranych płatności nie przekraczającej równowartości kwoty 100 EUR w terminie 3 lat od dnia wypłaty tych środków pozostaje w sprzeczności z ww. art. 30 ust. 1 rozporządzenia nr 2022/128 oraz ww. Wytyczną Komisji. ARiMR wskazuje również, iż zaproponowana w projekcie ustawy treść przepisu nie pozostaje bez wpływu na terminową realizację spraw w przedmiocie ustalenia kwoty do zwrotu w Księdze Dłużników, do czego zobowiązana jest ARiMR zgodnie z rozporządzeniem nr 2022/128 oraz ww. Wytyczną.	

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 3 pkt 3 oraz pkt 4 projektu ustawy (art. 29 ust. 4a ustawy ARiMR)	ARiMR zauważa, iż jak wynika z treści projektu: *„3) w ust. 4 w zdaniu pierwszym wyrazy „ust. 3" zastępuje się wyrazami „ust. 3 pkt 1";* *4) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:* *„4a. Jeżeli kwota nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych, o których mowa w ust. 1, ustalona w decyzji, o której mowa w ust. 3 pkt 1, przekracza wysokość płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, przyznanej w tej decyzji, ta kwota podlega potrąceniu z bezspornej i wymagalnej wierzytelności lub należności dłużnika z tytułu płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, przez 3 lata kalendarzowe od jej wypłaty".* Wskazana propozycja budzi wątpliwość w kontekście stosowania art. 29 ust. 10 ustawy o ARiMR, **o którym mowa w obowiązującym art. 29 ust. 4 ww. ustawy** (wykluczającym stosowanie art. 29 ust. 10 do kwot poniżej 100 euro, ustalonych w decyzji o przyznaniu płatności), **zmienianym przedmiotowym projektem.** W związku z powyższym ARiMR prosi o potwierdzenie, czy intencją projektodawcy jest możliwość prowadzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 29 ust. 10 ww. ustawy w zakresie kwoty pozostającej do zwrotu, przy założeniu braku możliwości dokonania potrącenia w okresie 3 lat (np. brak kolejnych wniosków o płatność).	**To nie jest uwaga ale wniosek o interpretację.** Zgodnie z przepisami art. 29 ust. 4 ustawy o ARiMR, jeżeli kwota nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych, która została ustalona w decyzji, o której mowa w ust. 3, nie jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro przeliczonej na złote według kursu euro ustalonego dla danego funduszu Unii Europejskiej zgodnie z odrębnymi przepisami, kwota przyznanych płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, jest wypłacana w wysokości pomniejszonej o ustaloną kwotę nienależnie lub nadmiernie pobraną; przepisu ust. 10 nie stosuje się. Zgodnie z przepisami art. 29 ust. 10, do egzekucji należności z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków finansowych, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Z powyższego wynika, że w sytuacji o której mowa w ust. 4 nie stosuje się ust. 10. KE zaleciła państwom członkowskim utrzymanie systemu kontroli

				zarządzania długiem wprowadzonego w kontekście art. 54 rozporządzenia nr 1306/2013, zwłaszcza w odniesieniu do terminu wszczęcia procedur odzyskiwania środków (termin 18 miesięcy na sporządzenie wniosku o zwrot należności) oraz powodów decyzji o niekontynuowaniu odzyskiwania długu. Zgodnie z motywem 28 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r. „skutecznym i wydajnym pod względem kosztów sposobem odzyskiwania zaległych należności jest odliczanie ich od przyszłych płatności przewidzianych na rzecz dłużnika, po tym jak wysokość długu została ustalona zgodnie z ustawodawstwem krajowym", a „stosowanie tej metody odzyskiwania długów powinno być zatem obowiązkowe dla państw członkowskich" ale jednocześnie w motywie tym jest mowa, że „bez uszczerbku dla krajowych kwot de minimis nieprzeznaczonych do odzyskania zobowiązanie państw członkowskich do odzyskiwania nienależnych płatności może być realizowane na wiele sposobów".

			ARiMR wskazuje, iż w jego ocenie projektowana treść art. 3 pkt 4, zgodnie z którą „*przez 3 lata kalendarzowe od jej wypłaty”* budzi uzasadnione wątpliwości interpretacyjne w zakresie wyliczenia terminu. ARiMR wnosi o interpretację czy okres 3 lat powinien być liczony od wypłaty pierwotnej kwoty, czy też powinien biec od daty ustalenia nienależnie lub nadmiernie pobranej kwoty do zwrotu. Literalne brzmienie przepisu wskazuje, że odzyskanie ustalonej w decyzji kwoty poprzez potrącenie powinno odbyć się w ciągu 3 lat kalendarzowych od dnia wypłaty środków. Powołanie się tutaj na lata kalendarzowe może prowadzić do wniosku, że np. w przypadku, gdy środki zostały wypłacone 1 grudnia danego roku, to 3 letni termin na odzyskanie tych środków należy liczyć od 1 stycznia następnego roku kalendarzowego. Jednakże projektowany art. 29 ust. 3a ustawy o ARiMR określa termin 3-letni od dnia wypłaty środków na samo ustalenie nienależnie pobranych środków. Zakładając, że projektodawca celowo posłużył się różnym określeniem ww. terminu, w praktyce może się zatem okazać, że jeżeli decyzja, w której dojdzie do ustalenia nienależnie pobranych środków zostanie wydana pod koniec okresu 3 lat od dnia wypłaty środków i będzie to miało miejsce pod koniec roku kalendarzowego, to pozostały termin na odzyskanie środków przez potrącenie może okazać się zbyt krótki dla jego realizacji. . W związku z powyższym proponuje się	

			wprowadzenie spójnego określania terminu w ww. zakresie. Dodatkowo ARiMR zwraca uwagę, iż projekt nie zawiera rozwiązań dla sytuacji, gdy ustalona kwota nienależnie pobranych płatności nie zostanie odzyskana poprzez potrącenie w ww. terminie. W uzasadnieniu do projektu ustawy wskazano, że po ww. okresie kwota może podlegać umorzeniu w trybie przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 września 2017 r. *w sprawie szczegółowych zasad i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat należności przypadających agencji płatniczej w ramach Wspólnej Polityki Rolnej* (Dz. U. poz. 1687). W ocenie ARiMR proponowany przepis może spowodować ryzyko związane z przestrzeganiem obowiązku ochrony interesów UE, w obszarze dochodzenia i odzyskiwania należności, co w następstwie może mieć przełożenie na proponowane przez KE korekty finansowe związane z obszarem dochodzenia należności.	

	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Art. 4	Proponuje się następujące brzmienie projektowanego art. 4 ust. 1: 1. W 2025 r., nie później niż w terminie 7 dni od dnia zakończenia naboru wniosków, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekaże Państwowej Inspekcji Pracy wykaz rolników niebędących osobami fizycznymi, którzy w 2025 r. złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy zmienianej w art. 1. Uzasadnienie: Zaproponowana zmiana podyktowana jest faktem, że Agencja chce przekazać do PiP dane, które obejmą wszystkich rolników wnioskujących o płatności w roku 2025 i podlegających wymogom warunkowości społecznej. Przekazując informacje o wszystkich rolnikach, którzy nie są osobami fizycznymi może dojść do sytuacji, że do kontroli warunkowości zostaną wytypowani beneficjenci, którzy w roku 2025 nie będą mieli złożonego wniosku.	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ doszłoby do zbyt późnego przekazania PIP danych osobowych rolników

		Uzasadnienie do projektu ustawy o PS, 2 strona	Proponuje się zmianę zapisu „W 2025 r. proponuje się, aby ARiMR przekazywała PIP dane rolników” Propozycja brzmienia: „W 2025 r. proponuje się, aby ARiMR przekazała PIP dane rolników” Uzasadnienie: Uwaga redakcyjna. Zakłada się jednorazowe przekazanie danych.	**Uwaga uwzględniona**
	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Dodanie do projektu ustawy nowego brzmienia dla art. 104 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 projektowanej ustawy (ustawa PS WPR)	***Aktualne brzmienie art. 104 ust. 3 ustawy o PS:*** 3. W przypadku, gdy podmiot kontrolowany nie zgadza się z ustaleniami zawartymi w raporcie, może na piśmie zgłosić umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń w nim zawartych podmiotowi kontrolującemu, w terminie 14 dni od dnia doręczenia raportu, chyba że bezpośrednio po zakończeniu kontroli na miejscu podmiot kontrolowany, który był obecny podczas tej kontroli, zgłosił kontrolującemu umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń zawartych w raporcie. ***Proponowane brzmienie art. 104 ust. 3 ustawy o PS:*** 3. W przypadku, gdy podmiot kontrolowany nie zgadza się z ustaleniami zawartymi w raporcie, może na piśmie zgłosić umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń w nim zawartych podmiotowi kontrolującemu, w terminie 14 dni od dnia doręczenia raportu. Uzasadnienie:	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanych przepisów.

			ARiMR zauważa, iż zgodnie z obowiązującymi ramach PS WPR na lata 2023-2027 przepisami raport z kontroli nie zostaje sporządzony bezpośrednio po zakończeniu czynności kontrolnych (tak jak ma to miejsce podczas kontroli działań PROW na lata 2014-2020), wobec czego podmiot kontrolowany nie może od razu zgłosić umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w raporcie. W praktyce ARiMR przekazuje podmiotowi kontrolowanemu Raport z kontroli (wersja elektroniczna) na PUE. Dopiero wówczas podmiot kontrolowany może zgłosić umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń w nim zawartych.	
	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Dodanie do projektu ustawy nowego brzmienia dla art. 104 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1 projektowanej ustawy	***Aktualne brzmienie art. 104 ust. 4 ustawy o PS:*** „4. Kontrolujący, uwzględniając zgłoszone zastrzeżenia, uzupełnia ustalenia zawarte w raporcie. W przypadku nieuwzględnienia zgłoszonych zastrzeżeń kontrolujący przekazuje zgłoszone zastrzeżenia, wraz ze swoim stanowiskiem do tych zastrzeżeń i raportem, podmiotowi ***kontrolującemu.”*** ***Proponowane brzmienie art. 104 ust. 4 ustawy o PS:*** **„**4. Kontrolujący, uwzględniając zgłoszone zastrzeżenia, uzupełnia ustalenia zawarte w raporcie. W przypadku nieuwzględnienia zgłoszonych zastrzeżeń kontrolujący przekazuje zgłoszone zastrzeżenia, wraz ze swoim stanowiskiem do tych zastrzeżeń i raportem, podmiotowi ***kontrolowanemu.”***	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanych przepisów, a ponadto obowiązujące brzmienie przepisów jest prawidłowe (nie jest omyłką).

			Uzasadnienie: ARiMR proponuje usuniecie omyłka pisarskiej. ARiMR zwraca uwagę, iż stanowisko dot. rozpatrzenia zastrzeżeń do raportu z kontroli kontrolujący przekazują podmiotowi kontrolowanemu.	
	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Dodanie do projektu ustawy nowego brzmienia dla art. 103 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 projektowanej ustawy	***Aktualne brzmienie art. 103 ust. 2 ustawy o PS:*** 2. Imienne upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera oznaczenie wydającego upoważnienie oraz numer i datę wystawienia, imię i nazwisko osoby upoważnionej do wykonywania czynności kontrolnych, miejsce wykonywania czynności kontrolnych i ich zakres, okres ważności upoważnienia, podstawę prawną ich wykonania oraz podpis wydającego upoważnienie. ***Proponowane brzmienie art. 103 ust. 2 ustawy o PS:*** 2. Imienne upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera oznaczenie wydającego upoważnienie oraz numer i datę wystawienia, imię i nazwisko osoby upoważnionej do wykonywania czynności kontrolnych, zakres czynności kontrolnych, okres ważności upoważnienia, podstawę prawną ich wykonania oraz podpis wydającego upoważnienie. Uzasadnienie:	**Uwaga nie została uwzględniona**, ponieważ wykracza poza zakres projektowanych przepisów.

			W ocenie ARiMR usunięcie ze wzoru upoważnienia dla inspektorów terenowych ARiMR pola pn. „Miejsce wykonywania czynności kontrolnych” usprawni proces wydawania upoważnień, w szczególności w zakresie kontroli gospodarstw/operacji rozproszonych (położonych na terenie więcej niż jednego województwa). Należy mieć na względzie, że w praktyce takie upoważnienie wydawane jest na dłuższy okres (zazwyczaj rok kalendarzowy) i dotyczy realizacji wielu kontroli, których miejsce wykonywania czynności kontrolnych jest różne i wynika wprost z rozmieszczenia kontrolowanego gospodarstwa/operacji.	

TABELA ZGODNOŚCI

TYTUŁ PROJEKTU	Projekt ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz niektórych innych ustaw
TYTUŁ WDRAŻANEGO AKTU PRAWNEGO / WDRAŻANYCH AKTÓW PRAWNYCH [1)]	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 1, z późn. zm.) , zwane dalej „rozporządzeniem 2021/2115”, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 06.12.2021, str. 187, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem 2021/2116”. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/128 z dnia 21 grudnia 2021 r. określające przepisy dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości (Dz.U. L 20 z 31.01.2022, str. 131), zwane dalej „rozporządzeniem 2022/128”. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2022/1173 z dnia 31 maja 2022 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli we wspólnej polityce rolnej (Dz. Urz. UE L 183 z 08.07.2022, str. 23), zwane dalej „rozporządzeniem 2022/1173”.

PRZEPISY UNII EUROPEJSKIEJ [2)]

Jedn. red.	**Treść przepisu UE [3)]**	**Konieczność wdrożenia** T / N	**Jedn. red. (*)**	**Treść przepisu/ów projektu (*)**	**Uzasadnienie uwzględnienia w projekcie przepisów wykraczających poza minimalne wymogi prawa UE (**)**

Art. 84 rozporządzenia 2021/2116	1. Państwa członkowskie ustanawiają system przewidujący stosowanie kar administracyjnych wobec beneficjentów, o których mowa w art. 83 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, którzy nie przestrzegają w dowolnym momencie w danym roku kalendarzowym obowiązków określonych w tytule III rozdział I sekcja 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115. Kary administracyjne, o których mowa w akapicie pierwszym, stosuje się jedynie w przypadku gdy niezgodność jest wynikiem działania lub zaniechania, które można bezpośrednio przypisać danemu beneficjentowi, oraz w przypadku gdy spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków: a) niezgodność związana jest z działalnością rolniczą beneficjenta; b) niezgodność dotyczy gospodarstwa w rozumieniu art. 3 pkt 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115 lub innych zarządzanych przez danego beneficjenta obszarów znajdujących się na terytorium tego samego państwa członkowskiego. W odniesieniu do obszarów leśnych nie stosuje się jednak kar administracyjnych, o których mowa w akapicie pierwszym, jeżeli w odniesieniu do danego obszaru nie wystąpiono o wsparcie zgodnie z art. 70 i 71 rozporządzenia (UE) 2021/2115. 2. W ramach swoich systemów kar administracyjnych, o których mowa w ust. 1, państwa członkowskie: a) uwzględniają przepisy dotyczące stosowania kar administracyjnych, w przypadkach gdy grunty rolne, gospodarstwo rolne lub jego części zostają przekazane podczas danego roku kalendarzowego lub danych lat kalendarzowych; przepisy te opierają się na uczciwym i sprawiedliwym podziale odpowiedzialności za niezgodności między osobą przekazującą a osobą przejmującą; b) niezależnie od ust. 1, mogą podjąć decyzję o niestosowaniu kary administracyjnej, jeżeli jej wysokość wynosi 100 EUR lub mniej w odniesieniu do danego beneficjenta na rok kalendarzowy; beneficjenta powiadamia się jednak o stwierdzeniu	T	Art. 1 pkt 1 lit. a i b Art. 1 pkt 1 lit d Art.2	Art. 1. W ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 2: a) pkt 14 otrzymuje brzmienie: „14) kara administracyjna – karę administracyjną, o której mowa w art. 84 i art. 87 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia 2021/2116;”, b) po pkt 17 dodaje się pkt 17a w brzmieniu: „17a) niezgodność z wymogami warunkowości społecznej – niezgodność z wymogami wskazanymi w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115;”, d) po pkt 31 dodaje się pkt 31a w brzmieniu: „31a) wymogi warunkowości społecznej – wymogi wskazane w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115;”; Art. 2. W ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712) wprowadza się następujące zmiany: 1) w art. 10 w ust. 1 po pkt 15d dodaje się pkt 15e w brzmieniu: „15e) kontrola wymogów warunkowości społecznej w rozumieniu art. 2 pkt 31a ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. poz. …);”; 2) w art. 14 w ust. 1 wyrazy „i samorządu terytorialnego” zastępuje się wyrazami „ , samorządu terytorialnego i Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa”.	

	niezgodności i o obowiązku podjęcia w przyszłości działania naprawczego; c) przewidują, że kary administracyjnej nie nakłada się w przypadkach gdy: (i) niezgodność jest wynikiem działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności zgodnie z art. 3; (ii) niezgodność jest wynikiem nakazu wydanego przez organ publiczny. Na potrzeby akapitu pierwszego lit. a) „przekazanie" oznacza transakcję dowolnego rodzaju, w wyniku której grunt rolny lub gospodarstwo rolne, lub jego część, przestaje być w posiadaniu osoby przekazującej. 3. Zastosowanie kary administracyjnej nie ma wpływu na legalność i prawidłowość wydatków, w odniesieniu do których została ona nałożona. 4. Rolnicy posiadający gospodarstwo, którego maksymalna wielkość nie przekracza 10 ha użytków rolnych zadeklarowanych zgodnie z art. 69 ust. 1, są zwolnieni z kar, o których mowa w ust. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu i w art. 85.				
Art. 87 ust. 1 rozporządzenia 2021/2116	System kontroli w związku z warunkowością społeczną 1.Państwa członkowskie ustanawiają system przewidujący stosowanie kar administracyjnych wobec beneficjentów, o których mowa w art. 14 rozporządzenia (UE) 2021/2115 i którzy nie przestrzegają przepisów dotyczących mechanizmu warunkowości społecznej wymienionych w załączniku IV do tego rozporządzenia. W tym celu państwa członkowskie wykorzystują swoje mające zastosowanie systemy kontroli i egzekwowania prawodawstwa w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia oraz mające zastosowanie normy pracy, w celu zapewnienia, aby beneficjenci pomocy, o której mowa w art. 14 rozporządzenia (UE) 2021/2115, w rozdziale IV rozporządzenia (UE) nr 228/2013 lub w rozdziale IV rozporządzenia (UE) nr 229/2013, spełniali obowiązki, o których mowa w załączniku IV do rozporządzenia (UE) 2021/2115.	T			

Art. 14 rozporządzenia 2021/2115	Zasada i zakres stosowania 1. Państwa członkowskie wskażą w swoich planach strategicznych WPR zasadę, zgodnie z którą najpóźniej od dnia 1 stycznia 2025 r. nakłada się kary administracyjne na rolników i innych beneficjentów otrzymujących płatności bezpośrednie na podstawie rozdziału II lub roczne płatności na podstawie art. 70, 71 i 72, jeśli nie spełniają oni wymogów dotyczących obowiązujących warunków pracy i zatrudnienia lub obowiązków pracodawcy wynikających z aktów prawnych, o których mowa w załączniku IV. 2. Podczas włączania do swoich planów strategicznych WPR systemu kar administracyjnych, o którym mowa w ust. 1, państwa członkowskie – zgodnie ze swoimi przepisami instytucjonalnymi – konsultują się z odpowiednimi krajowymi partnerami społecznymi reprezentującymi kadrę zarządzającą i pracowników z sektora rolnictwa i w pełni szanują ich autonomię oraz ich prawo do negocjowania i zawierania porozumień zbiorowych. Taki system kar administracyjnych nie ma wpływu na prawa i obowiązki partnerów społecznych w przypadku, gdy zgodnie z krajowymi ramami prawnymi i ramami dotyczącymi rokowań zbiorowych są oni odpowiedzialni za wdrażanie lub egzekwowanie aktów prawnych, o których mowa w załączniku IV. 3. Plany strategiczne WPR obejmują przepisy dotyczące skutecznego i proporcjonalnego systemu kar administracyjnych. Przepisy te są zgodne z odpowiednimi wymogami określonymi w tytule IV rozdział V rozporządzenia (UE) 2021/2116. 4. Akty prawne, o których mowa w załączniku IV, zawierające przepisy objęte systemem kar administracyjnych, o którym mowa w ust. 1, stosuje się w wersji mającej zastosowanie oraz wdrożonej przez państwa członkowskie.	T			
Art. 4 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115	1. Państwa członkowskie określają w swoich planach strategicznych WPR definicje „działalności rolniczej”, „użytków rolnych”, „kwalifikującego się hektara”, „rolnika aktywnego zawodowo”, „młodego rolnika” i „nowego rolnika”, jak również odpowiednie warunki zgodnie z niniejszym artykułem.	T	Art. 1 pkt 1 lit. c	c) w pkt 29 po wyrazach „po uprawie lub zaoraniu” dodaje się wyrazy „ , z wyłączeniem uprawy traw w siewie czystym,”,	

Art. 4 ust. 3 lit. c rozporządzenia 2021/2115	3. „Użytek rolny” definiuje się w taki sposób, aby oznaczał użytek, w którego skład wchodzą grunty orne, uprawy trwałe i trwałe użytki zielone, również w przypadku gdy stanowią one systemy rolno-leśne na danym obszarze. Państwa członkowskie doprecyzowują terminy „grunty orne”, „uprawy trwałe” i „trwałe użytki zielone” z zachowaniem następujących elementów: a) „trwałe użytki zielone i pastwiska trwałe” (zwane łącznie „trwałymi użytkami zielonymi”) oznaczają grunty, które są wykorzystywane do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych rozsiewających się naturalnie (samosiewnych) lub uprawianych (wysiewanych) i które nie były objęte zmianowaniem upraw danego gospodarstwa przez okres co najmniej pięciu lat, oraz – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowią – nie były zaorane, uprawiane, ani ponownie obsiane innymi rodzajami traw lub innymi zielnymi roślinami pastewnymi przez okres co najmniej pięciu lat. Mogą one obejmować inne gatunki, takie jak krzewy lub drzewa, które nadają się do wypasu, a także – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowią – inne gatunki, takie jak krzewy lub drzewa, które służą do wytwarzania paszy dla zwierząt, pod warunkiem że zachowano przewagę traw i innych zielnych roślin pastewnych. Państwa członkowskie mogą również postanowić, że następujące rodzaje gruntów uznaje się za trwałe użytki zielone: (i) grunty, na których występuje dowolny gatunek, o którym mowa w niniejszej literze i stanowiący element utrwalonych praktyk lokalnych, w przypadku gdy trawy i inne zielne rośliny pastewne tradycyjnie nie przeważają lub nie występują na obszarach wypasu; (ii) grunty, na których występuje dowolny gatunek, o którym mowa w niniejszej literze, w przypadku gdy	T			

	trawy i inne zielne rośliny pastewne nie przeważają lub nie występują na obszarach wypasu.				
Art. 123 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115	Instytucja zarządzająca 1. Każde państwo członkowskie wyznacza krajową instytucję zarządzającą jego planem strategicznym WPR. Państwa członkowskie mogą, z uwzględnieniem swoich przepisów konstytucyjnych i instytucjonalnych, wyznaczyć regionalne instytucje zarządzające, które będą odpowiedzialne za niektóre lub wszystkie zadania, o których mowa w ust. 2. Państwa członkowskie zapewniają, aby odpowiedni system zarządzania i kontroli został ustanowiony w sposób zapewniający wyraźny podział i rozdział funkcji między krajową instytucją zarządzającą a – w stosownym przypadku – regionalną instytucją zarządzającą i innymi podmiotami. Państwa członkowskie są odpowiedzialne za zapewnienie skutecznego funkcjonowania tego systemu przez cały okres wdrażania planu strategicznego WPR.,	T	Art. 1 pkt 2	2) w art. 6 w ust. 4 w pkt 3 w lit. g kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. h w brzmieniu: „h) Głównemu Inspektorowi Pracy – w przypadku wytycznych dotyczących wymogów warunkowości społecznej.”;	
Art. 14 ust.2 rozporządzenia 2021/2115	2. Podczas włączania do swoich planów strategicznych WPR systemu kar administracyjnych, o którym mowa w ust. 1, państwa członkowskie – zgodnie ze swoimi przepisami instytucjonalnymi – konsultują się z odpowiednimi krajowymi partnerami społecznymi reprezentującymi kadrę zarządzającą i pracowników z sektora rolnictwa i w pełni szanują ich autonomię oraz ich prawo do negocjowania i zawierania porozumień zbiorowych. Taki system kar administracyjnych nie ma wpływu na prawa i obowiązki partnerów społecznych w przypadku gdy zgodnie z krajowymi ramami prawnymi i ramami dotyczącymi rokowań zbiorowych są oni odpowiedzialni za wdrażanie lub egzekwowanie aktów prawnych, o których mowa w załączniku IV.	T			
Art. 140 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115	1. Państwa członkowskie przeprowadzają ewaluacje swoich planów strategicznych WPR w okresie wdrażania i ex post w celu poprawy jakości na etapie ich opracowywania i wdrażania. Państwa członkowskie oceniają skuteczność, wydajność, znaczenie, spójność, unijną wartość dodaną i oddziaływanie swoich planów strategicznych WPR w odniesieniu do ich wkładu w realizację celów	T	Art. 1 pkt 3	3) po art. 14 dodaje się art. 14a w brzmieniu: „Art. 14a. 1. Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza oraz podlegające jej okręgowe stacje chemiczno-rolnicze tworzą i prowadzą bazę danych zawierającą wyniki badań agrochemicznych w celu, o którym mowa w art. 140 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia 2021/2115.	

	ogólnych WPR określonych w art. 5 i tych celów szczegółowych określonych w art. 6 ust. 1 i 2, które objęte są danym planem strategicznym WPR. Ogólny wpływ danego planu strategicznego WPR oceniany jest wyłącznie w ramach ewaluacji ex post.			2. Badania agrochemiczne są wykonywane na podstawie planu opracowanego przez instytucję zarządzającą i przekazanego Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej. 3. Plan, o którym mowa w ust. 2: 1) jest przekazywany do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok, w którym mają być wykonane badania agrochemiczne ujęte w tym planie; 2) zawiera: a) zakres parametrów, które będą podlegały badaniom agrochemicznym, b) metody, zgodnie z którymi zostaną wykonane badania agrochemiczne, c) liczbę obiektów pomiarowych, w których zostaną wykonane badania agrochemiczne, d) terminy wykonania badań agrochemicznych.”;	
Art. 140 ust. 3 rozporządzenia 2021/2115	3. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniały procedury generowania i gromadzenia danych niezbędnych do przeprowadzenia ewaluacji.	T			
Art. 31 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115	1. Państwa członkowskie ustanawiają dobrowolne schematy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt (zwane dalej „ekoschematami”) oraz zapewniają im wsparcie na warunkach określonych w niniejszym artykule i doprecyzowanych w ich planach strategicznych WPR.	T	Art. 1 pkt 4 - 8	4) w art. 30: a) pkt 4 otrzymuje brzmienie: „4) do biologicznej uprawy;”, b) po pkt 5a dodaje się pkt 5b w brzmieniu: „5b) do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany;”; 5) w art. 33 uchyla się pkt 2; 6) w art. 34: a) w ust. 1 wyrazy „Płatności do biologicznej ochrony upraw” zastępuje się wyrazami „Płatności do biologicznej uprawy”, b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu: „1a. Płatności do biologicznej uprawy są przyznawane również do powierzchni gruntów określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1, położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których ten rolnik zastosował nawozowy produkt mikrobiologiczny w rozumieniu art. 2 pkt 10a ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2024 r. poz. 105) wpisany do wykazu, o którym mowa w art. 25a ust. 1 tej ustawy.”; 7) po art. 35a dodaje się art. 35b w brzmieniu: „Art. 35b. Płatności do materiału siewnego kategorii elitarny lub materiału siewnego kategorii kwalifikowany są przyznawane do powierzchni gruntów ornych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70 ust. 1, położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których jest stosowany materiał	
Art. 31 ust. 5 akapit pierwszy (lit. a-d) rozporządzenia 2021/2115	5. Na podstawie niniejszego artykułu państwa członkowskie zapewniają wyłącznie płatności z tytułu zobowiązań, które: a) wykraczają poza odnośne wymogi podstawowe w zakresie zarządzania i normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska ustanowione zgodnie z rozdziałem I sekcja 2; b) wykraczają poza odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin, dobrostanu zwierząt, jak również inne odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego i prawa Unii; c) wykraczają poza warunki ustanowione w zakresie utrzymywania użytków rolnych zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b); d) różnią się od zobowiązań, w odniesieniu do których przyznaje się płatności na podstawie art. 70.	T			

				siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany zbóż, roślin strączkowych oraz ziemniaków.”; 8) w art. 48 w ust. 1 w pkt 1 lit. e otrzymuje brzmienie: „e) płatności w ramach ekoschematów, o których mowa w art. 30 pkt 1 i 3–5b,”;	
Art. 12 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115	1. Państwa członkowskie włączają do swoich planów strategicznych WPR system warunkowości, zgodnie z którym nakłada się kary administracyjne na rolników i innych beneficjentów, którzy otrzymują płatności bezpośrednie na podstawie rozdziału II lub płatności roczne na podstawie art. 70, 71 i 72, jeśli nie spełniają oni wymogów podstawowych w zakresie zarządzania określonych w prawie Unii lub norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska określonych w planie strategicznym WPR i wymienionych w załączniku III, w odniesieniu do następujących obszarów szczegółowych: a) klimat i środowisko, w tym woda, gleba i różnorodność biologiczna ekosystemów; b) zdrowie publiczne i zdrowie roślin; c) dobrostan zwierząt.	T	Art. 1 pkt 9	9) w art. 51: a) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie: „3) jest określona w przepisach ustawy i w przepisach wydanych na podstawie art. 57a ust. 5, art. 70 i art. 71.”, b) ust. 3 otrzymuje brzmienie: „3. Kar nie nakłada się w przypadkach określonych w art. 59 ust. 5 akapit drugi, art. 84 ust. 2 lit. c i art. 88 ust. 2 lit. b rozporządzenia 2021/2116.”, c) dodaje się ust. 7 w brzmieniu: „7. W przypadku gdy nie jest możliwe nałożenie kary w decyzji w sprawie o przyznanie danej pomocy, kwota wypłaconej pomocy w wysokości odpowiadającej wysokości tej kary podlega zwrotowi zgodnie z przepisami art. 29 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199 oraz z 2025 r. poz. 39 i …).”;	
Art. 59 ust. 1 lit. d rozporządzenia 2021/2116	1. Państwa członkowskie przyjmują, w ramach WPR, z poszanowaniem mających zastosowanie systemów zarządzania, wszystkie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne oraz podejmują inne środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony interesów finansowych Unii, w tym skutecznego stosowania kryteriów kwalifikowalności wydatków określonych w art. 37. Te przepisy i środki odnoszą się w szczególności do: d) nakładania skutecznych, proporcjonalnych oraz odstraszających kar zgodnie z prawem Unii, a w przypadku braku stosownych przepisów – zgodnie z prawem krajowym oraz, w razie konieczności, wszczynania w tym celu postępowań sądowych;	T			
Art. 59 ust. 5 akapit drugi rozporządzenia 2021/2116	Rozwiązania przyjęte przez państwa członkowskie zapewniają w szczególności, by nie nakładano kar, gdy: a) niezgodność jest wynikiem działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności zgodnie z art. 3;	T			

	b) niezgodność jest wynikiem błędu właściwego organu lub innego organu, w przypadku, gdy błąd nie mógł być w rozsądny sposób odkryty przez osobę, której dotyczy kara administracyjna; c) dana osoba może dowieść w sposób przekonujący właściwy organ, że nie jest winna niewypełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, lub gdy właściwy organ w inny sposób stwierdzi, że dana osoba nie ponosi winy. W przypadku gdy niezgodność z warunkami przyznawania pomocy wynika z działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności zgodnie z art. 3 beneficjent zachowuje prawo do otrzymania pomocy				
Art. 84 ust. 2 lit. c rozporządzenia 2021/2116	2. W ramach swoich systemów kar administracyjnych, o których mowa w ust. 1, państwa członkowskie: c) przewidują, że kary administracyjnej nie nakłada się w przypadkach, gdy: (i) niezgodność jest wynikiem działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności zgodnie z art. 3; (ii) niezgodność jest wynikiem nakazu wydanego przez organ publiczny	T			
Art. 88 ust. 2 lit. b rozporządzenie 2021/2116	2. W ramach swoich systemów kar administracyjnych, o których mowa w art. 87 ust. 1, państwa członkowskie: b) przewidują, że kary administracyjnej nie nakłada się w przypadkach gdy: (i) niezgodność wynika z działania siły wyższej; (ii) niezgodność jest wynikiem nakazu wydanego przez organ publiczny	T			

Art. 88 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2021/2116	2. W ramach swoich systemów kar administracyjnych, o których mowa w art. 87 ust. 1, państwa członkowskie: a) mogą podjąć decyzję o niestosowaniu kary administracyjnej, jeżeli wynosi ona 100 EUR lub mniej w odniesieniu do danego beneficjenta na rok kalendarzowy; beneficjenta powiadamia się jednak o stwierdzeniu niezgodności i o obowiązku podjęcia w przyszłości działania naprawczego;	T	Art. 1 pkt 11 i 13	11) po art. 57 dodaje się art. 57a w brzmieniu: „Art. 57a. 1. W przypadku nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej na podmioty ubiegające się o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, nakłada się kary administracyjne. 2. Kary administracyjnej z tytułu nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej nie stosuje się, jeżeli ta kara nie przekracza równowartości w złotych kwoty, o której mowa w art. 88 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2021/2116. 3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, w decyzjach w sprawach o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4: 1) podaje się informację o niezastosowaniu kary administracyjnej; 2) nakazuje się realizację działań naprawczych mających na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności z wymogami warunkowości społecznej oraz ustala się termin realizacji tych działań, nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym stwierdzono nieprzestrzeganie wymogów warunkowości społecznej. 4. W przypadku gdy podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, nie podjął działań naprawczych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, w terminie wyznaczonym w decyzji w sprawie o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, stosuje się przepisy art. 29 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. 5. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia: 1) liczbę punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w ramach oceny wagi według kryterium zasięgu, dotkliwości i trwałości w zależności od rodzaju stwierdzonego naruszenia, 2) wyrażoną w procentach wielkość kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, 3) przypadki poważnej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej lub kryteria uznawania niezgodności z wymogami warunkowości społecznej za poważną niezgodność	
Art. 14 ust. 3 rozporządzenia 2021/2115	3. Plany strategiczne WPR obejmują przepisy dotyczące skutecznego i proporcjonalnego systemu kar administracyjnych. Przepisy te są zgodne z odpowiednimi wymogami określonymi w tytule IV rozdział V rozporządzenia (UE) 2021/2116.	T			

				– mając na względzie przeprowadzenie oceny zgodnie z zasadami określonymi w przepisach rozporządzenia 2021/2116 i w przepisach wydanych na podstawie rozporządzenia 2021/2116.”;	
				13) po art. 105 dodaje się art. 105a w brzmieniu: „Art. 105a. 1. Kontrolę wymogów warunkowości społecznej przeprowadza Państwowa Inspekcja Pracy, zwana dalej „Inspekcją”, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712 oraz z 2025 r. poz. …). 2. W celu umożliwienia kontroli wymogów warunkowości społecznej Agencja przekazuje Głównemu Inspektorowi Pracy, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku, wykaz rolników, którzy w poprzednim roku złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4, i którzy: 1) są pracodawcami albo 2) nie będąc pracodawcami są: a) przedsiębiorcami albo b) innymi jednostkami organizacyjnymi – o których mowa w art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy. 3. Wykaz rolników, o którym mowa w ust. 2, zawiera: 1) imię, nazwisko i adres – w przypadku rolnika będącego osobą fizyczną; 2) nazwę, numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), siedzibę i adres – w przypadku rolnika niebędącego osobą fizyczną. 4. Nie później niż do dnia 31 października każdego roku Inspekcja przekazuje Agencji informacje o rolnikach, którzy zostali poddani kontroli wymogów warunkowości społecznej, zawierające dane, o których mowa w ust. 3, oraz informacje o niezgodnościach z wymogami warunkowości społecznej stwierdzonych u rolnika, który został poddany kontroli wymogów warunkowości społecznej, niezbędne do ustalenia wysokości kary administracyjnej, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli wymogów warunkowości społecznej w decyzjach wymienionych w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy orzeczono o nakazach lub zakazach.”.	

Art. 3 ust. 3 rozporządzenia 2022/1173	3. Państwa członkowskie mogą przewidzieć pojedynczy wniosek o przyznanie pomocy obejmujący kilka interwencji, o których mowa w art. 65 ust. 2 i 3 rozporządzenia (UE) 2021/2116, uprawnienia do płatności i warunkowość.	T	Art. 1 pkt 12	12) w art. 61 w ust. 1: a) pkt 5 otrzymuje brzmienie: „5) płatności w ramach ekoschematów, o których mowa w art. 30 pkt 1–5b,”, b) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu: „5a) płatności dla małych gospodarstw,”;	
Art. 65 ust. 4 lit. a rozporządzenia 2021/2116	4. Na potrzeby niniejszego rozdziału stosuje się następujące definicje: a) „wniosek geoprzestrzenny” oznacza elektroniczny formularz wniosku, który obejmuje również aplikację informatyczną opartą na systemie informacji geograficznej umożliwiającym beneficjentom przestrzenne deklarowanie działek rolnych gospodarstwa w rozumieniu art. 3pkt 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115 i gruntów nierolniczych zgłoszonych do płatności;	T			
Art. 69 ust.1 rozporządzenia 2021/2116	1. W odniesieniu do pomocy w ramach interwencji obszarowych, o których mowa w art. 65 ust. 2, wdrażanych w ramach ich planów strategicznych WPR, państwa członkowskie wymagają złożenia wniosku przy wykorzystaniu formularza wniosku geoprzestrzennego dostarczonego przez właściwy organ.	T			
Art. 59 ust. 1 lit e rozporządzenia 2021/2116	1. Państwa członkowskie przyjmują, w ramach WPR, z poszanowaniem mających zastosowanie systemów zarządzania, wszystkie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne oraz podejmują inne środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony interesów finansowych Unii, w tym skutecznego stosowania kryteriów kwalifikowalności wydatków określonych w art. 37. Te przepisy i środki odnoszą się w szczególności do: e) odzyskiwania nienależnych płatności wraz z odsetkami oraz w razie konieczności, wszczynania w tym celu postępowań sądowych, w tym w odniesieniu do nieprawidłowości w rozumieniu art. 1 ust. 2 rozporządzenia (WE, Euratom) nr 2988/95.	T	Art. 3	Art. 3. W ustawie z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199 oraz z 2025 r. poz. 39 i …) w art. 29: 1) ust. 3 otrzymuje brzmienie: „3. O ustaleniu kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych organ, o którym mowa w ust. 2 pkt 1: 1) rozstrzyga w decyzji w sprawie przyznania płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1 – w przypadku gdy ta kwota nie jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro przeliczonej na złote według kursu euro ustalonego dla danego funduszu Unii Europejskiej zgodnie z odrębnymi przepisami; 2) może rozstrzygnąć w decyzji w sprawie przyznania płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1 – w przypadku gdy ta kwota jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro	

Art. 30 ust. 4 rozporządzenia 2022/128	4. Państwa członkowskie odpowiednio uzasadniają umorzenie długu i decyzję o niekontynuowaniu odzyskiwania długu zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi.	T		przeliczonej na złote według kursu euro ustalonego dla danego funduszu Unii Europejskiej zgodnie z odrębnymi przepisami.”; 2) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu: „3a. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, strony nie zawiadamia się o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych.”; 3) w ust. 4 wyrazy „ust. 3” zastępuje się wyrazami „ust. 3 pkt 1”; 4) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu: „4a. Jeżeli kwota nienależnie lub nadmiernie pobranych środków publicznych, o których mowa w ust. 1, ustalona w decyzji, o której mowa w ust. 3 pkt 1, przekracza wysokość płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, przyznanej w tej decyzji, ta kwota podlega potrąceniu z bezspornej i wymagalnej wierzytelności lub należności dłużnika z tytułu płatności lub pomocy finansowej ze środków publicznych, o których mowa w ust. 1, przez 3 lata kalendarzowe od wypłaty tej kwoty.”.	

Art. 106 ust. 3 i 4 rozporządzenia 2021/2115	3. Każde państwo członkowskie organizuje partnerstwo z właściwymi organami regionalnymi i lokalnymi. Partnerstwo obejmuje co najmniej następujących partnerów: a) właściwe organy na szczeblu regionalnym i lokalnym, a także właściwe organy publiczne, w tym organy właściwe ds. zagadnień środowiskowych i klimatycznych; b) partnerów gospodarczych i społecznych, w tym przedstawicieli sektora rolnictwa; c) właściwe jednostki reprezentujące społeczeństwo obywatelskie oraz w stosownych przypadkach, jednostki odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, równości płci i niedyskryminacji. Państwa członkowskie skutecznie angażują tych partnerów w przygotowanie planów strategicznych WPR i konsultują się w stosownych przypadkach z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym w odniesieniu do minimalnych norm, o których mowa w art. 13. 4. Państwa członkowskie, w tym w stosownych przypadkach ich regiony i Komisja współpracują w celu zapewnienia skutecznej koordynacji we wdrażaniu planów strategicznych WPR, z uwzględnieniem zasad proporcjonalności i zarządzania dzielonego.	T	Art. 4	Art. 4. 1. W terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekaże Głównemu Inspektorowi Pracy wykaz rolników niebędących osobami fizycznymi, którzy w 2024 r. złożyli wnioski o przyznanie pomocy, o której mowa w art. 20 pkt 1, 3 i 4 ustawy zmienianej w art. 1. 2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, zawiera nazwę rolnika i jego numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), siedzibę i adres.	

POZOSTAŁE PRZEPISY PROJEKTU[4)]

Jedn. red.	Treść przepisu projektu krajowego	Uzasadnienie wprowadzenia przepisu

[1)] w wypadku projektu usuwającego naruszenie Komisji należy wpisać nr naruszenia, zaś w wypadku wykonywania orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości (czy to w trybie prejudycjalnym czy skargowym) należy podać datę wyroku i sygnaturę sprawy

[2)] tabelę zbieżności dla przepisów Unii Europejskiej można wygenerować przy pomocy systemu e-step (www.e-step.pl/urzednik). W wypadku konieczności dodania uzasadnienia dla przekroczenia minimum europejskiego należy dodać odpowiednią kolumnę

[3)] w tej części należy wskazać przepisy dyrektywy, decyzji ramowej, przepisy prawa UE, których naruszenie wskazała Komisja lub których wykładni dokonał Trybunał Sprawiedliwości

[4)] w tej części należy wskazać wszystkie przepisy projektu aktu prawnego, które nie zostały wymienione w pierwszej części tabeli. Ze względu na konieczność ograniczenia projektów implementujących prawo UE do przepisów wyłącznie i ściśle dostosowawczych przepisy wykraczające poza ten zakres powinny mieć charakter wyjątkowy i być opatrzone uzasadnieniem konieczności ich wprowadzenia .

(*) jeżeli do wdrożenia danego przepisu UE potrzebne jest oprócz przepisu przenoszącego treść, także wprowadzenie przepisów zapewniających stosowanie (np. przepisy proceduralne, przepisy karne itp.), w tabeli powinny znaleźć się wszystkie te przepisy wraz z oznaczeniem ich jednostek redakcyjnych
(**) w wypadku wprowadzenia przepisów, które przekraczają minimum ustanowione przepisami UE (o ile jest to dopuszczalne) konieczne jest uzasadnienie zastosowania takiej normy

Projekt

R O Z P O R Z Ą D Z E N I E

M I N I S T R A R O L N I C T W A I R O Z W O J U W S I [1)]

z dnia

w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, oraz procentowej wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej

Na podstawie art. 57a ust. 5 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. poz. …) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

1) liczbę punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w ramach oceny wagi według kryterium zasięgu, dotkliwości i trwałości w zależności od rodzaju stwierdzonego naruszenia;
2) wyrażoną w procentach wielkość kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej;
3) przypadki poważnej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej lub kryteria uznawania niezgodności z wymogami warunkowości społecznej za poważną niezgodność.

§ 2. Liczba punktów, o której mowa w § 1 pkt 1, w obszarach:

1) zatrudnienie,
2) bezpieczeństwo i higiena pracy

– wskazanych w załączniku IV do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju

---

[1)] Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej - rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2706)

Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 6.12.2021, str. 1, z późn. zm.[2)]), jest określona w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wyrażona w procentach wielkość kary administracyjnej ustalona w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, jest określona w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. 1. W przypadku stwierdzenia więcej niż jednego naruszenia w ramach jednej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, tej niezgodności przypisuje się liczbę punktów przypisaną naruszeniu, któremu przypisano najwyższą liczbę punktów, a w przypadku równej liczby punktów – liczbę punktów przypisaną jednemu z tych naruszeń.

2. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 1, co najmniej jedno z naruszeń zostało uznane za umyślne, niezgodności z wymogami warunkowości społecznej przypisuje się taką liczbę punktów, jaką przypisano naruszeniu umyślnemu z najwyższą liczbą punktów, a w przypadku równej liczby punktów – liczbę punktów przypisaną jednemu z tych naruszeń.

§ 5. Za przypadek poważnej niezgodność z wymogami warunkowości społecznej uznaje się przypadek …

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER ROLNICTWA I ROWOJU WSI

[2)] Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 119 z 21.04.2022 r, str. 1, Dz. Urz. UE L 181 z 07.07.2022 r., str. 35, Dz. Urz. UE L 227 z 01.09.2022 r., str. 136, Dz. Urz. UE L 102 z 17.04.2023 r., str.1, Dz. Urz. UE L 148 z 08.06.2023 r., str. 130, Dz. Urz. UE L 2024/946 z 26.03.2024 oraz Dz. Urz. UE L 2024/1468 z 24.05.2024.

Załączniki
do rozporządzenia
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia
(Dz. U. poz.)

Załącznik nr 1

LICZBA PUNKTÓW, JAKĄ PRZYPISUJE SIĘ STWIERDZONEJ NIEZGODNOŚCI Z WYMOGAMI WARUNKOWOŚCI SPOŁECZNEJ W RAMACH OCENY WAGI WEDŁUG KRYTERIUM ZASIĘGU, DOTKLIWOŚCI I TRWAŁOŚCI W OBSZARACH ZATRUDNIENIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY.

NIEZGODNOŚĆ Z WYMOGAMI WARUNKOWOŚCI SPOŁECZNEJ	**RODZAJ I NUMER NARUSZENIA**	**ZASIĘG**	**DOTKLIWOŚĆ**	**TRWAŁOŚĆ**
1	2	3	4	5
OBSZAR ZATRUDNIENIE				
Brak przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy.	1.1.Warunki zatrudnienia nie zostały przedstawione.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	1.2. Brak określenia w umowie warunków pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	1.3. Brak przedstawienia umowy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	1.4. Brak przedstawienia w formie dokumentu zmiany warunków pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	1.5. Brak okresu próbnego.	…… ……	…… ……	…… ……

		……	……	……
	1.6. Brak warunków dotyczących minimalnej przewidywalności pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	1.7. Nieprzepro-wadzenie obowiązkowego szkolenia.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
OBSZAR BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY				
Brak zapewnienia środków wpływających na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy.	2.1. Niezapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	2.2. Nieprzyjęcie środków niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym koniecznych do zapobiegania wypadkom przy pracy, oraz informowania o bezpieczeństwie i higienie pracy i organizowanie szkoleń w tym zakresie.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	2.3. Niezapewnienie usług w zakresie ochrony i profilaktyki, w tym	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……

	niewyznaczenie jednego lub kilku pracowników do prowadzenia działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy lub niezatrudnienie kompetentnych w tym zakresie służb zewnętrznych.			
	2.4. Niezapewnienie przez pracodawcę środków pierwszej pomocy, środków przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym i planów ewakuacji pracowników.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	2.5. Brak oceny przez pracodawcę stopnia zagrożeń, niezapewnienie pracownikom środków ochronnych i sprzętu ochronnego oraz nierejestrowanie i niezgłaszanie wypadków przy pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	2.6. Nieinformowanie pracowników o	…… ……	…… ……	…… ……

	zagrożeniach w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz o środkach ochronnych i zapobiegawczych.	……	……	……
	2.7. Brak konsultacji z pracownikami i niezapewnienie ich udziału w dyskusjach związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	2.8. Nieprzepro-wadzenie przez pracodawcę szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
Brak zapewnienia minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania przez pracowników sprzętu roboczego.	3.1. Brak spełnienia obowiązku zapewnienia, aby sprzęt roboczy był odpowiedni do prac wykonywanych przez pracowników bez stwarzania zagrożenia dla ich bezpieczeństwa i zdrowia.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	3.2. Brak zapewnienia spełniania	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……

	minimalnych wymogów przez sprzęt roboczy oraz niekonserwowanie sprzętu roboczego.			
	3.3. Niepoddawanie sprzętu roboczego kontroli po zainstalowaniu i nieprzeprowadzanie okresowych kontroli tego sprzętu przez kompetentne służby.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	3.4. Sprzęt roboczy stwarzający szczególne zagrożenie nie był użytkowany jedynie przez osoby, które zostały wyznaczone do użytkowania tego sprzętu, a jego naprawy, modyfikacje i konserwacja nie były wykonywane przez wyznaczonych pracowników.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	3.5. Niezapewnienie ergonomii w miejscu wykonywania pracy i brak ochrony zdrowia pracowników.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……

	3.6. Nieprzekazanie pracownikom informacji dotyczących użytkowania sprzętu roboczego, w tym pisemnych instrukcji jego użytkowania.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……
	3.7. Pracownicy nie zostali przeszkoleni.	…… …… ……	…… …… ……	…… …… ……

Załącznik nr 2

WYRAŻONA W PROCENTACH WIELKOŚĆ KARY ADMINISTRACYJNEJ W ZALEŻNOŚCI OD LICZBY PUNKTÓW PRZYPISANYCH STWIERDZONEJ NIEZGODNOŚCI Z WYMOGAMI WARUNKWOŚCI SPOŁECZNEJ, W TYM NIEZGODNOŚCI Z WYMOGAMI WARUNKOWOŚCI SPOŁECZNEJ UZNANEJ ZA NIEZGODNOŚĆ UMYŚLNĄ[1)]

SUMA PUNKTÓW	ZMNIEJSZENIA W PRZYPADKU NIEZGODNOŚCI Z WYMOGAMI WARUNKOWOŚCI SPOŁECZNEJ (WYRAŻONE W PROCENTACH)	ZMNIEJSZENIA W PRZYPADKU NIEZGODNOŚCI Z WYMOGAMI WARUNKOWOŚCI SPOŁECZNEJ UZNANEJ ZA NIEZGODNOŚĆ UMYŚLNĄ (WYRAŻONE W PROCENTACH)
3	1 %	15 %
5	1 %	15 %
7	3 %	20 %
9	3 %	20 %
11	3 %	20 %
13	5 %	25 %
15	5 %, a w przypadku poważnej niezgodności – 10 %	25–100 %

[1)] Karę administracyjną nakłada się w zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonej niezgodności.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 57a ust. 5 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. poz. …), zwanej dalej „ustawą PS WPR", zgodnie z którym minister właściwy do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia:

1) liczbę punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej w ramach oceny wagi według kryterium zasięgu, dotkliwości i trwałości w zależności od rodzaju stwierdzonego naruszenia,
2) wyrażoną w procentach wielkość kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej,
3) przypadki poważnej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej lub kryteria uznawania niezgodności z wymogami warunkowości społecznej za poważną niezgodność

– mając na względzie przeprowadzenie oceny zgodnie z zasadami określonymi w przepisach rozporządzenia 2021/2116 i w przepisach wydanych na podstawie rozporządzenia 2021/2116.

Zgodnie z przepisami art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2115", państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzenia od dnia 1 stycznia 2025 r. do krajowego porządku prawnego mechanizmu warunkowości społecznej.

Mechanizm warunkowości społecznej został wprowadzony do krajowego porządku prawnego ustawą z dnia … o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz niektórych innych ustaw.

Zgodnie z przepisami art. 87 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz. U. L 435 z 6.12.2021, str. 187 z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2021/2116", państwa członkowskie ustanawiają system przewidujący stosowanie kar administracyjnych wobec beneficjentów, o których mowa w art. 14 rozporządzenia 2021/2115, i którzy nie przestrzegają przepisów dotyczących mechanizmu warunkowości społecznej wymienionych w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115. W tym celu państwa członkowskie wykorzystują swoje mające zastosowanie systemy kontroli i egzekwowania prawodawstwa w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia oraz mające zastosowanie normy pracy, w celu zapewnienia, aby beneficjenci pomocy spełniali obowiązki, o których mowa w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115.

Mechanizm warunkowości społecznej polega na uzależnieniu wysokości wsparcia od przestrzegania wybranych przepisów z zakresu prawa pracy (m.in. poprawność zatrudnienia pracowników w gospodarstwie czy warunki BHP). System kontroli w ramach warunkowości społecznej bazuje na istniejącym w Polsce systemie kontroli prawa pracy i zasad BHP wykonywanym przez Państwową Inspekcję Pracy (PIP). Kontrole przeprowadza PIP, a za przyznanie i wypłatę płatności (po uwzględnieniu wyników kontroli) – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), która pełni funkcje agencji płatniczej.

Zgodnie z przepisami UE mechanizmem warunkowości społecznej objęci zostali rolnicy, którzy wnioskują o przyznanie:

1) płatności bezpośrednich, w tym: podstawowego wsparcia dochodów, płatności redystrybucyjnej, płatności dla młodych rolników, płatności związanych z produkcją, płatności w ramach ekoschematów, w tym dobrostanowej, oraz płatności dla małych gospodarstw,

2) płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, płatności ekologicznych lub premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych,

3) płatności ONW.

PIP po przeprowadzeniu kontroli przekazuje ARiMR informacje o rolnikach, u których została przeprowadzona kontrola oraz o wynikach tej kontroli, niezbędne do ustalenia wysokości kary administracyjnej. ARiMR uwzględnia wyniki kontroli przeprowadzonych przez PIP w trakcie postępowania administracyjnego. Informacje przekazywane przez PIP dotyczą m.in. stwierdzonych u danego rolnika niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli wymogów warunkowości społecznej orzeczono o nakazach lub zakazach w decyzjach wymienionych w art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1712). Agencja płatnicza jest zobowiązana zmniejszyć należne płatności (kara administracyjna) w związku z informacjami przekazanymi przez PIP.

Nie nakłada się kary administracyjnej z tytułu nieprzestrzegania wymogów warunkowości społecznej, jeżeli kara nie przekracza równowartości w złotych kwoty, o której mowa w art. 88 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2021/2116, tj. wynosi do 100 euro w odniesieniu do danego rolnika na rok kalendarzowy. Rolnika powiadamia się jednak o stwierdzeniu niezgodności i o obowiązku podjęcia działania naprawczego w ustalonym terminie. W przypadku niepodjęcia przez rolnika działań naprawczych w terminie wyznaczonym w ww. decyzji, proponuje się odzyskiwanie należności w trybie przepisów ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1199, z późn. zm.). Kary nie nakłada się, gdy wynika ona z działania siły wyższej albo niezgodność jest wynikiem nakazu wydanego przez organ publiczny (zgodnie z przepisami art. 84 ust. 2 lit. c rozporządzenia 2021/2116).

W związku z powyższym jest konieczne określenie w projekcie rozporządzenia liczby punktów, która odpowiada niezgodności z wymogiem albo wymogami wymienionymi w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115. Ustalenie wysokości zmniejszenia płatności

odbywa się z uwzględnieniem oceny i gradacji, tj. dotkliwości, zasięgu, trwałości lub powtarzalności i umyślności danej niezgodności.

Zgodnie z uchwałą nr 78 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 z dnia 7 listopada 2024 r. zmniejszenie co do zasady wynosi 3 % całkowitej kwoty płatności. W przypadku poważnych naruszeń zmniejszenie jest wyższe niż 3 %. W przypadku powtarzającej się niezgodności zmniejszenie wynosi 10 %, zaś w przypadku celowej niezgodności (umyślność) – co najmniej 15 %. W przypadkach umyślnego i drastycznego nieprzestrzegania przepisów będzie możliwe całkowite wykluczenie z płatności. Kara administracyjna zostanie zwiększona w przypadku poważnej niezgodności.

Zgodnie z § 2 projektu rozporządzenia liczba punktów jest zależna od obszaru, tj. zatrudnienie oraz bezpieczeństwo i higiena pracy, które wskazano w załączniku IV rozporządzenia 2021/2115 oraz określono w załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia.

W przepisach § 3 projektowanego rozporządzenia określono, że procentowa wielkość kary administracyjnej jest zależna od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej.

W projekcie rozporządzenia określono również przypadki poważnej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, tj. …….

Złącznik nr 1 do projektu rozporządzenia zawiera katalog niezgodności z wymogami warunkowości społecznej wraz z ich rodzajem oraz odpowiednią liczbą punktów według kryterium zasięgu, dotkliwości, trwałości. Ustalenie wysokości zmniejszenia płatności odbywa się z uwzględnieniem oceny i gradacji, jaką stanowią dotkliwość, zasięg, trwałość lub powtarzalność i umyślność danej niezgodności.
W załączniku nr 2 do projektu rozporządzenia wskazuje się wyrażoną w procentach wielkość kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, w tym niezgodność umyślną. Wyrażona w procentach wielkość zmniejszenia (kara administracyjna) zostanie zaproponowana w projekcie po uzgodnieniu tych wielkości z PIP oraz ARiMR.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Proponowany termin wejścia w życie projektowanego rozporządzenia jest związany z koniecznością objęcia rolników mechanizmem warunkowości społecznej od dnia 1 stycznia 2025 r. Kary administracyjne określone w rozporządzeniu będą stosowane w odniesieniu do wniosków złożonych w 2025 r.

Przedkładany projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.
Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Jeżeli chodzi o wpływ proponowanych regulacji na działalność mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, to można się spodziewać wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 105) (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku nr IV). Przepisy prawa pracy i zasad BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane.

Projektowane przepisy nie będą miały bezpośredniego wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.).

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej oraz procentowej wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonym niezgodnościom z wymogami warunkowości społecznej **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Stefan Krajewski – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Tomasz Figurski, Zastępca Dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, tel. 22 623 12 34, adres e-mail: tomasz.figurski@minrol.gov.pl	**Data sporządzenia** styczeń 2025 r. **Źródło** Upoważnienie ustawowe • art. 57a ust. 5 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. …) **Nr w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi** **…….**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Brak przepisów krajowych regulujących zasady przyznawania liczby punktów, które przypisuje się stwierdzonej niezgodności z wymogami warunkowości społecznej, oraz procentowej wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanej stwierdzonym niezgodnościom w zakresie warunkowości społecznej.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rekomendowanym rozwiązaniem jest działanie legislacyjne – wykonanie upoważnienia ustawowego. Oczekiwany efekt to wdrożenie na poziomie krajowym mechanizmu redukcji płatności, który jest elementem m.in. systemu wsparcia bezpośredniego dla rolników.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Inne państwa członkowskie UE rozwiązują analogiczny problem również przez działania legislacyjne.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Rolnicy – beneficjenci płatności objętych mechanizmem warunkowości społecznej, którzy są osobami prawnymi	ok. 7500 wnioskodawców składa wnioski jako osoby prawne	Szacunki na podstawie danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) za rok 2024	Niezbędne jest podjęcie współpracy z organami PIP w celu wymiany danych i informacji.
Państwowa Inspekcja Pracy	1	-	Dodatkowe zadania wynikające z obróbki większej ilości danych odmiennych jakościowo
ARiMR	Centrala, 16 oddziałów regionalnych oraz 314 biur powiatowych	Zgodnie z ustawą z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i	Wprowadzane zmiany będą skutkowały koniecznością

		Modernizacji Rolnictwa	dostosowania procedur i systemu informatycznego ARiMR do zmian w systemie płatności bezpośrednich wprowadzonych ze skutkiem od 2025 r.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia wraz z dokumentami dotyczącymi prac nad tym projektem zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.).
Projekt będzie przedmiotem uzgodnień, opiniowania i konsultacji publicznych.
Projekt zostanie przesłany do Rady Ochrony Pracy oraz Państwowej Inspekcji Pracy.
Projekt zostanie przesłany do zaopiniowania do następujących partnerów społecznych:
1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854, z późn. zm.) m.in. do Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych oraz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”,
2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97, z późn. zm.) m.in. do Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Business Centre Club, Związku Przedsiębiorców i Pracodawców oraz Federacji Przedsiębiorców Polskich.
Projekt zostanie przekazany do zaopiniowania Radzie Dialogu Społecznego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.).
Projekt będzie podlegał opiniowaniu zgodnie z § 38 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Projekt ustawy zostanie przesłany do konsultacji publicznych z organizacjami i instytucjami, takimi jak:
1) Agrounia,
2) Augustowsko-Podlaskie Stowarzyszenie Eko-Rolników,
3) Federacja Związków Kółek i Organizacji Rolniczych RP,
4) Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych,
5) Federacja Gospodarki Żywnościowej RP,
6) Federacja Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych,
7) Forum Rolnictwa Ekologicznego im. M. Górnego,
8) Fundacja Greenpeace Polska,
9) Instytut Gospodarki Rolnej,
10) Izba Zbożowo-Paszowa
11) Konferencja Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych,
12) Krajowa Izba Gospodarcza, Komitet Rolnictwa i Obrotu Rolnego,
13) Krajowa Rada Izb Rolniczych,
14) Krajowa Rada Spółdzielcza,
15) Krajowy Związek Grup Producentów Rolnych – Izba Gospodarcza,
16) Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych,
17) Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”,
18) Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
19) Krajowy Związek Spółdzielni Mleczarskich Związek Rewizyjny,
20) Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych EKOŁAN,
21) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”,

22) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
23) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia”,
24) Opolski Związek Producentów Rolnych,
25) Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego,
26) Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców,
27) Polska Izba Nasienna,
28) Polska Izba Żywności Ekologicznej,
29) Polski Klub Ekologiczny,
30) Polski Związek Pracodawców – Usługodawców Rolnych,
31) Polski Związek Rolników Ekologicznych,
32) Polski Związek Zawodowy Rolników,
33) Polskie Towarzystwo Rolników Ekologicznych,
34) Rada Produkcji Ekologicznej,
35) Stowarzyszenie „EkoLubelszczyzna”,
36) Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych „Truskawka”,
37) Stowarzyszenie Grupy Wielkopolskie,
38) Stowarzyszenie Producentów Produktów Zbożowych,
39) Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi „Ekoland”,
40) Stowarzyszenie Rolnictwa Ekologicznego „BioPolonia”,
41) Stowarzyszenie Polskich Plantatorów Borówki,
42) Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej Ekopolsmak,
43) Zrzeszenie Wytwórców Polskiego Rolnictwa Ekologicznego im. Jana Pawła II,
44) Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników,
45) Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w Rzeczypospolitej Polskiej,
46) Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”,
47) Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „REGIONY”,
48) Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych „EKOROLNIK”,
49) Związek Zawodowy Rolników Ekologicznych św. Franciszka z Asyżu,
50) Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”,
51) Związek Zawodowy Rolników Rzeczpospolitej „SOLIDARNI”,
52) Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”.

Konsultacje publiczne będą prowadzone przez okres 21 dni w formie pisemnej. Omówienie wyników tych konsultacji zostanie przedstawione w raporcie z konsultacji.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet środków europejskich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

budżet środków europejskich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet środków europejskich	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Koszty poniesione na dostosowanie systemów informatycznych ARiMR zostaną sfinansowane z dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne przewidziane w planie finansowym ARiMR ujętym w załączniku do ustawy budżetowej.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	-

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z …… r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	Osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Spodziewać się można wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 105) (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku nr IV).						

		Przepisy prawa pracy i zasad BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane. Wdrożenie warunkowości społecznej będzie się natomiast wiązać ze wzrostem liczby podmiotów kontrolowanych w obszarze rolnictwa w ramach ogólnej liczby kontroli przeprowadzanych przez PIP.
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Spodziewać się można wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje ww. dyrektywa 2019/1152 (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku nr IV). Przepisy prawa pracy i zasad BHP, których przestrzeganie będzie kontrolowane w ramach warunkowości społecznej przez PIP, już obecnie obowiązują i są kontrolowane. Wdrożenie warunkowości społecznej będzie się natomiast wiązać ze wzrostem liczby podmiotów kontrolowanych w obszarze rolnictwa w ramach ogólnej liczby kontroli przeprowadzanych przez PIP.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Brak wpływu. Wejście w życie przepisów projektowanego rozporządzenia nie wpłynie na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe w ujęciu niepieniężnym.
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	Brak wpływu. Wejście w życie przepisów projektowanego rozporządzenia nie wpłynie na osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze w ujęciu niepieniężnym.
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Odnosząc się do oddziaływania kontroli w ramach warunkowości społecznej na przedsiębiorstwa w sektorze rolnym, to, biorąc pod uwagę zależność między wysokością dopłaty bezpośredniej, a spełnieniem wymogów określonych w załączniku IV do rozporządzenia 2021/2115, należy się spodziewać wzrostu poziomu bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz tego aspektu praworządności w zatrudnianiu osób pracujących, które przywołuje dyrektywa 2019/1152 (zgodnie z punktami wymienionymi w załączniku nr IV).	

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu	
☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz: Wprowadzone rozporządzeniem przepisy nie wpłyną na zmianę obciążeń regulacyjnych.	

9. Wpływ na rynek pracy		
Ponadto niewątpliwy wpływ na rynek pracy będą miały kontrole przeprowadzane przez inspektorów pracy w obszarze przepisów krajowych wdrażających przepisy z załącznika nr IV do rozporządzenia 2021/2115 dotyczące: dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1152 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 186 z 11.07.2019, str. 105) (w obszarze zatrudnienie) oraz dyrektywy Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 1, str. 349) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/104/WE z dnia 16 września 2009 r. dotyczącej minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny użytkowania sprzętu roboczego przez pracowników podczas pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (wersja ujednolicona) (Dz. Urz. UE L 260 z 03.10.2009, str. 5) (w obszarze bezpieczeństwo i higiena pracy). Rzeczywisty stan faktyczny w zakresie przestrzegania przepisów zostanie ujawniony dopiero po zakończeniu kontroli danego podmiotu.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Wejście w życie projektowanych przepisów pozytywnie wpłynie na środowisko pracy pracowników zatrudnianych w rolnictwie, ponieważ doprowadzi do zwiększenia bezpieczeństwa oraz poprawy warunków pracy w rolnictwie.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Rozwiązanie problemu nastąpi z dniem wejścia w życie projektowanego rozporządzenia. Przewiduje się, że rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ewaluacja efektów zostanie dokonana po zakończeniu wypłaty wsparcia na podstawie danych dotyczących liczby rolników, którym je wypłacono, oraz wypłaconej kwoty.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
Brak.		

Minister do spraw
Unii Europejskiej

POLAND25.EU

Adam Szłapka

DPUE.720.1368.2024.PR(12)
Warszawa, 03 lutego 2025 r.
Dot.: RM-0610-5-25

Pani Joanna Knapińska
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej *projektu ustawy o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz niektórych innych ustaw*, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia

Ignacy Niemczycki
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Do wiadomości:
Pan Czesław Siekierski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Telefon: +48 22 694 7540
SMUE@kprm.gov.pl
www.gov.pl/web/premier

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa